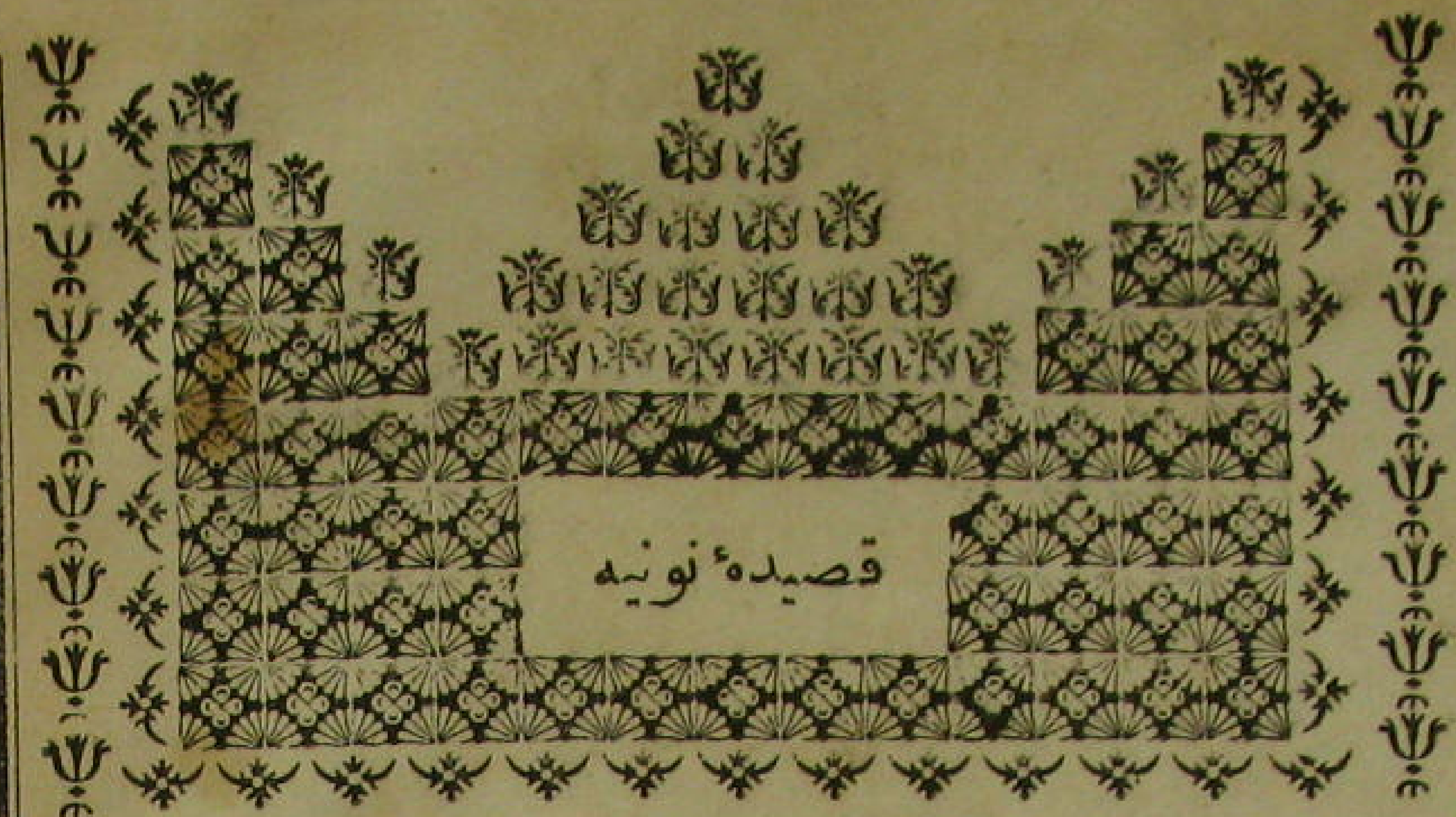

جنتمکان خلد آشیان ابو الفتح والمغازی سلطان محمد خان علیه الرحمة والغفران حضرتلرینك خواجه سی وکتاب دقایقنصاب حقیقتك دیباجه سی خضر بك مرحومك احکام دینیه یی شامل وعقائد اسلامیه یی کافل اوله رق نظم ایلدیکی قصیدهٔ مطبوعهٔ مرغوبه در

* بسم الله الرحمن الرحیم *

* الحمدُ لله عالی الوصف والشانِ *
* منزّه الحکمِ عن اثار بُطلانِ *
* منه الصلاة علی مُبدی شرایعه *
* نبیّنا المصطفی من نسْل عدنانِ *
* والآل والصحْب ثم التابعین لهم *
* ماجادت السحْبُ للمرعی بتهتانِ *
٤ * هذی عقائدُ عبدٍ مذنبٍ جانٍ *
٥ * یُوصی بها کلّ موصوفٍ بایمانٍ *
* اعِدّها ذخْر یومٍ لا ارتیابَ به *
* مستودعًا عند ذی عدلٍ واحسانٍ *

الهنا

٦ * الهُنا واجبُ الولاه ما انقطعت *
* آحادُ سلسلةٍ حُفّت بامکانِ *
* کذا الحوادث والارکانُ شاهدة *
* علی وجودٍ قدیمٍ صانعٍ بانٍ *
* خلق الخلائق خلوا عن مخالفة *
* اذ لا توارد ینفی القول بالثان *
* وذاته لیس مثل الممکنات فما *
* حکمها الوجوب مع الامکان سیان *
* نفی غناه عن الاغیار کثرته *
* لحاجة الکل فیما فیه جزء آن *
* ولیس کلا ولا جزأ ولا عرضا *
* ولا محلا لاعراض واکوان *
* ولا تقل جوهرا ایا عنیت به *
* ونزه الاسم عن ایهام نقصان *
* بکل شئ محیط لا اتحاد له *
* ولا حلول لدی اصحاب عرفان *
* فلا اتصال باحیان واوقات *
* ولا اتصاف باشکال والوان *
* حی سمیع بصیر عالم شاء *
* ذو قدرة وکلام غیر الحان *
* وکثرة القدماء غیر لازمة *
* اذ لم تکن غیرها فی عین یقظان *
* نفی التسلسل جمعا او معاقبة *
* افاد قدرة ذی صنع واتقان *
* کما استدل علی علم المؤثر من *

* اتقان افعاله ارباب ايقان *
* وعلمه بالزمانيات قاطبة *
* لايقتضى فيه توقيتا بازمان *
* وليس يخرج شئ عن ارادته *
* لكنه قط لايرضى بكفران *
* ليس الارادة امرا وابتغاء بل *
* وصف يخصص مقدورا برجحان *
* يجوز ترجيح ماينفى ترجحه *
* كفى انا ذين من ماء لعطشان *
* تكوينه ازلى لازمان له *
* لكن مكونه فى الوقت والآن *
* كلامنا صفة نفسية فبها *
* نمتاز عن اخرس اوعجم حيوان *
* فليس علما بشئ اوارادته *
* لفرقها بافتراق عند وجدان *
* لايقتضى خلق نفسى وكثرته *
* خلق اللغات كانجيل وفرقان *
* الشرع ليس بفرع للكلام لما *
* يكفى لاثباته اعجاز قرآن *
* ورؤية الله بالابصار واقعة *
* للمؤمنين ولكن لا لعميان *
* يرى الهوية لامن جوهريته *
* اوكونه عرضا اوسبق فقدان *
* حقيقة الحق لم تعقل بعالمنا *
* لكن تردد هم فى دار رضوان *

الله

* الله خالق افعال العباد وما *
* يظن توليده من فعل انسان *
* هاد مضل حقيقى وان نسبا *
* على المجاز الى رسل وشيطان *
* الحسن والقبح شرعيان لكننا *
* نقول بالعقل ايضا قد ينا لان *
* وللعباد اختيار وهو كسبهموا *
* فيوصفون بطوع اوبعصيان *
* لادخل للعقل فى حكم الاله وفى *
* تجويز تعليله فى البعض قولان *
* ولايكلف العبد فوق طاقته *
* لكنه لالعقل عاجز عان *
* لوكان اصلح فرضا ماابتلى احدا *
* بالكفر والفقر والبلوى واحزان *
* والرزق ماسيق للحيوان يأكله *
* محرما اومباحا فهو قسمان *
* ولايقدم حيوان على اجل *
* وان تقطع فى انياب غيلان *
* كل العناصر والافلاك حادثة *
* وجزؤها جوهر فرد ببرهان *
* للعلو بالسفل ربط لابتعليل *
* اذقد يدور مدار بل مضافان *
* الله ارسل فينا للهدى رسلا *
* مصدقين بايات وتبيان *
* لحاجة الخلق فى حكم العقول الى *

* منتظم وكذا في علم اديان *
* لولاه لم ينتظم امر المعاد ولا *
* امر المعاش لايثار وعدوان *
* محمد افضل الرسل الذى سمعوا *
* تصديقه من جمادات وذئبان *
* وامره بين فى حالتيه لمن *
* كانت له فى اعتبار الحال عينان *
* اخباره عن غيوب كالحكاية عن *
* بلوى تصيب بعثمان بن عفان *
* وماجرى بين كسرى والصحابة من *
* انفاق كنز ومن تخريب بلدان *
* وغزوة البحر منهم مرتين *
* وان يكون مع اولهم بنت ملحان *
* وشقه قمرا والكشف اذ سألوا *
* غداة معراجه عن حال ركبان *
* والرمى بالبدر بالحصباء اعينهم *
* ورد فى احد عين ابن نعمان *
* وكم رووا باسانيد مصححة *
* امثال ماقد روى عنه الصحيحان *
* دلالة الصدق بين الكل مشترك *
* تواترت مثل معنى شعر حسان *
* واعظم الآى قرآن لما عجزوا *
* عن سورة منه مع صرف لاذهان *
* معراجه واقع يقظان فى بدن *
* باية ومشاهير ووحدان *

* ووقوعه كان تكرارا وقد دفعوا *
* به تعارض مادل الحديثان *
* وديننا ناسخ الاديان اجمعها *
* ولم يكن نسخها جهلا لديان *
* وربما نص لكن مارو واحدا *
* بنسخ تورات موسى بن عمران *
* الانبياء بريؤن اتفاقا عن *
* كفر وكذب وعن فسق باعلان *
* وعن كبائر عمدا عندا كثرنا *
* وخسة مثل تطفيف باوزان *
* يؤل القصص الحاكى لذنبهم *
* بانه قبل وحى او بنسيان *
* وللنبيين رجحان على ملك *
* تعليم علم وتكريم يدلان *
* وللولى كرامات كما نقلت *
* عن اصف وابى الدرداء وسلمان *
* وصد سارية الفاروق عن جبل *
* والبعد بينهما فى القدر شهران *
* فضل النبى جلى بل نبوته *
* فاقت ولايته فى قول اخوان *
* وافضل الناس بعد الانبياء ابو *
* بكر لتصديقه قبل اقران *
* وبعده عمر الفاروق اذ هو فى *
* اظهار دين رسول خير معوان *
* وبعد ذلك قد افتى مشايخنا *

* ان لا تردد فى تفضيل عثمان *
* وبعد ذلك على وهو اقربهم *
* الى النبى واحظى بين اختان *
* الحشر والبدء امكانا وتمييزا *
* ونفى مدخل اوقات سويان *
* بل لا احتياج الى قول بصحة ان *
* يعاد ماعدمت فى حشر ابدان *
* اجزاء اصلية كلا وان اكلت *
* فتلك لم تك اجزاء الجسمان *
* وواقع كل مانص الصدوق به *
* من ممكن كصراط وكميزان *
* وكالحساب واهوال القيامة او *
* كحوض سيدنا فيها كيزان *
* ومن حياة قبور مايذاق به *
* لذات نعماء اوالام ديدان *
* عقوبة الذنب عدل غير واجبة *
* كذا المثوبة من احسان منان *
* وكيف تلزمه طاعاتنا عوضا *
* ونعمة الوقت تربو كل شكران *
* فى العقل غفران كفر جائز لكن *
* اتى له نص تخليد بنيران *
* اعدت الجنة استدعى تكونها *
* ونقل ادم منها بعد اسكان *
* نعيمها ابدى لا زوال له *
* واكلها دائم لا انه فان *

* اهل الكبائر غير التائبين لهم *
* رجاء عفو برغم الحاسد الشان *
* اذ لا عقوبة تقضى عنده معها *
* ولم تقيد بها آيات غفران *
* ولا يخص احاديث الشفاعة ما *
* ليست تعم لاوقات واعيان *
* وللرسول بل الاخيار كلهم *
* شفاعة لعصاة عند الرحمن *
* وليس يدخل فى الايمان اعمال *
* بل ليس ذا غير تصديق واذعان *
* والشرع قد عد شد المرء زنارا *
* دليل جحد كتعظيم الاوثان *
* ولا يغاير ايمان واسلام *
* ولم يكن لهما فى الشرع حكمان *
* وللمقلد ايمان يثاب به *
* وان يكن عاصيا فى ترك اتقان *
* لا عذر من عاقل فى جهل خالقه *
* ان نال مدة فكر عند نعمان *
* وليس مرتبة للعبد مسقطة *
* تكليفه كمجانين وصبيان *
* قد يخطى المرء فى فتواه مجتهدا *
* كحكم داود مع فتيا سليمان *
* لا ينبغى الشك فى الايمان من احد *
* وان نوى منجيا فى يوم هجران *
* ولا عقاب بترك اللعن من احد *

* في حق ابليس فهو الكافر الجان *
* فلن يزيد يزيد منه مفسدة *
* فاسكت ولا ترضى لوما باسم لعان *
* نصب الامام علينا واجب سمعا *
* لدفع مظنون اضرار وطغيان *
* امامنا باشارات الرسول ابو *
* بكر كما اجمع القاصي مع الدان *
* وبعده قدنص ابو بكر لفاروق *
* وبعده صار شورى بين اركان *
* فسلمت خمسة منهم لسادسهم *
* فبايعون بطوع بين اعيان *
* وذاك عثمان ثم القوم جلتهم *
* قد بايعوا عليا عقد رضوان *
* لا نص فيه جليا بل قد اجتهدوا *
* لكن معاوية المخطي كمروان *
* واذكر اصحاب الرسول قاطبة *
* بالخير والبر واهجر طعن مطعان *
* وكلهم بذلوا اللدين مهجتهم *
* وللشريعة كانوا خير معوان *
* يارب لا تسلبني حبهم ابدا *
* من قال امين يأمن سلب ايمان *
* ودام نضرة من بالخير يذكرني *
* ما اخضر وجه الرى من قطر نيسان *
* تمت القصيدة النونيه *
* بالالطاف الجليلة الربانيه *

قصیدهٔ مرقومه نك ترجمهٔ بلیغهٔ لطیفه سیدر

فریدی عصرینك فاضل خضر بك
اوله انك مقامی باغ رضوان
عقائدده دیمشدر برقصیده
ایچورمش خلقه جام آب حیوان
اولمش چون عربجه نظم وترکیب
اوکحل توتیای عین اعیان
بن ایتدم ترجمه ترکی یه آنی
که اوله مبتدی یه فهمی آسان
الهی بیزه توفیقك رفیق ایت
ایدوب علم وعملر لطف واحسان
ثنا وحمد ومنت حقه هر آن
اودر سلطان عالی الوصف والشان
یتشمز کنهنه افهام مخلوق
ایرشمز حکمنه اثار بطلان
صلات اولسون نبیمز مصطفایه
اودر مبدئ نور شرع یزدان
دخی اصحاب وآل وتابعینه
بولوتلرینته کیم بذل ایده باران
بودر عبد فقیرك اعتقادی
قبول ایدر آنی هر اهل ایمان

ذخیره ایلیوب روز جزایه
اومارحقدن انکله اجر واحسان
وجود صانع وبان قدیمه
دلیلردر حوادث جمله ارکان
چو یوق خلق خلایق اختلافی
بیلندی بردر ربو حکمه سلطان
انك ذاتنه بکزر نسنه یوق هیچ
وجوب ایله دکل بو حکم امکان
غناسی کثرتن نفی ایتدی انك
کله لازمدرر زیرا که جز آن
نه کلدر اول نه جزدر نه عرضدر
نه وار درانده اعراض ایله اکوان
وجود پاکنه جوهر دیمه هم
کج آندنکیم ایده ایهام نقصان
محیطدر علمی اشیای جهانی
دکلدر متحد برشیله سبحان
دخی برشیئه ایتمز اول حلولی
رواکورمز آنی بر اهل عرفان
مکان ووقته یوقدر اتصالی
هم اولمز انده اشکال ایله الوان
ولی سمع وبصر علم وارادت
حیات قدرت کلام غیر الحان
صفتلردر بولر ذات ایله قائم
قدیملردر کرکدر بویله ایمان
چو ایتمز حقدن انلرا نفکاکی

خطا كورمز بو سوزده عين يقظان
افاده ايلدى نفى تسلسل
كه واردر قدرت ذى صنع واتقان
دليل ايلديلر علمينه انك
كمال صنعنى ارباب ايقان
ايرشمزسه زمانياته علمى
دكل لازم كلور توقيت ازمان
ارادتله كلور هر شى وجوده
دكل لكن رضاسى اوزره كفران
دخى امر وطلب اولمز ارادت
صفتدر اول ايدر اثبات رجحان
شواشباده كيم اولميه تراجح
روادر انده ترجيح ايتمك انسان
ايكى كاسه برابر صو ويرلسه
برين المق كبى اولدمده عطشان
دخى تكوينك بوقدر زمانى
ولى مخلوقه واردر وقتله آن
كلام اصلنده برنفسى صفتدر
انكچون سويلمز اخرسله حيوان
دكلدر مقتضى نفسيه خلقين
لغاتك خلقى چون انجيل وفرقان
كلامك غيريدر علم وارادت
انى تفريق ايدر برنده وجدان
دكلدر شرع حق فرعى كلامك
بتر اثباتنه اعجاز قرآن

كورر كوزلرله مؤمنلر خدايى
انى كورمز اولانلر بونده عميان
دخى بيلكيم هويتدر كورينن
ولى جوهرلكندن صانمه اى جان
دخى صانمه عرض اولمق يوندن
اوله ياسبق يوندن اكا فقدان
بيلنمز بونده حقك كنه ذاتى
تردد اخرتده ايتدى اخوان
خدادر خلق ايدن فعل عبادى
دكلدر خلق ايدن برنسنه انسان
فعلدر هرنه ايلرسه صدورى
اولوبدر خالقى انكده يزدان
حقيقتده اودر هادى مضل اول
مجاز اولدى رسل ايتدى ياشيطان
قوحسن وقبح شرعيدر اما
اولينور بعضيسى عقل ايله اذعان
قولك كسبيدر الده اختيارى
انكله ايتدى ديرلر طوع احسان
بيلنمز عقل ايله حكمى خدانك
وار اما علت بعضنده قولان
هم اولمز اولميان وسعنده تكليف
ولى عاجز درانده عقل انسان
اوايدى خلقى اصلاح حقه واجب
اولورميدى بو كفر وفقر واحزان
حرام اولسون مباح اولسون محصل

نه بیرسه رزقنی بیر جمله حیوان
مقدم بردیری اولمز اجلدن
ایدرسه پاره پاره آنی شیران
فلکلر جمله سی کلی عناصر
اولوبدر بلکه حادث هم دخی فان
دخی اجزالریدر جوهر فرد
ایدرلر اهل حق اثبات برهان
اولوبدر سفله علوك ارتباطی
دکل تعلیل ایله بلکیم مضافان
کوررسن کاه اولور دائر مداری
ینه رسم قدیمی اوزره دوران
خدا کوندردی انسانه رسوللر
دکل جن وملك اول ینه انسان
هدی ایله محقق مدعیلر
مصدق آنلری ایات تبیان
کرکدر خلقه لابد بر منعم
چو لازمدر بیلمك اولو سبحان
تمام اوله آنکله حکم عقلی
کماله ایریشه هم علم ادیان
نظام اولمز ایدی کر اولمیدی
چو واردر آره ده ایثار عدوان
محمددر اوشاه انبیا کیم
ایدوبدرلر جمادات ایله ذئبان
انك تصدیقنی ایدوب تکلم
ایشتدیلر ملائك جن وانسان

انك اولده وآخرده شانی
دکلدر اعتبار اهلینه پنهان
دخی غائبدن اول ویردی خبرلر
بریسی شول هلاکیم کوردی عثمان
بری اصحاب کسری ماجراسی
خزائن کلمسی تخریب بلدان
ایکی کره دکزدن هم غزالر
هم اوله اولنده بنت ملحان
بریسی صح معراجنده انك
نیجه دیدیسه کشف حال رکبان
قمر شقی بدرده رمی حصبا
احدده رد عین ابن نعمان
روایتلر سندلر له صحیح
انك مثلی که نقل ایلر صحیحان
قوسینك بودر صدقینه شاهد
تواتر بولدیلر چون شعر حسان
ولی انك اعظمی قرآن اولوبدر
انك بر سوره سنده عاجز اذهان
دخی معراجیدر واقع رسولك
اولوبدر هم بدنله داخی یقظان
کتاب ایله احادیث ایله ثابت
که واردر مشاهیر ایله وحدان
دیدیلر هم مکرردر وقوعی
معارض دوشدی کوردیلر حدیثان
انك دینی اولوبدر غیری ناسخ

دخی نسخی دکل جهلا لدیان
ورود ایتمشدی نص نسخ تورات
خبرویرمشدی موسی ابن عمران
ولکن کزلیوب آنی حسددن
روایت ایتدیلر بیل یهودان
قوسی انبیانك اتفاقا
بریدر کفر وفسق ایتمکدن اعلان
دخی عمدا کبائر ایلمکدن
بوکا ذاهبدر اکثر اهل علمان
دخی خست دنائت ایتدیلر
کرك عمدا کرك یا سهو ونسیان
سرقه ایلیوب شئ حقیری
دخی ایتمك کبی تطفیف اوزان
مأولدر ذنوب ایله خبرلر
صغائر اولمغیله داخی نسیان
دینور یاخود مقدمدر وحیدن
چو ناطقدر وقوعی اوزره قرآن
دلالت ایلدی تعظیم وتکریم
ملك اوزره نبیده اوله رجحان
محققدر کرامت اولیاده
کلوبدر قصهٔ آصفله سلمان
کوروب یاساریه کیم دیدی فاروق
مسافه آرده اولمشدی شهران
هم افضلدر نبیلر اولیادن
اید ویدر اتفاقی بونده اخوان

دکلدر بر نبونله ولات
نبیلردن دخی اولورسه لمعان
دخی بیلکیم کچهك انبیا بی
ابو بکر اولدی خیر جمله انسان
ایشتدیلر چو معراجن رسولك
اوتصدیق ایتدی اول صکره قرآن
عمردر بیل هم آندنصکره افضل
اولوبدر دینه اول خیر المعینان
عمردنصکره دیدیلر مشایخ
ترددسزدرر تفضیل عثمان
دخی صکره علیدر افضل ناس
رسولك ابن عمی کان عرفان
سچلمز بربرندن حشر ابدان
که ماهیتده بردر اشبو امران
برنده مدخلی یوقدر زمانك
مساویلردرر بولمقده امکان
دکلدر ذکر صحبت بلکه لازم
اعاده ایتمده معدومی سبحان
قو اجزاء اصلیدرکه واردر
اکلده ایلر بسه آنی حیوان
خدا صنعی ایله حفظ ایلر آنی
اول اولمز غیریه اجزاء ابدان
چو ویردی مخبر صادق خبرلر
محققدر وقوعی کوره انسان
صراط ووزن اهوال قیامت

حسابيله كتاب وحوض وكيزان
حيات قبر ولذات نعيما
عقاب كافره الام ديدان
عوض ايتمك دكل واجب خدايه
ولى خلف ايلمز وعدنده ديان
عقوبت عدل اولور اهل ذنوبه
مطيعه اجر اولور احسان منان
دكلدر نعمتى وقتنه مقابل
ندكلو طاعت ايتسه عبد شكران
عفو جائزدر عقلا كفره لكن
كلوبدر آيت تخليد بنيران
خروج آدم ايلرهم دلالت
كه ايتمشدر تكون دار رضون
ابد در نعمتى يوقدر زوالى
اكل دائمدر اندن هم دكل فان
كيدرسه توبه سز اهل كبائر
اكا واردر رجاء عفو رحمان
كه زيرا مستحق اولمز عقابه
كناهه توبه ايدن اهل عصيان
دكلدر هم مقيد توبه ايله
ندكلو وار ايسه آيات غفران
شفاعتله خبر تخصيص اولنمز
كورور آنى مطيع واهل عصيان
انك نفسى عموم ايتمز افاده
مراد اولمز قواوقات واعيان

اوله

اوله احياده جمله انبيايه
شفاعت ايتمكيچون اذن رحمان
دخى احيايه امواته دعانك
اولور نفعى كوريلور بعض احيان
دكلدر هم عمل ايمانده داخل
مجرد اول اولور تصديق واذعان
دليل جحد قيلندى شد زنار
شرعده نته كيم تعظيم اوثان
هم اولمزلر شريعتده مغاير
حكمده بردرر اسلام وايمان
صحيحدر كرچه ايمان مقلد
ولى آثمدر ايدن ترك امعان
قوللك اولمز خدايى جهله عذرى
زمان اولديسه فكره ديدى نعمان
عبادتده قبول ايرمز برمقامه
كيم انده رفع ايده تكليفى ديان
خطا ايتمك اولور هم مجتهدلر
بوزوبدر حكم داودى سليمان
دكلدر مستحق چونكيم عتابه
ايدنلر ترك سب ولعن شيطان
فسادى چوقيدر اندن يزيدك
سكوت ايت ديمسونلرسا كه لعان
اولوبدر نصبى واجب بر امامك
اراده اولمغيچون دفع طغيان
دخى سمعيله در انك وجوبى

❋ دیدی عقلادر اهل اعتزالان ❋
❋ امام اولان مقدم اشبو دینه ❋
❋ ابو بکر ایدی صاحب صدق ایقان ❋
❋ رسولدن اکه اولمشدی اشارت ❋
❋ هم اجماع ایتدی جمله اهل ایمان ❋
❋ ابو بکر ایتدی فاروقی خلیفه ❋
❋ صوکنده مشورت ایتدیلر ارکان ❋
❋ بوارکانك بشی چون اولدی تسلیم ❋
❋ قو عثمانه بیعت ایتدی اعیان ❋
❋ علی ده ایتدی اصحاب اجتهادی ❋
❋ خطا ایتدی معاویه له مروان ❋
❋ اکوب خیر ایله اصحابك قوسین ❋
❋ برینه انلرك سن اولمه طعان ❋
❋ بودینه ایلدیلر بذل مقدور ❋
❋ اولوب شرع شریفه خیر اعوان ❋
❋ الهی شول حبیبك حرمتیچون ❋
❋ کیم ایتدك سن جمالك اکا احسان ❋
❋ بزی جنتدن اول جمعك آیرمه ❋
❋ بوله آمین دیین صوك دمده ایمان ❋
❋ دخی اولسون مسرتلرده دائم ❋
❋ بنی برخیر ایله یاد ایدن اخوان ❋
❋ جهانده تا که کیم روی زمینی ❋
❋ ثیاب خضر ایله زین ایده نیسان ❋

شاه

شاه بیت قصیدهٔ شوکت
ودیباجهٔ رسالهٔ منظومهٔ سلطنت
مظهر لطف جلی وخفی مظهر مذهب حنفی
❋ السلطان ابن السلطان ❋❋ السلطان عبدالمجیدخان ❋
لا زال محفوظا فی حفظ الرحمن افندیمز حضرتلرینك
سایهٔ شاهانه لرنده اشبو قصیدهٔ مطبوعه نك
طبع وتمثیلی احوج الاقران والاماثل السید محمد نائلك
نظارت عاجزانه سیله رسیدهٔ حدّ
ختام اولمشدر
١٢٥٨

1

صاحبه محمود الصبري الطرابلسي

نور قبره الله تعالى آمين — الا عالم — نفعنا الله

انما يخشى الله من عباده العلماء إن الله عزيز غفور

كنز فوائد

بسم الله الرحمن الرحيم

جميع محامد شول ذات واجب الوجود اولان الله عظيم الشانه ایجوندرکه
بزامهٔ محمدیه‌یی امم سالفه‌نك عقاید واعمالده متوسط وخيرلوسی قلدی
وبزمعاشر متقینی جمیع امتك افضلی واحسنی قلدی وصلوات عظیمه و
سلامه کامله شول نبی محترم ورسول اکرم سید الاولین والاخرین وخاتم
الانبیاء والمرسلین ایجوندرکه کمالات علمیه وعملیه‌مزه سبب قوی اولوب
بزامتنی کلمات کفردن تبعید ونور ایمانه ایله منور قلدی وبزصلحاء امتنی
دخی انواع معاصیدن تبعید وکمال طاعت ایله متقربین دن قلدی ودخی آل
واصحابی ایجوندرکه عقاید اسلامیه‌یی واحکام شرعیه‌یی تواتر طریقیله رسولدن
اخذ وبزلره تبلیغ قلدیلر وبزلری عقائده متصلبه واعمالده متمکنه
قلوب عقائد واعمالده بدعتکوردن وتقلیدات شیوخ کاذبه‌دن تخلیص
ایدیلر وبوندنصکره معلوم اوله‌که عقائد اسلامیه احکام اسلامیه‌نك
جمله‌سنك اصلی واشرفی واقوی اولوب وفاتح مرحوم ومغفورله حضرتلرینك
خواجه‌سی علماء محققینك امامی خضربك ایله مشهور اولان ذات شریفك
عقائدده تألیف ایتدوکی منظومهٔ نونیه رسائل مؤلفه‌نك اشرفی واقصری
واجمعی وانفعی واضیقی اولوب واحبالریمزدن وامرت دوستلریمزدن
بعض ذات مکرم ووجود محترم ادام الله فی حیاته ورقاه الی کمالاته حضرتلرینك
نونیه‌یی لفظا ومعنی ضبط مقصودی اولوب بواحبالرندن تعبیرات حسنه ایله
بزنوزکیه شرح طلب ایدوب وفی الجمله کوك نونیه وکوك شرح خیالی جدیده
صعب اولوب وخصوصا ترکیه شرحنك نفعی کبارده وصغارده عام اولدیغی
ظاهر وثوابی دخی کثیر اولدیغی باهر اولدیغندن قصد ایتدم بن فقیر داود بن
محمد الفارصی الحنفی که بوشرح تألیف ایده‌یم که جمیع عقائد مشهوره‌یی جامع واملاآت
کثیره‌یی جامع اولسون وحق سبحانه وتعالی حضرتلرندن نیاز وتضرع ایده
دمکه بوشرح ایله امهٔ محمدیه انتفاع ایتدوروب وبزه‌ده انتفاعلری مقداری
منافع اخرویه وسعادهٔ ابدیه احسان ایلیه امین یا ارحم الراحمین ومعلوم اوله‌که
کمالات علمیه وعملیه‌مزده الله عظیم الشانه سبب اصلی واولی وپیغمبر علیه
الصلوة والسلام سبب فرعی وثانوی وآلی واصحابی سبب فرعی وثالثی اولدیسه
جمله‌مزه لایق اولدیکه کمالات علمیه وعملیه‌مزك اولنده اولا الله عظیم الشانه
وثانیا رسولنه وثالثا آل واصحابنه تعظیم ایده‌لم آنك ایچون سؤلفلر اولا بسمله

حمده له

حمده له وثانیا رسولنه تصلیه وثالثا آل واصحابنه تصلیه ایدرلر وآنك
ایچون مصنف ده کتابك اولنده بسمله وحمده له وصلوله ایدوب دیدی
بسم الله الرحمن الرحیم ای به أُلِّفُ هذا الکتاب دیمکدر ومعنی لطیفی بودرکه
الحق الله عظیم الشانه ایچون اولیجی هر اسم شریفك استعانتیله تألیف
ایده رم بوکتابی اوبله الله که الرحمن الرحیم رحمانیتنده ورحیمیتنده ثابت
اولمش اولیه الله که الرحمن الرحیم مبالغه ایله رحمت ایدیجی جمیع عالملره باخود
اولیه الله که الرحمن رحمت ایدیجی جمیع ناسه دنیاده الرحیم رحمت ایدیجی جمیع مؤمنینه
آخرتده باخود اولیه الله که الرحمن احسان ایدیجی جلائل نعم دنیاده واخرتده
اولیه الله که الرحیم احسان ایدیجی صغائر نعم دنیاده وبو دورت معنا بعضا وبنك
ایجنده بیان اولنمشدر الحمد لله عالی الوصف والشان منزه الحکم عن آثار
بطلان الحمد هو بر حمد یعنی تعظیم قصدیله جمیل اختیاری اوزرینه وصف جمیل ایتمکلك
بوحمدك لغت معناسیدر باخود تعظیم قصدیله منعمه تعظیمی شعر اولان شی
اشلمك وبوحمدك عرف معناسیدر وبعض محققین عندنده حمدك حقیقی
صفات کمالیه‌یی اظهاردر قول ایله یا فعل ایله الله عظیم الشانك اشیایی خلق
ایتمسی ایله صفات کمالیه‌سی اظهار ایتمسی کبی باخود جنس حمد یعنی حمد لفظینك
معناسی یاخود حمد کامل یعنی خلوصه مقارن حمد یاخود الله عظیم الشانك اندکی
حمد لله الحق الله عظیم الشانه ایچوندر اولوجیدر حقیقتده یعنی کمال انتسابده
زیرا حمدك بلکه جمیع حسنه‌نك کمال انتسابلری الحق الله عظیم الشانه درنتکیم
زنتك وبلك جمیع سیئه‌نك کمال انتسابلری عبده در آنك ایچون الله عظیم
الشانه جمله خیرك وشرك خالقی ایکن بیورردکه ما اصابك من حسنة فمن الله و
ما اصابك من سیئة فمن نفسك عالی الوصف اولیه الله که وصفی عالیدر
یعنی جمیع صفات ذاتیه وفعلیه وسلبیه‌سی عالیه‌در ومرتفعه‌در صفاته لایق
اولان غلو ایله جمله‌سی کامله اولوب ناقصه اولمیوب که والشان دخی شانده
عالیدر یعنی ذاتینك وصفاتینك احوال عجیبه وعظیمه سنده عالیه در آنلره
لایق غلو ایله جمله‌سی متعالی مستمله اولوب عبث اولمیوب که والحاصل
ذاتنده وافعالنده شریکی ونظیری یوقدر منزه الحکم اولیه الله که حکمی
منزهدر یعنی مبعددر واوزاق اولوجیدر عن آثار بطلان بطلانك یعنی
خلاف واقع آثارندن وجمیع علامتلردن غدر وظلم وتعدی کبی والحاصل
جمیع حکمی یعنی واقعی اداسی یاخود قضاسی وقدری واقعه مطابقتی

وحكم شريفه بی ومصالح عظیمه یی مشتملدر ذره مقداری برآمده ظلم وعدد
وتعدی شائبه سی یوقدر بلکه ملکنده متصرفدر ظلم اصلا متصور بیله دکلدر
زیرا ظلم غالبا غیرك ملکنده تصرفه دیرلر وبعض کوره شیٔی موضعی لایقنك غیرنه
وضع اتمکه دیرلر وبعض کوره حیواناتی بلا نفع تعذیب اتمکه دیرلر وظلمك اوچ
معنایه کوره ضدی عدلدر والله عظیم الشان عدلیله دائما متصفدر وصفه
اعتباریه در **منه الصلوة على مبدی شرايعه نبينا المصطفى من نسل عدنان**
منه انجق الله عظیم الشاندن اولوجیدر والصلوة رحمة کامله عظیمه کرك
دنیاده وکرك عقباده على مبدی شرايعه الله عظیم الشانك شرایعنی اظهار
ایدیجی ذاتك اوزرینه ومعلوم اوله که شریعة لغتده حیوانانك کلوب
صو ایچدکلری یا آخود طریقه ویولی معناسنه وشرع لغتده صویه کیتمك یا آخود
طریقی ویولی بیان اتمك ودین لغتده جزا یا آخود طاعة وملة لغتده جماعة
یا آخود کتابت وشرعده بعض محققینه کوره خیالی چلبی کبی دین ده بردر
پیغمبر علیه الصلوة والسلام الله عظیم الشانك عندنده کتوردیکی جمیع احکام
اعتقادیه وعملیه یه دیرلر وبعض محققینه کوره فاضل برکوی کبی اعتقاده
متعلقه اولان احکام اصلیه یه دین وملة دیرلر واعماله متعلق اولان
احکام فرعیه یه شرع وشریعة دیرلر وامام اعظم حضرتلرینك کتاب
العالم والمتعلم ده بیوردقلریکه ان الانبیاء والرسل كانوا على اديان متفقة
وعلى شرائع مختلفة فالدين لم يبدل ولم يغير والشريعة قد بدلت وغيرت برکوی
مرحومك دیدوکی ظاهردر وبو جمیع احکام شرعیه یه قلبیله تصدیق ودلیله
اتمکه ایمان واسلام دیرلر جمهور اهل سنت عندنده وبعض محققین عندنده
ایمان واسلام انجق قلبیله تصدیقدر ودلیله اقرار احکام شرعیه دنیویه نك
اجراسنك شرطیدر وایمان واسلام کاملی اتفاقا قلبیله تصدیق ودلیله اقرار
واعضایله فرائض وواجبات وسنت مؤکده یی اشلمکدر وایمانك کاملی
آرتر واکسیلور واصل ایمانکه تصدیق واقرار یا خود یالکوز تصدیقدر
آرتمز واکسیلمز لکن قوی وضعیف اولور انبیانك ایمانیله سائر ناسك ایمانی
کبی آنك ایچون پیغمبریمز علیه الصلوة والسلام بیورمشدر حدیث صحیحده که
لو وزن ايمان ابی بکر مع ایمان جمیع الناس لرجح یعنی ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلرینك
ایمانیله سائر ناسك ایمانلری طارتلسه ابو بکرك ایمانی آغر کلور وآیات واحادیثده
واقع اولان زیاده ایمان بو معنایه حمل اولنسه زیاده اوفق وانسب اولور و

وزیاده تفصیل وادله سی ومذاهب مختلفه یی بیان ان شاء الله تعالى اشاغیده
ایمان واسلام بحثنده بیان ایده رز نبینا بزم پیغمبریمز ونبی لغتده خبر
ویریجی یا آخود عالی اولوجی یا آخود یعنی الطریق وشرعده انسان بعثه الله
تعالى الى الخلق لتبلیغ الاحکام وسعه کتاب له او لغیره او لا یکون در
یعنی بر انساندرکه الله عظیم الشان آنی بعث ایده وکوندوره خلقدن
بکا جمیع احکام شرعیه لازمه ایلوره تبلیغ وتعلیم اتمك ایچون وآنکله کتاب
اولسون کرك کندونك وکرك آخر پیغمبرك وکرك اولمسون ورسول
لغتده بر احدك سوزنی بر آخره کتوریجی وشرعده انسان بعثه الله تعالى
الى الخلق لتبلیغ الاحکام وسعه کتاب له او لغیره در یعنی بر انساندرکه
الله تعالى انی خلقه بعث ایده احکامنی تبلیغ ایچون وآنکده کتاب اوله و
کرك اوکند وسنك وکرك غیر سنك ونبیدن اخص مطلق ایله اخصدر
وجوق کره رسول نبی معناسنه کلور وبونکده تفصیلی ان شاء الله اشاغیده
کلور المصطفى اولیله نبی که جمله انبیادن دنیاده زیاده اکرام وکمالات
وآخرتده کثرت ثواب ودرجات ایله ممتاز ومختار من نسل عدنان
اولیله نبی که عدنان نسلندن اولوجیدر وعدنان پیغمبریمزك سلسله
صحیحه ایله معلوم اولان اجدادندن جد اعلاسنك اسمیدر
والآل والصحب ثم التابعين لهم ما جادت السحب للمرعى بهتان
والآل دخی الله عظیم الشاندن صلوة کامله اولوجیدر پیغمبریمزك اهل
بیتنك اوزرینه والاصحاب دخی جمیع اصحابنك یعنی پیغمبریمزی کوروب
یا پیغمبریمز آنی کوروب وپیغمبریمزه ایمان کتورن ذاتلرك اوزرینه
ثم التابعين لهم انلردن صکره جمله آل واصحابه تابعینك یعنی آلی اصحاب
کورن یا آخود اصحاب انلری کورن مؤمنلرك اوزرینه بو تابعینك اخص
معناسیدر یا آخود مراد اندن صکره جمله آل واصحابه عقائدده واخلاصده
واعمالده واقوالده تابعینك اوزرینه اولوجیدر دیمکدر وتابعینك اعم
معناسیدر وبونك ایله عقائدده تابع اولمیان فرق ضاله ومتصوفه
ملاحده طشره قالدیلر واخلاقده واقوالده تابع اولمیان خبلا وفسقا
وکذابلر دخی طشره قالدیلر ومعلوم اوله که عقائدده تابع اولمیانلر جهنمه
کیدرلر اصلا انلره رحمت اولنمز آخرتده فکیف که رحمت اولنه زیرا پیغمبریمز
علیه الصلوة والسلام حدیث صحیحده بیوردیکه ستفترق امتی ثلثا وسبعین

فرقة كلها في النار الا واحدة قيل من هم يا رسول الله قال هم على ما انا عليه
واصحابي رواه الترمذى يعنى بنم امتم افتراق ايده جكدر كه بكا ايمان كتورن كمسنه لردن
السنه يأخود كلمكده يتمش اوج فرقه اولور بحسب الاعتقاد جمله سى بر فرقه
دن ماعدا ناردده در اعتقاد باطللرى سببيله بعض حصار صحابيدن سؤال
بيوردبلر كيم اول فرقه ناجيه كيمدر يا رسول الله وپيغمبرمز بيوردى كه آنلر
شول كمسنه لردر كه اعتقادده بنم واصحابم اولدغى اعتقاد اوزرينه
اولديلر يعنى كتاب وسنت صحيحه يه غايتده تشبث ايدوب آنلرده ثابت
اولان عقايدى اعتقاد ايدوب صكره كلان ضالين ومضلين شيوخ كاذبه
جاهليه يه تابع اولميه طائفه شيعه متصوفه ملاحده لرينه اتباع تام ايدر يكلركبى
قاتلهم الله وحالا زمانمزده براز طائفه مبتدعه بيدا اولمشدركه غايتده
جهل ايله وكتاب وسنته مخالفه ايله وهوا وهوسلرينه اتباع تام ايله وشيوخ
كاذبه لرينك سوزلرينى سنته ترجيح ايله وكتاب سنتى آنلره اويدرمغله
واهل سنت والجماعة بغض ايله وعلماء متقيني ذم ايله وكتاب وسنت غايتده
متشبث اولان كمسنه لرى استهزاء وسب ايله وخالى ذهن اولان اكابر وعواملرى
اضلال ايله وبدعتلرينى حكايات باطله لرى مجالسده نقل طريقيله ترويج ايله
وبونك امثالى اسباب اضلال ايله امة محمدى دائما اضلال وطريق مستقيمدن
اخراجه مشغول اولمشدر لعنهم الله حق سبحانه وتعالى مضرتلرى بو شقيلر ملعونلرك
وجودلرينى دفع رفعى ممكن دكل ايسه وجودلرينى تقليل ايليه امين وامة
محمديه يى شرلرندن واضلالاتلريندن امين ايليه وانلرك سببيله حاصل اولان
كدورات واضلالات قالبيه يى رفع ايليه آمين يا رب العالمين ما جادت
السحب يعنى الله عظيم الشاندن صلوة كامله ورحمت عظيمه بيغمبرمزك وآل
واصحابك وانلره تابعينك اوزرينه اولوجيدر بولوتلارك جود واحسا
اتدكلرى مدتجه للمرعى مرعى يه يعنى يربوزينه وحيوانلرك اوتلايه جق
يرلرينه نه يى جود بتهتانه صوبى زياده اولان يغمورى يعنى دائما اولوجيدر
ديمه دن كنايه در هذى عقائد عبد مذنب جاه يومى بها كل موصوف
بايمان هذى يعنى بو رسالهنك مشتمله اولديغى عقايد اسلاميه يا خود قهنده
ترتيب اتدوكيم عقايد اسلاميه عقايد عبد عبادتله يعنى غايتده الله عظيم الشانه
تذلل وخضوع وخشوع ايله متصف اولوجى كمسنه نك جمع اتدوكى يا خود
بيان ايده جكى عقائدى در مذنب اوليه كناهكار جاه اوليه عبد كه جنابت

وحدى

وحدى تجاوز ايديجى ظاهر بودركه بونلر همتماً لنفسه ودفعا للعجب و
طلبا لرحمة ربه در يومى بها اوليه عبدكه وصيت ايدر بو عقايد مجموعه
سيله كيمه كل موصوف بايمان هر برايماننه موصوف اولانه تاكه بو عقايدى
ضبط ايدوب ايمانلرينه كمال قوة كلمه واوزرلرينه واجب اولان عقايد
اسلاميه معلوملرى اولا تفصيلا مين سؤالده جوابه قادر اولوب توقف
اتميه اعدها ذخر يوم لا ارتياب به مستودعا عند ذى عدل واحسان
اعدها ذخر يوم قلارم بو عقايدى شول كون ايجون ذخيره كه لا ارتياب
اصلا ريب وشك وترددبو قدر اوكونده وثبوتنده يعنى بو عقايد سببيله
يوم قيامتده فائده تامه بولوب وجنات عاليه كيروب ابد الآباد نعيم
عظيمه وكثيره يه مستغرق اولمغى قصد ايدرم مستودعا وديعه وامانت
قلجى اولدغم حالده بو عقايدى عند ذى عدل واحسان عدل واحسان صاحبى
اولان الله عظيم الشانك عندنده تاكه حفظ ايده اوزريمه شيطان عليه
اللعنه نك شرندن يا خود عدل واحسان صاحبى اولان علماء محققين عندنده
تاكه امة محمده تعليم ايدوب بزى منافع اخرويه دن آناً فآناً خالى قلميه لر و
دعاء بالخير دن اونتميه لر بو يلكم الله عظيم الشان سوقدبى روضة جنات
ايليه وسرايلرينى يوما فيوما زياده ايليه زيرا پيغمبر عليه الصلوة والسلام
بيورمشدر حديث صحيحنده كه اذا مات الانسان انقطع عمله الا من ثلث
الا من صدقة جارية وعلم ينتفع به وولد صالح يدعو له يعنى كچن انسان اولسه
عملى وثواب جميع شيلردن منقطع اولماز اولكسى صدقه جاريه در يعنى
بر خير ايده كه اثارى منقطع اولميه مدرسه يابمق وجامع يابمق وسبل
يابمق كبى وايكنجيسى علم ينتفع به يعنى علم اوكرده تعليم ايده يا خود
كبر وفويه كه آنكله امة محمد انتفاع ايده لر عقايد واعماللرندن ومراد الله
ورسول الله فهمنده وآنكده آثارى منقطع اولميه تعليم طلبة صادقه و
تكميل كمله متدينه وتصنيف كتب نافعه كبى واوچنجيسى ولد صالح يدعو له در
يعنى بر ولد صالح ترك ايده عقبنده اكا دعاء خير ايده وبعض حسنات
ايدوب ثوابنى بغشليه اللهم يسر لنا الثلثة وحين مصنف مرحوم ديباجه
دن فارغ اولديسه مقصود بالذات اولان عقائده شروع ايدوب واصول
عقايده اولان مباحث الذات والصفات ايله بدء ايدوب بيوردى كه
الهنا واجب لولاه ما انقطعت اماد سلسلة حدثت بامكان

الهنا بزم اللهمز يعني معبودمز وجمله مزك عبادلرينه مستحق اولان
ذات استحقاق ذاتيله واستحقاق وصفله واجب الوجود در وجوب
عقليله يعني لزوم عقليله يعني عقولمز براهين واجب تعالى يه اطلاع ايدوب
جزم ايتمشدركه ذات عليه سي موجود در ازلده وجودي مقتضاء ذاتيدر
علت تامه نك اثري دكلدر ممكنات موجودده اولديغي كبي زيرا بر
متصورك ذاتنه نظر اسك وجود وعدمه سنده نظري قطع ايله
اكر ذاتي براهين خارجيه نك دلالتي سببيله وجود اقتضاء ايدرسه
اقتضاء تامله اكا واجب الوجود بالذات درلر الله عظيم الشان كبي
ووجودي ومختاره سكز صفات ذاتيه سي كبي واكر عدم اقتضاء ايدرسه
اقتضاء تام ايله اكا ممتنع الوجود بالذات درلر شريك باري كبي ودور
وتسلسل كبي واكر ذاتي وجود وعدمي اقتضاء ايتمزسه اكا ممكن الوجود
بالذات درلر جميع مخلوقات كبي وشرح مواقفده سيد شريف وحكمة
العين حاشيه سنده ميرزاجانده بعض محققين بويله تحقيق ايتديلر و
فاضل بركوي مرحومك رسالهٔ تركيه سنده الله عظيم الشانك وارلغي
كندو ذاتندر ديمسنك معناسي سيده بودر يعني وجودي مقتضاء ذاتيدر ذاتنده
وجودنك بر آنده انفكاكي وآيرلمسي جائز دكلدر براهيني ملاحظه ايله
ديمكدر والا وجودي ذاتنك اثري اولوب ذاتي وجودنده ايجاد طريقيله
مؤثر وموجود ديمك دكلدر وجود صفة نفسيه واعتباريه دندر موجود
ايله معدوم بيننده واسطه در محققينه كوره اثر اولمق شانندن دكلدر
زيرا اتفاقا موجود خارجي اولمه لبدر زيرا حق اولان ماهيته مجعوله
درنكم حكماء اشراقيون اختيار ايتديلر يعني علتك اثر ماهيته ممكنه ذاتيدر
وجودي دكلدر سيد شريف حكمة العين حاشيه سنده بويله تحقيق و
اختيار ايتدي وماهيته مجعوله دكل ديين كمسنه لر حكماء مشائيوندر مرادلري
علتك اثري وجود درماهيته دكلدر زيرا ماهيته قديمه ونفسنده ثابته در
درلر واكر موجوددنده موجود في الخارج در ديسك ويا موجود اثري تعميم
ايسك موجود في الخارجه وموجود في نفس الامره الله عظيم الشان وجودنده
فاعل موجب اولوب وذات وجودينك اوزرينه تقدم ذاتيله مقدم در
ديوب وصفات ذاتيه سنده دخي ايجاب طريقيله مؤثر در ديمه محتاج
اولدغمزدن ماعدا العياذ بالله تعالى ظواهر ايات واحاديثه واجماعه مخالفه

اولمق

اولمق لازم كلور الله حقنده بو ذكر اولنان اوهام فاسده سببيله
چوق قدما وزمانمزده فضلا كچنلر ذاتي وجودنده ايجاب طريقيله
مؤثر در وموجود در ديديلر قطعا براهينلري يوق ايكن اللهدن هدايت ديلر
ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هديتنا وهب لنا من لدنك رحمة انك انت الوهاب
ومعلوم اوله كه الله عظيم الشانك وجودي واجب الوجود اولدوغنه عقلا
برقاج دليل قاطع وبرهان قاطعي واردر اولكيسي بوكه عالم حادثدر وهر
حادث محدثه محتاجدر وعالمده محدثه محتاجدر وايكنجيسي بوكه عالم ممكندر
وهر ممكن علته محتاجدر عالمده علته محتاجدر اوچنجيسي بوكه اعراضك بعض
سينك بعض اجسامه اختصاص واردر بعض اخرى يه تجاوز اولديغي حالده و
هر اعراض مختصه بر مخصصه لازمدر بو اوچ دليلدن صكره دروزكه
بو عالمك محدث وعلتي ومخصصي واجب الوجود در زيرا لولاه اكر واجب
الوجود اولمسه حاشا بلكه ممكن الوجود اولسه زيرا ممتنع الوجود اولمق
احتمالي يوقدر بداهة اكا ده بر مؤثردن لازمدر واوده ممكندر واكاده
بر مؤثردن لازمدر واوده ممكندر هلم جرا كيده كيرو دونرسه دور
لازم كلور يعني توقف الشيء على نفسه بمرتبة او بمراتب يعني كندو نفسنه
توقف ايدر بر مرتبه يا برقاج مرتبه بوايسه بداهة باطلدر زيرا شيئك بو نفسنه
مقدم بولنمق لازم كلور والا كيرو دونمزايسه تسلسل لازم كلور يعني
امور موجوده غير متناهيه بولنمسي لازم كلور بو عالم متناهيه در
بوايسه باطلدر براهين ايله برهان تطبيق وبرهان تضايف وبرهان سلمي
وبرهان عرشي كبي لازملرك ايكيسيده باطلدر پس عالمك محدثي وعلتي
ومخصصي واجب الوجود اولمسي حقدر ومصنف حضرتلري بو تقريره
اشارت بيوردي ديلركه لولاه ما انقطعت اكر واجب الوجود اولمسه كسلمزدي
احاد سلسله يعني سلسله نك احاد مترتبه سي اويله احاد كه خفت احاطه اولندي
يا موجود زنجيرلندي او احاد بامكان امكان ايله يعني جمله سي ممكنه اولمق لازمدر
زيرا ممتنع اولمق احتمالي يوقدر زيرا علته موجوده اولمه لي وبوايسه باطلدر
زيرا تسلسلدر ودوره تعرض ايتمدي زيرا ظاهر تسلسلدر وايكيسي بربرلرينك
قريبدر وبويله اولديغندن تسلسل ايله اكتفا ايتدي دوري سويلمدي
وعكس ايتمدي تسلسلك بطلانی خفی اولدیغندن بیانه الیق اولدی وخیالی
جلبي نك اختياري بوكه تسلسل دوري مستلزم اولديغندن دوري سويلدي

بوتقریری متکلمین اختیار ایدیلر و بو تقریرك اخصری بودرکه حکما اختیار
ایدیلرکه خارجده موجود واردر والبته بداهة واکر واجب الوجود ایسه
ثبت المطلوب والا دور و تسلسل لازم کلور لازم باطل وملزومده باطل
واجب الوجودك اولمسی حق و بو ایکی مسلك دور و تسلسلك بطلاننه
توقف ایدر وایکی مسلك دخی واردر اثبات واجبده که دور و تسلسلك
بطلاننه توقف ایتمز اولکیسی بوکه ممکن تماتك وجودنده شك یوقدر اکر او ممکن
موجود ابتداءً یا واسطه ایله واجبه مستند اولسه ثبت المطلوب والا واجبه
اصلا مستنده اولمیوب ممکناته تسلسل اولورسه لا الی نهایه بنه شك یوقدرکه
جمله ممکنات سلسلهٔ موجوده غیر متناهیه من حیث المجموع ممکندر زیرا اجزاسنه
محتاجدر و ممکناتدن مرکب بالبداهة ممکندر والبته او جملهنك علتی واردر
نفس او لاماز زیرا علة معلولك اوزرینه متقدم اولمه لی وجزئیده اولمز
زیرا کالهٔ علت هر بر جزئه علتدر اکر جزءٔ علة کنذ و نفسنه دخی علة اولمق
لازم کلور پس امدی بو تقدیرجه علتی او جملهدن خارج بر شیدر ولازم
کلدیکه واجب الوجود در زیرا جمله ممکناتدن خارج موجود البتة واجب الوجوددر
و ایکنجیسی بوکه ممکنات موجودك وجودنده شك یوقدر و ممکن ایسه وجود
ایله وایجاد ایله مستقل اولمز بلکه وجودده وایجادده واجبه محتاجدر
واکر واجب اولمسه بر ممکن ثاده اولمز دی لازم باطل وملزومده باطل
واجب الوجود حق و بو ادله لرك اوزرینه متنوع واهیه لر کلور و نفوس
انسانیه کمال طمانینت ایله قطع ایده مز براهین نقلیه یه رجوع اتمدکجه اخرالامرده
انولك ایچون مختصر المنتهی حاشیه سنده سید شریف و شرح عقاید حاشیه سنده
خیالی چلبی دیدیلرکه عقاید اسلامیه شرعدن مأخوذ اولدیغچه الا زیاده اعتماده
اعتداد اولنمز براهین نقلیه ایسه البتة قطعی مفید در ولا یعد ولا یحصی در
و بلکه بر آدم نظر صحیح ایله و فکر عمیق ایله آفاق و انفسده اولان موجوداتی
تجدیده و مصنوعات عزیبه ده و صفات بدیعه ده و احوال عظیمه ده نظر
و فکر ایتسه عقلی و نفسی مضطرا اولورلر واجب الوجودی و صانع العالمی
و بلکه کمالاتیله اتصافنه و نقائصده منزه اولمسنی جزمده و قطعده و انولك
ایچون مصنف ده درکه كَذَا الحَوَادِثُ وَالاَرْكَانُ شَاهِدَةٌ عَلَى وُجُودِ قَدِيمٍ
صَانِعٍ بَادٍ کذا یعنی ممکنات موجوده سلسلهٔ مرتبهٔ غیر متناهیه نك بطلانی
عدم واجبه لازم کلور و وجود واجبه دال و شاهده اولدیغی کبی یا خود ممکنات

علة

علة استدوکنده واجبه دال الله اولدیغی کبی نتکم فلاسفه اسکاتیله استدلال
ایدیلر الحوادث جمیع مخلوقات محسوسه والارکان دخی جمیع رکنلر یعنی جهات
سته ده بولونان اشیاء موجوده لر حوادثك عطف تفسیریدر شاهدة شاهده
و دلالت قطعیه ظاهره ایله دلالت ایدیجی لردر علی وجود قدیم بر قدیم اولان
ذاتك وجودینه اوبله قدیم که صانع بو جمله موجوداتك صانع و خالق بانی
بنا ایدیجی و جمهور متکلمین بونك اوزرینه درکه بو مقدمه ضروریه و بدیهیه
در و کاهیجه تنبیه اولور بونکله بر آدم بر بناء رفیع کورسه جزم ایدرکه انك
بر صانعی و بانیسی واردر و چونکه دور و تسلسل باطل اولدی متعین اولدیکه
بو عالمك بانیسی و صانعی و خالقی واجب الوجود در و قدیمدر و مصنف
مصنفلرنجه اثبات واجبه اشارت ایندی ایسه اثبات وحدتنه اشارت ایدوب درکه
خَلْقُ الخَلائِقِ خِلْوًا عَنْ مُخَالَفَةٍ إِذْ لَا تَوَارُدَ يَنْفِي القَوْلَ بِالثَّانِي
و معلوم اوله که وحدت ایکی در بریسی وحدت حقیقیه الا وحدت عددیه
دخی دیرلر یعنی ایکی واوج و زیاده اولمماقدر بو هر بر جزء حقیقتك لازمیدر
در مثلا الله واحد در دیمك بردر ایکی واوج و زیاده دکلدر دیمکدر و
بریسیده وحدت اضافیه درکه الا الله تعالی حقنده وحدت لا شریکه
دیرلر مثلا بو معنایه الله واحد در دیمك بردر ذاتنده و صفاتنده و افعالنده
شریکی و نظیری یوقدر دیمکدر و بو معنا اولکی معنایه مستلزمدر والله
عظیم الشان ایکی وحده ایله متصفدر اعتباریله لکن مراد اولکیسی دکلدر
زیرا اولکیسی هر بر جزئیده بولنور و زیاده تعظیمی و توحید شرعیی موجب دکلدر
بلکه مراد ایکنجیسیدر زیرا اولکی مستلزم اولمغله الله خاصدر بر احدده
بولنمق امکانی یوقدر و زیاده تعظیمی و توحید شرعیی موجبدر انولك
ایچون امام اعظم حضرتلری فقه اکبرده درکه واحد لا من طریق العدد و
لکن من طریق انه لا شریك له و برکوی مرحوم دخی امتحان اذکیاده درکه
و مراده نفی المراد به لا نفی الوحدة العددیة فانه کفر پس بو مقدمه معلوم
اولدیسه کله لیم ما نحن فیهه خلق الخلائق جمیع مخلوقاتی خلق اتمك مبتدا
خبری اشاغیده ینفی در و خلوا حالیه معناسنه فلا تعدد حالدر مفعول او یعنی
ایچون معناده اذ لا توارد ینفی نك علتیدر سجع اجلی ایچون تقدیم اتمشدر
اصل ترکیب اوزره حل ایده لیم خلوا عن مخالفة مخالفتدن خالیه اولدقلری
حالده جماعت خلائق یعنی اونلری بر و نظام اوزره کلوب هر بریسی

وقت معیننده ومکانه مخصوصه بولنوب اوقاتلرینی و محللرینی اصلا تخلف
ایتدیکی حالده ینفی القول بالثاني یعنی صانع قدیمه ایکی دیمه یی نفی ایدر زیرا
درت وزکه اکر ایکی اله وصانع بولنسه خالی دکلدر عالمی ایجادده بینلرنده
تمانع بولنوب مثلا بریسی عالمک ایجادینی مراد اتسه و بریسی ده اوآنده
عدم ایجادینی مراد اتسه ایکیسنک یا بریسنک عجزی لازم کلور ترجح بلا مرجح
لزومیله یا اجتماع الضدین لازم کلور بولازملرک اوجیده باطللر اوآنده ایکی
دیمک ده باطللر اذ لا توارد یعنی توارد یوقدر یعنی ایکیسی اتفاق اوزرینه
اولسونلر وهر بریله یاپسونلر بوجائز دکلدر که منع اوج باطل شیئ لازم
کلمیه زیرا معلول واحد شخصی اوزرینه ایکی علت مستقله فی التاثیرک برآنده
اجتماعی بداهة مستبعددر لکن بو کادینلر درکه جائزکه تمانع واتفاق واقع اولمسون
بلکه بری قصد اتدکده آخر قصد اتمسون وممکندرکه مصنفک عبارتی بونیله
تقریر اتمیوب برهان تمانعه اشارت اولوب ظاهری دلیل اقناعی اولدیغی
کبی وبرهان تمانعک تقریری بودرکه اکر ایکی اله بولنسه بینلرنده تمانع
وتخالف ممکن اولورا فعاللرنده واو ممکن اولان تمانع واقع فرض اتسک
اکرهو بریسنک مرادی واقع اولورسه اجتماع ضدین لازم کلور باطل واکر
اصلا بریسنک مرادی واقع اولمدیسه ایکیسنده عجزی لازم کلدی باطل
واکر بریسنک مرادی واقع اولمدی ایسه اله فرض اولنان شیئک عجزی
لازم کلدی باطل لکن الله عظیم الشانک افعالی ماذکوردن خالیدر زیرا
احدی الله واحددر ذاتنده وصفاتنده وافعالنده شریکی ونظیری
یوقدر لکن بو تقریره اذ لا توارد دک فائده سی قالمز وممکندرکه مصنفک
مرادی بر بشقه وجه اقناعی تقریر در مثلا درت وزکه اله متعدد اولسه
بینلرنده تنازع وتخالف واقع اولور ونظام عالم مختل اولور واما بینلرنده
اتفاق وتوارد بحسب العادة منتفی دور اولمز لکن عالمی خلق اتمک خالیدر
مخالفتدن وتنازعدن وایکی دیمکدن منتفی اولور وبو تقریرلری موافق
شرحنده زیاده اتمش خیالی چلبی وبو مسئله ده جمله عقلانک حتی حکمانک بله
اهل سنة موافقتلری واردر الا ثنویه که فرقه سیله مجوسیلر مخالفه اتمشلردر
وثنویه درلرکه اله وصانع ایکیدر بری خیرا شلیجی وبری شری اشلیجی و
بعضلر درلرکه خیری اشلیجی نوردر وشری اشلیجی ظلمتدر ومجوسیلر درلرکه
اله بری یزداندر یعنی الله خیری اشلیجیدر وبریسی اهرمندر یعنی شیطان

شری

شری اشلیجیدر **وذاته لیس مثل الممکنات فما حکما الوجوب مع الامکان**
سیان وذاته دخی الله عظیم الشانک ذاتی یعنی خارجیه ازالیه سی لیس
دکلدر مثل الممکنات ممکناتک ذواتلری وحقیقة خارجیة لا یزالیه لری کبی
فما حکما الوجوب مع الامکان سیان زیرا وجوب ایله امکانک حکملری برابر دکلدر
زیرا ذات واجبه قدیمه نک احکامی ممکنه حادثک احکامنه البته مخالفدر
بداهة انک الجوهر الله عظیم الشانک حقیقی بر واحده معلومه دکلدر
وحقیقة ممکنه جوهریه مادیه ده اختلاف ایتدیلر متکلمین عندنده جمله
ممکنات موجوده جوهریه مادیه نک حقیقة خارجیه سی اجزاء لا یتجزی
وجوهر فرده متناهیه دن مرکبدر بربرلرندن تمیزلری اعراض معینه
ومشخصات مخصوصه سببیله در مثلا جواهر فرده متناهیده خواص
انسان بولنمغله انسان اولدی وخواص فرس بولنمغله فرس اولدی
وخواص حمار بولنمغله حمار اولدی وخواص ذهب بولنمغله ذهب اولدی
وخواص فضه بولنمغله فضه اولدی وسائرلرنده بوکا قیاس ایله وحکماء
مشائیین عندنده ممکنات موجوده جوهریه مادیه نک حقیقة خارجیه سی
ایکی جوهردن مرکبدر بریسی آخره حلول سریانیله حلول اتمشدر کولک
صویه کوله حلول اتدیکی کبی محل هیولا وحاله صورت جسمیه دیرلر
وحکماء اشراقیین عندنده الجوق صورة جسمیه دریعنی طولی وعرضی
وعمقی قابل اولان جوهر متصلدر وحکمالرک مذهب باطللرنده هیولا
وصور جسمیه قدیملردر وحادث اولان صورت شخصیه لردر و
صور نوعیه لردر مختار قوللرنده وبعض قوللرنده الجوق صور شخصیه
لردر واجسامک بربرینه اختلافی صور نوعیه وصور شخصیه ایلهدر
وبعض معتزله حاشا زعم اتدیلرکه ذاتی سائر ذوات کبیدر الا دورت
حاله ایله ممتاز اولور واجبیت وحییت وعالمیت وقادریت وابوهاشم
معتزلی دخی زعم اتدیکی بلکه حاله خامسه که الوهیتدر انکله ممتازه
اولور ودردینی موجبه ومستلزمه در **نفی غناه عن الاغیار کثرة**
لحاجة الکل فیما فیه جزائه نفی نفی اتدی غناه عن الاغیار الله عظیم
استغناء تامی جمیع اغیاردن واشیادن ذاتنده وصفاتنده وافعالنده
زایر واجب الوجود اولان الله تعالی جمله دن استغناء تامیله مستغنیدر
وجمله اکا احتیاج تام ایله محتاجلردر ذاتلرنده وصفاتلرنده وافعاللرنده

زيرا هر شيئك خالقي الحق اودر كرزتنه كنز تخفي يعني الله عظيم الشانك جمله
بو اشيادن استغناء تامي ذاتنك حاشا مركب و اجزاء خارجيه اولمسي نفي ايدى
ومستلزم اولدى لحاجة الكل كلك حاجتي ايچون يعني اجزادن مركب اولان
شيئك احتياجي اولديغيچون اجزاء خارجيه سنه يعني اكر مركب اولسه اجزاسنه
محتاج اولور واستغناء تام ايله مستغني اولمش اولور فيما فيه جزآن سؤال
شيده كه آنده اقلي ايكي جزء واردر وبعض نسخه ده نون برينه فا واقع
اولمشدر وبو تفصيل ايدوكمز معنادن كفايه در حاصل معناسنه تامل
صحيحه نصكر ظاهر اولور **وليس كلاً ولا جزءً ولا عرضاً ولا محلاً**
لاعراضٍ واكوانٍ وليس دخي الله عظيم الشان دكلدر كلا كل دكلدر يعني
اجزادن مركب دكلدر بو آكلندى ايدى سابقا وكتورمسي تصريح بما علم التزاما
ومابعدنه توطيه ايچوندر ولا جزءً دخي جزء ده دكلدر زيرا جزء لا يتجزى
اصغر اشيادندر وحيّزه يعني مكانه محتاجدر وجسمدن جزدر الله عظيم
الشان ايسه بونلردن منزهدر ولا عرضا دخي عرضده دكلدر زيرا عرض
برقائم اولهجق محله محتاجدر الله ايسه استغناء تام ايله مستغنيدر ولا
محلا لاعراض دخي اعراضده محل دكلدر زيرا اعراض جملهسي حادثه
در والله ايسه محل حوادث دكلدر واكوان دخي اكوان اربعه يعني حركه
وسكون وافتراق واجتماعده محل دكلدر زيرا بونلر وبلكه كليه وجزئيه
وعرضيه ومحليه بو دردي ده اجسامك خواصندن ولوازمندندر الله
عظيم الشان ايسه جسم وجسمانيتدن منزهدر وبونلر ايله اتصاف
شان اعلاسنه ممتنع اولان سلوكندر پس اسدى الله جوهر يا عرض
يا كلى يا جزئي يا متحرك يا ساكن يا مجتمع شيء يا متفرق عنه دينلمز زيرا شانندن
دكلدر نتكم حجره عالم وجاهل ومؤمن وكافر وصالح وفاسق دينلمز
شانندن اولمديغي ايچون زيرا الله عظيم الشان وصفات عليهسي
ازلده موجود اولوب اصلا برغير شيء موجود دكل ايكن نه صفت
ايله متصف ايسه وحالا ده او صفت ايله متصفدر الله ايچون
كمال متوقع يوقدر وتبدلدن وتغيردن منزهدر **ولا تقل جوهراً**
اياً عنيت به ونزه الاسم عن ايهام نقصانه ولا تقل جوهرا
دخي جوهر ديمه الله ومعلوم اوله كه جوهر متكلمين عندنده ممكن
موجود متحيز بالذات درلر يعني ممكن موجود اوله وبالذات بلا

واسطه

يعني فوق غناه

واسطه مكانده حاصل اوله وكاهيجه جوهر ديوب ذات مراد ايدرلر
يعني بو شيء كه كندي نفسيله قائم اوله اجزا ايله قائم اولميه وكاهيجه حقيقت
مراد ايدرلر وبو ايكي معنالرك الله حقنده صحتي واردر وجوهر
حكمانك عندنده ماهية اذا وجدت في الخارج لا يكون في موضع يعني بر ماهيتدر كه
خارجده بولنسه موضوعده يعني عرضك محلنده بولنمز كوك هيچ محلده بولنمز
مجردات وهيولاتك وكرك هيولايه حلول ايسون صور جسميه لركبي
وانلرك ده عندنده كاهيجه جوهر شيء قائم بنفسه معناسنه كلور والله
ده اطلاق اولنورلر پس امدى ايكي اولكي معنالرك صحتي اولميوب وجوهر
ظاهر ونقصان ايهام ايتدوكي ايچون نهي ايدوب بيور ديلركه اياً عنيت به
جوهر ايله قنغي معناييده مراد ايتدك اسم الله جوهر ديمه زيرا نقصان
ايهام ايدر زيرا تقدير واقع ومقام قرينه سبيله ايكي اولكي معنالر مراد اولنميوب
بلكه ايكي صكره كي معنالر مراد اولنور ايسه ده لكن نقصان ايهامندن خالي دكلدر
آنوك ايچون بيوردبلكي ونزه الاسم اللهك اسمني تنزيه ايله عن ايهام نقصان
نقصان ايهامسندن مثلا الله عارف دينلمز زيرا فقط جزئياتي بلبجيده شايعدر
وفقيه دينلمز زيرا فقط احكام شرعيهيي زيادهٔ بلبجيده شايعدر وعاقلده
دنلمز زيرا عقل ايله وادراك ايدبجيده شايعدر وطبيب ده دينلمز زيرا
تجربيات ايله بلبجيده شايعدر ومعلوم اوله كه اعلام اولميان اسماء الله
ده اختلاف واردر اشاعره عندنده توقيفيدر يعني اللهدن ورسول اللهدن
اطلاقه توقف ايدر اطلاق ايتديلر ايسه ايده روز ايتمديلر ايسه ايتمزوز نقدر
معانيء حقيقيه لرى الله حقنده صحيح اولوب اصلا بر نقصاني ايهام بيله
ايتمديسه ده زيرا الله حقنده تكلم امر عظيمدر غايتده احتراز اولنملدر واجب
الوجود كبي وماتريديه دخي ابي بكر باقلاني عندده توقيفيه دراكر نقصاني
ايهام ايدرسه دكلدر ايتمزسه ومختار ده بودر ومصنفك قولنده بونده
ظاهردر ومعتزله عندنده توقيفيه در نقصاني بيله ايهام ايدرسه وغزاليده
منقولدركه اطلاق وصفيه طريقيله جائزدر اسميه يعني كذى عندنده علم قلمق
جائز دكلدر وبعض محققين عندنده توقيفيه دكلدر اكر انك مرادي في
ياسماويه شرعيده اطلاق اولنذى ايسه وبو مذاهبلر شرح مقاصدده
ادلهسيله بيله مذكوره لردر **بكل شيءٍ محيطٌ لا اتحاد له ولا حلول**
لذى اصحاب عرفانٍ بكل شيء محيط يعني هر شيء علمي محيطدر يعني

جمله كند و سنده ثئ اطلاق اولنان سنسنه حقيقة اولسون موجودات
خارجيه لركبي مجازا اولسون وسائط و معدوماتلركبي انلرى بلور و علم
تعلق ايدر زيرا الله عظيم الشانك علمى تعلق ايتدوكى سنسنه يوقدر بلكه
ازلده كندى وصفات ازليه سى موجود اولوب اصلا برشئ موجود
دكل ايكن جمله كاجكده اولاجقلرى بالفعل بلدى و تقدير ايتدى و كالحكده
حين وجودنده دخى بلور علمى تعلق ايدر و اولميا جقلرى دخى ازلده بلدى
لكن تقديرى تعلق ايتمدى شاندن اولمديغيچون وسعدومات محضه و
ممتنعات ذاتيه لرى مفهوماتلرى ايله بلدى و بعض محققين عندنده
صور اعتباريه لرى بلدى وكيفيه علمى و علمنك تعلقى تفصيلا معلوم
دكلدر باطل معتزله نك عندنده ازلده علمى و بلمك لكن معدوماته تعلق
ايتمدى وايتمز بلكه كالحكده اولان موجوداته تعلق ايدر وجودلرى وقتنده
وذاتيله بلور ذات اوزرينه زائده صفة حقيقه اولمق اوزره دكلدر
وازلده تقديريله ايتمدى درلر بلكه حين وجودده بلور و تقدير ايدر
درلر زيرا علم معدوم محضه تعلق ايتمز و تقدير اولنمز و شاننده
دكلدر درلر بونلرك قوللرى عقلا و نقلا باطلدر و كتب كلاميه ده
بيان اولنمشدر و حكما باطلارنك عندنده دخى ازلده علمى و بلمك لكن
معدوماته تعلق ايتمدى وايتمز و دخى كالجكده كليات و جزئيات مجرده
لربلور يعنى عقلده اولان مفهومات كليه لرى و چوق شيئه شامله لى
و ماده دن مجرده اولان دواب جزئيه لرى بلور ذاتيله معتزله نك
ديدكلرى كبى و جزئيات ماديه يعنى ماده دن مركب اولان جزئيات و
اجزاء خارجيه لرى بلمز درلركه جزئيات ماديه آلات جسمانيه ايله بلور
ايچون حواس خمسه ظاهره و حواس خمسه باطنه كبى والله عظيم الشان انسه
حواسدن منزهدر و بونك دخى عقلا و نقلا بطلانى كتب كلاميه ده
بيان اولنمشدر لا اتحاد له اصلا اتحادى يوقدر الله عظيم الشانك برشئ
ايله ذاتى هرشئ محيطدر و هرشئ ايله متحد ديمك دكلدر حاشا و مصنف
مرحوم لا اتحاد له ديمكله متصوفه ضاله جهله دن زنادقه وجوديه اتحاديه
رد ايتدى زيرا انلر زعم ايله درلركه حاشا ثم حاشا واجب الوجود هرشئ ايله
متحددر و هرشيئك عينيدر و جمله اشيا بينمده تغاير اعتباريدر درلر
مثلا واجب الوجود يوقاريده بولنديغى ايچون سما و اشاغيده بولنديغى ايچون

ارض

ارض و آنده خواص انسان بولنديغى ايچون انسان درلر و خواص فرس بولنديغى
ايچون فرس درلر و سائرلرينده بونلره قياس ايدك ديو ملاحده مرده
لرينه خفيه تعليم ايدرلر و بونيله بطلانى اجلى بديهياتدن اولان كفر صريح
و شر قبيح اوزرينه بنا قلوب دركركه لا موجود الا الله يعنى واجب الوجود
دن غيرى شئ يوقدر ازلا و ابدا و درلركه سبحان الذى اظهر الاشياء
و هو عينها يعنى شول ذاتى تنزيه ايدرزكه جميع اشيايى اظهار ايتدى و كندوسى
جمله اشيانك عينيدر و درلركه العبد رب والرب عبد باليت شعرى من المكلف
يعنى عبد ربدر و ربده عبددر نه اولايدى بيلايدك كيم مكلف كيمدر يعنى مكلف
لغلق اصلا يوقدرها ن بلدكيكزكبى فوللانك ديوب چوق احمق و مذهبجو
روك كمسنه لرى اضلال ايدرلر و ديرلركه كل من عبد الاصنام فقد عبد
الله لكن اخطاء الطريق لانه لم يعبد كل الاشياء يعنى هر كيم كه اصناملره
عبادة ايتدى تحقيق الله عبادة ايتدى لكن طريقنده خطا ايتدى زيرا جميع شيئه
الله ايكن جمله شيئه عبادت ايتمدى بلكه عبادتنى اصنامه خاص ايتدى و بونلرك
امثالى كتب باطله لرنده كفريات صريحه و جهليات قبيحه لرى لا تعد و لا تحصى در
و انك ايچون اهل سنه علماسندن جرجى علامه عضد كبى مواقفده و علامه
سعد الدين كبى مقاصدده و فاضل امام جزرى و امام جوزى و على القارى
و قبالى كبى جبال شاهقه لر رسالة لرنده ديديلركه بو وجوديه ملاحده يهودى
و نصارى دن و بلكه جميع كفاردن انجس و اشنع و اقبحلردر و بوزنادقه لر
و شيوخ ضاله و مضله لرينه تقليدات محضه لرى سببيله دائرة عقولدن چقديلر
سوفسطائيه كفره سى عناديه و عنديه و لاادريه لركبى و بونلرايله مباحثه عقليه
و نقليه فائده ويرمز بلكه بونلرى نار جهنم ايله آتشنه ياقوب ياخود سيف الله
ايله عنق خبيثه لرين قطع ايتمه ليدر قاتلهم الله و اهلكهم و لعنهم و بونلرى بيان
ايتمدن مراد بودركه مصر اسلام و منبع العلم و الايمان اولان استانه سعادنده
ساكن اولديغمز اسلا مبول اطرافنده شيعه كفره لرندن و شام دور زيلرينك
وجوديه ملاحده كلوب تكيه لره كيروب و خالى نهى اولان امة محمدى بوذكر
اولنان كفرياتك تأويلات صحيحه لرى واردر و مشايخ كبار و اولياء عظام
كلاميدر ديمكله نشر ايدوب حتى اصحابلرينه حكايات باطله افترائيه اسناد
ايله محبت عظيمه ايدوب و بعده بونلرك ظاهرلرى مراددر و بونلر مقيددر
و فقهانك و اهل سنتك كندكلرى اولا شريعتد رد ديمكله نشر ايدوب و بعده

مروده لرینه المحاده استعداد تام کتورد کدنصکره بو شرایع نوامیس مؤلفه
لانتظام اُمُورُ الوَرىٰ دریعنی شرایع جمع اولنمش بر الای عادت قانونیه‌در
امور ناس نظامی ایچوندر وحقیقت بونلرک لبی وایچی و شریعت بونلرک
قشری وقابوغی دردیوب امة محمدی یوما فیوما اضلال اندردکلرنده بونلری
ترکیجه یازدقلری اثلرک بطلانی بداهةً معلوم اولوب بویله کیم آنلری براحد
اتباع ایتمیه ولا حلول دخی الله عظیم الشانك براحده حاشا حلولیده وایجریسنه
کرمسیده بوقدر لدی اصحابِ عرفانِ عرفان وعلم صاحبلری اولان
اهل سنت والجماعتك جملهسی عندنده ومصنف مرحوم بونك ایله متصوفه
ملاحده‌دن حلولیه طائفه‌سنی رد ایتدی زیرا انلرده زعم ایدرلرکه برشیخ کمال
وجد وغایت انجذاب ایله کمالاته واصل اولسه ولجّه وصوله داخلسه واجب
الوجود اکا حلول ایدر درلر یاخود واجب الوجود اولور درلر اول وقتده
هوانا وانا هو دردرلر وآندن امر ونهی فالقار وعجایب شیلر ظاهره اولور
وشیمه کفره سندن نصیریه واسحاقیه واجب الوجود بعض کاملین صورتنده
ظاهر اولور دردرلر قاتلهم الله وعلامهٔ عضد مواقفك ایجنده الهیاتده
وجود باری بحثنده یازدکه وجودیه دن بر کمسنه یه ملاقی اولدم دیدمکه
نجون درسکز واجب الوجود بعض کاملینه حلول ایدر جواب ویردیکه
حاشا بز واجب الوجود ایله اشیابینده تغایر اثبات ایتمیوز وحلولی دیمیوز
بلکه بزم عندمزده واجب الوجود هرشیئك عیندر ونفسیدر بینلرنده
تغایر اعتباریدر واکر دینلورایسه که بومثللو کفریات صریحه بدیهیه یی عقلا
نجه سویلر ونجه مراد ایدرلر خصوصا وجودیه دیدکلری کمسنه‌لر مشایخ
کبارلردن دربلکه بوکلماتلردن برمرادلری واردرلکن بز بلمیوز جواب
بودرکه بونلرك کفریات صریحه بدیهیه اولدقلری مسلمانلره کوره در و
اعتقادات حقه ایله ممارست ایدنلره کوره در والله عظیم الشان توفیق
ایدوب خذلانی مراد ایتمدوکنه کوره در والا ابتداء کفریات ایله ممارست ایدوب
وانلری حقیقة اعتقاد ایدوب والله عظیم الشانك خذلانی مراد ایتدکلرینه
کوره دکلدر زیرا کفره مخذولین لرمؤمنین ومهتدین دن چوق اولدیغنده
شبهه یوقدر وآنك ایچون بیغمبرمز بیورمشدرکه حدیث صحیحنده بنم امتم
اجابتم یتمش اوچ فرقه اولور جملهسی من حیث الاعتقاد ناردهدر الا بریسی
دکلدر سؤال بیورلدقده که کیمدرلر یارسول الله بیورمشلرکه بنم واصحابمك

اعتقاد

اعتقاد ایدنلر الحمد لله الذی هدانا لهذا وما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله
ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا وهب لنا من لدنك رحمة انك انت الوهاب.
وَلَا اِتِّصَالَ بِاَحْيَانٍ وَاَوْقَاتٍ وَلَا اِتِّصَافَ بِاَشْكَالٍ وَاَلْوَانٍ

باَحْيانٍ نخ

ولا اتصال پس امدی الله عظیم الشان اصلا برشی ایله اتحاد ایتمیوب
واصلا برشیئه حلول ایتمدیکی معلوم اولدیسه معلوم اولدیکه اصلا الله
عظیم الشانك اتصالی بوقدر باحیان حیزلردن ومکانلردن برحیزه و
مکانه زیرا حیز ومکان لغتده ما یمنع الشئ عن النزول دریعنی شئی اشاغه‌یه
منع ایدن شیدر وعرفده متکلمین عندنده بعد موهوم یشغله الجسم توهما
دریعنی طولی وعرضی وعمقی توهم اولان بعد درکه جسمك آنده شغلی
توهم اولنور وحکماء اشراقیین عندنده بعد مجرد موجود یشغله الجسم
تحقیقا دریعنی بر بعد درکه مادسی یوقدر وموجوددر وجسمك آنده
حقیقة شغلی واردر وحکماء مشائیین عندنده هو السطح الباطن من الجسم
الحاوی المماس للسطح الظاهر من الجسم المحوی دریعنی جسمك سطح باطنی
درکه محاط اولان جسمك سطح ظاهرینه مس ایدر وبو ذکر اولنان
جملهسی جسمه مخصوصدر والله عظیم الشان ایسه جسم اولمدن منزهدر
زیرا جسم اهل سنت عندنده ممکن موجود قائم بنفسه قابل للتجزی در
ومعتزله عندنده ممکن موجود قائم بنفسه وله طول وعرض وعمق در
وحکماء مشائیین عندنده ممکن موجود قائم بنفسه مرکب من الهیولی والصورة در
وحکماء اشراقیین عندنده ممکن موجود بنفسه متصل واحد فی حد ذاته در
ومعلوم اولدیکی جسم البته ممکن الوجود اولمالیدر الله عظیم الشان
ایسه واجب الوجوددر ویرده دلیلمز اولدرکه الله عظیم الشان موجود
ایکن برشی ویرمکان موجود دکل ایدی وازلده نه صفة ونه کمالات
ایله متصف ایسه ابدیتده اویله در وجمله‌دن استغناء تامّیله مستغنیدر
حرکت وسکون دخی جائز دکلدر جسم اولمدیغی ایچون واوقات دخی
اوقاتدن وازمنه‌دن ده بر وقته وبر زمانه متصل دکلدر زیرا وقت
متکلمین عندنده امر موهوم متجدد یقدر به امر موجود متجدد دریعنی
وهما اولنور متجدد درکه آنکله بر موجود متجدد تقدیر اولنور ومعدوم در
وحکمانك مختار قوللرنده مقدار حرکة الفلك الاعظم در یعنی فلك اعظمك
حرکه سنك مقداریدر والله عظیم الشان متجدد اولمیوب ازلی اولدیغی اجلدن

وفلك اعظم دخی حادث اولدیغی اجلدن الله حقنده زمان متصور دکلدر
زیرا وقت اتفاقا حوادثده معتبردر واجب الوجود اصلا توهم بیله اولنماز
اکر توهم لایق ایله بیله توهم اولنسه ولا اتصاف باشکال دخی اصلا اتصاف
یوقدر اشکالدن یعنی شول هیئات وکیفیاتدن که برحدك یعنی برطرفك مقداری
احاطه سنده حاصل اولدی دائرده وکورده اولدیغی کبی یاخود برقاچ حدودك
نصف دائرده ونصف کورده ده ومثلثده ومکعبده اولدیغی کبی زیرا شکل
اتفاقا هو الهیئة الحاصلة من احاطة الحد والحدود بالمقدار ده یعنی شول
هیئتدرکه برحدك یا برقاچ حدودك مقداری احاطه سنده حاصل اوله
ومقدارده وجسمده اولهلی البته وبونلر ایسه الله عظیم الشان حقنده
محالدر والوان دخی الواندن برلونه اتصالیده یوقدر زیرا الوانلر اتفاقا
جسمك اعراضندندر وواجب الوجودده متصور دکلدر وبوذکراندوکمز
شیلر کره کی کبی تعقل اولنسه لر الله عظیم الشان مکانه ایچنده وجهة ایچنده
وزمانه ایچنده اولمدن واشکال والوانه متصل اولمدن منزه اولدیغی ظاهر
اولور وسائر توهمات باطله ومخیلات فاسده ایله برهان دکلدر دلیل
ظنلری بیله اولمق سزك حیٌّ سمیعٌ بصیرٌ عالمٌ شاءٌ ذو قدرة وکلامٍ
غیرِ الحادثِ مصنف مرحوم چونکه الله عظیم الشانك ذاتی و وجودینی اثباته
و وحدتنه وجمیع مخلوقاته مخالفتنه اشارت ایتدی ایسه اولا الزم واتفاق
اولدیغندن جمهور عقلا عندنده وثانیا صفات ذاتیه ثبوتیه حقیقیه
مختلف فیها سنی بیانه شروع ایدیلر ودیدیلر حیٌّ الله عظیم الشان حیدر
یعنی ازلده حیوة صفتی ایله متصفدر سمیع سمیعدر یعنی سمع حقیقی
ایله ازلده متصف اولوجیدر بصیر بصیردر کذلك عالم عالمدر کذلك
شاء شاءدر کذلك ذو قدرة قدرت صاحبیدر قادردر دیمدی سجعه
رعایة وکلام دخی کلام صاحبیدر اویله کلامکه غیر الحادث لحن دکلدر یعنی
صوت ولفظ دکلدر وکلامك تفصیلی آشاغیده کلور ومعلوم اوله که
الله عظیم الشانك اهل سنتدن ماتریدیه عندنده صفاتی یکرمی ایکیدر
وکنه نك حقیقتی معلوم اولمدیغی کبی صفاتلرك دخی حقیقتلری معلوم
دکلدر زیرا بزم صفاتلرمزك بیله حقیقتلرینی بیله میوز فکیف که الله
عظیم الشانك حقیقتلرینی بیله لیم برتیسی نفسیه درکه وجود صفاتیدر
نفسیه دیدیلر ذات باری آنسز متصور اولمدیغیچون وبشید سلبیه که

قدم

قدم بقا قیام بنفسه وحدانیة مخالفة للحوادث وبو بشنه سلبیه دیدیلر
مفهوملرنده ثانیا یا اولا سلب وعدم اعتبار اولدیغیچون زیرا قدم کونه
متصفا بصفة تستلزم عدم الاولیة اوعدم الاولیة دیمکدر وبقا کونه
متصفا بصفة تستلزم عدم الاخریة اوعدم الاخریة دیمکدر وقیام بنفسه
کونه متصفا بصفة تستلزم عدم الاحتیاج فی القیام الی شیء اوعدم الاحتیاج
الی القیام الی شیء دیمکدر ووحدة کونه متصفا بصفة تستلزم عدم الشرکة
فی ذاته وصفاته وافعاله اوعدم الشرکة دیمکدر ومخالفة للحوادث کونه
متصفا بصفة تستلزم عدم الموافقة لشیء اوعدم الموافقة دیمکدر وبو التیسه
ده صفات اعتباریه عقلیه درلر زیرا بونلرك خارجده وجودلری یوقدر
وذاتك اوزرینه زائده اولور دکلدردر وسکزده صفات ذاتیه ثبوتیه
حقیقیه در حیوة علم سمع بصر ارادت قدرت کلام تکوین وبونلره
دخی ذاتیه دینلدی ذات باری ایله قائمه اولدقلری ایچون ثبوتیه دینلدی صفات
ثابته موجوده اولدقلریچون وحقیقیه دینلدی حقیقتده خارجده عقلك
اعتبارنده نظری قطع ایله وجود حقیقی ایله موجود اولدقلریچون پس امدی
حیوة صفتی ذاتیله قائمه در وبرشیئه تعلق ایتمز وعلم صفتی ده ذاتیله قائمه در
جمیع واجباته وممتنعاته وممکناته تعلق ایدر ازلده ولایزالده وسمع صفتی
ذاتیله قائمه در ماتریدیه عنده آنجق جمیع مسموعات اولان اصواته تعلق
ایدر وجودلری عندنده وبصر صفتی ده ذاتیله قائمه در آنجق ماتریدیه عندنده
جمیع مبصرات اولان الوان واضواء وهیئاته ومقادیره تعلق ایدر وغیر
کرك سمع وبصره متعلق اولمق شانلرندن دکلدر واشاعره نك جمهورلری
عندنده سمع ایله بصر جمیع موجوداته تعلق ایدرلر وکلامده ذاتیله قائمدر
جمیع معلوماته ترتب کلام نفسی ایله ترتبه ونظمه تعلق ایدر ازلده وکلام
لفظی ده نظمه تعلق ایدر لایزالده سعد الدین وچوق محققین عندنده
وارادتده ذاتیله قائمه در ممکناتك ماهیتلرینه تعلق ایدر لایزالده حدوثلری
وقتنده انلری وجوده تخصیص ایدر یاخود عدم تخصیص ایدر وبعض
محققین عندنده ازلده تعلق ایتدی لایزالده که ماهیتلرینه ومسامحه طریقیله
وجودلرینه تعلق ایتدی دیمك جائزدر زیرا حق اولان ماهیة مجهوله دره
موجود مجهوله دکلدر بلکه امر اعتباری عقلیدرکه موجود ایله معدوم
بیننده واسطه در وقدرت ده ذاتیله قائمه در اکثر محققین عندنده لایزالده

ممکناتك ماهیتلرینه تعلق ایدر حدوثلری وقتنده ارادتك تعلقنك عقبنده
عقبی ذاتیله در زمانیله دکلدر وارادتك وفقی اوزره وجوده تقریب یاخود
عدمه تقریب ایدر وبعضیلرك عندنده لایزالده تعلق ایدر البته ارادتك
تعلقی ازلده بیله اولسه وتکوینده ذاتیله قائمه در اکثر محققین عندنده
لایزالده ممکناتك ماهیتلرینه تعلق ایدر حدوثلری وقتنده ارادتك وقدرتك
تعلقلرینك عقبلرنده عقبی ذاتیله وارادتك تعلقی وفقی اوزره تاثیر ایدوب
ماهیتی بالفعل موجوده قیلار واشاعره عندنده تکوین صفت اعتباریه در
وایجاد وتاثیر قدرتك شانیدر دیرلر پس اسدی خلاصه اشاعره عندنده
الله عظیم الشانك هر شیئی ایجادی ایکی صفتك تعلقلریله اولور ارادة تعلق
ایدر وجوده یاخود عدمه تخصیص ایدر وقدرته تعلق ایدر بالفعل ارادتك
وفقی اوزره موجود یاخود موجودی معدوم ایدر وماتریدیه عندنده
اوج صفت ایله در ارادة تعلق ایدر تخصیص ایدر وقدرة تعلق ایدر
تقریب ایدر ومستعد قیلار وجوده یا عدمه وتکوین تعلق ایدر بالفعل ایجاد
یا اعدام ایدر واوج تعلقلرنك بربرلرینه تقدملری وتاخرلری تقدم وتاخر
ذاتیله درلر زمانده اوجیده برآنده در تقدم وتاخر بوقدر ومعلوم
اوله که سکز صفت دخی وار درکه اکا صفت معنوی اعتباریه درلر که سکز صفات
ذاتیه یه لازم کلور مثلا کونه حیا حیواته لازم کلور وکونه عالما علمه لازم
کلور وبونلره قیاس ایله باقیسنی پس اسدی مجموع صفات یکرمی ایکی اولدی
بری نفسیه وجود وبشی سلبیه قدم بقا قیام بنفسه وحدانیه مخالفة للحوادث
وسکزده ذاتیه در حیوة علم سمع بصر ارادت قدرت کلام تکوین وسکزنده
معنوی درکه کونه حیا کونه علیما کونه سمیعا کونه بصیرا اشاعره عندنده یکرمیدر
زیرا تکوین وکونه مکوّنا اولمغی قدرة ادخال ایدرلر وشیخ اشعریه کوره اون
التیدر سمیع وبصیری وکونه سمیعا وبصیرا اولمغی علمده ادخال ایدر ودرکه
مسموعات علمدن عبارتدر وبصر مبصراته علمدن عبارتدر ومعلوم اوله که
تکوین الله عظیم الشانك تعلیق ایتدر دوب اشیالری ایجاد اتمسنه صفت فعلیه
درلر تخلیق وترزیق واحیا واماته کبی وانلره صفت فعلیه درلر قدیمه وحادثه
دینلمز معنائی اعتباریه اولدقلرنده وبو تفصیل جمله سی شرح مواقف وشرح
مقاصده مذکور در مواضع عدیده لرنده **وکثرة القدماء غیر لازمة**
اذلم تکن غیرها فی عین نقصان ومعلوم اوله که چونکه بر معاشر اهل سنت

الله عظیم

الله عظیم الشان براهین عقلیه ونقلیه سببیله سکز یاخود یدی صفات ذاتیه
ثبوتیه اثبات اتدك ومعتزله وحکما طائفه لری صفاتی نفی ایدوب وزعم
اتدیلر که اثبات صفاتده چوق قدماء مثلا طقوز یا سکز قدماء اثبات وار
در بو ایسه جائز دکلدر وتوحیده منافیدر وچونکه حق اولان چوق ذوات
قدماء ومستقله نك وبربرلرندن آیری اولان قدیملرك تعددی وتکثری
جائز اولمدیسه زیرا جمله سی ذوات قدیمه اولسه واجب الوجود اولوب
بربرلرندن استغناء تام ایله مستغنی اولورلر وتوحیده منافی اولور
وبونده اثبات صفات بو محذور لازم کلدی ایسه مصنف حضرتلری
جواب تصدی ایدوب بیورورلر که وکثرة القدماء یعنی ذات مستقله
نك کثرتی وچوقلغی غیر لازمة لازمه دکلدر بز معاشر اهل سنته
صفات اثبات اتدکمزده اذلم تکن زیرا صفات ذاتیه ثمانیه اولدی
غیرها ذاتك غیری یعنی ذاتدن آیریلیجی وباشقه بولنمی فی عین نقصان
اویانق کوزده یعنی اهل سنتك اعتقادنده زیرا صفات باری حاشا برانده
ذات باریدن انفکاکی جائز دکلدر بلکه ممتنعدر زیرا سلف ومحققین قولنده
صفات ثمانیه دخی واجب الوجود بالذاتدر یعنی وجودلری مقتضای ذاتلریدر
علتی ذاتنك اثرلری دکلدر والله عظیم الشان ایجاب طریقیله صادره دکل
درلر وصفات اولدقلری حیثیتدن واجب ایله قائمه لردر وقیامده واجبه
محتاجلردر وواجبه ثبوتلری دخی واجب بالذاتدر زیرا انفکاکلری ممتنع
بالذاتدر ممکن بالذات دکلدر وبعض متکلمین زعم اتدیلر که صفات ثبوتیه
ثمانیه واجب تعالیدن ایجاب طریقیله صادرلردر یعنی آنلر ممکنات قدیمه
بالذاتلردر وواجب تعالی انلری ایجاب طریقیله خالق وموجددر ووجوب
تعالینك آنلره تقدمی بالذاتدر واختیار ایله صادر دکللردر زیرا اختیار
ایله صادر اولان مسبوق بالعدم اولمه لیدر وحادث زمانیله حادث
اولمه لیدر وبعض متکلمین زعم اتدیلر که سکز صفات اللهدن اختیار ایله
صادردر واختیارك صفاتی اوزرینه تقدمی تقدم ذاتیدر وحدوث
زمانیله حادث اولوب مسبوق بالعدم اولمق لازم کلمز ومعلوم اوله که
صفات اللهك ذاتنك عینی دکلدر زیرا صفات ذاتنك عینی اولمق محالدر بداهة
وغیریلردر البته زیرا سکز صفات بریك عینی اولمق دخی محالدر لکن چونکه
غیر دیمه دن انفکاك توهم اولندیسه غیره منفك معناسی ویروب غیری

دكل ديدك وبلكه غيره سنفك معناسه ويرن اوّل اشاعره در ماتريديه لر
دكل لكن چونكه حقيقتده نزاع اولميوب وتوهمده ثابت اولديسه ماتريديه لر
دخي غيري دكل ديديلر والّا ارتفاع نقيضين واجتماع نقيضين لازم كلور
بداهةً واونك ايچون بدأ الامالده صفات الله ليست عين ذاتٍ ولا غيراً
سواءً ذا انفصالٍ ديوب غير انفصال صاحبلري ديمكله وصفلدي وبونك
غايتده ظهوري وارايكن وشرح عقايدده وخياليده وجلالده وسواقفده
مصرح ايكن جهلهٔ طائفه سي عناد ايدوب صفات ذاتك عيني دكلدر وغيري
دكل ديوب تناقض ظاهري في اعتقاد ايديلر الله حقنده العياذ بالله تعالى
وضلالتده قالديلر زيرا الله تعالى حقنده اعتقادي زياده خالص ايمك در

نفي التسلسل جمعا او معاقبة افاد قدرة ذي صنع واتقان

چونكه مصنف مرحوم صفاتي بيان ايتديسه بعضنده زياده تفصيل وبرهان
اشارت مستلزم اولديغي حدوث عالمي بيان مراد ايدوب ديديكي نفي
التسلسل تسلسلي نفي جمعا جميع جهتدن او معاقبة يا معاقبة جهتندن افاد
افاده ايتدي قدرةً ذي صنعٍ واتقانٍ صنع واتقان صاحبي اولان الله عظيم
الشانك قدرتني وهرشئي لا يزالده قدرة ايله ايجاد ايتمكني ومعلوم اوله كه
بو مقامك تفصيلي بودركه تسلسل ترتب امور غير متناهيه يه درلر يعني برآلاي
امور اولوب نهايتلري اولميوب بربرلرينه ترتب ايتمه يه درلر ومتكلمين
عندنده امور موجودهٔ في الخارج يا خود موجوده في نفس الامر اولورسه
اتفاقا باطلدر كرك مجتمع في الوجود اولسون كرك متعاقبه اولوب جمله سي
وجودده جمع اولمسون زيرا برهان تطبيق كه امور موجوده غير متناهيه
نك جمله سني جملهٔ كبرى اعتبار ايدوب وجمله كبرى دن برّيا ايكي يا اوچ ياخود
زياده چيقاروب باقيسني جملهٔ صغرى اعتبار ايدوب ايكي جملهٔ غير متناهيه
نك آحادلريني بربرينه تطبيق ايتسك زائده ايله ناقصك مساوات ياخود
غير متناهي فرض ايتدوكمز ايكي جمله نك متناهيه اولملري لازم كلور لازم
باطل وملزومده باطل وحكماء عندنده بطلاننك اوچ شرط وار درجه
برهان تطبيق جاري اوله اوّلكي موجوده ايكنجيسي مترتبه اوچنجيسي وجوده
مجتمعه اولملري بس امدي نچه بو مقدمه معلوم اولديسه معلوم اوله كه
عالمك جمله سي ممكن وحادثدر وهرحادث علة تامهٔ موجديه محتاجدر
وعلة تامه سنك برآني ازلده بولنمشدر كه الله عظيم الشان وصفاتيدر

وبرآزنده

وبرازنده لا يزالده بولنور حوادثك حدوثلري وقتنده كه الله عظيم
الشانك اراده سنك وقدرتنك وتكوينك تعلقلريدر زيرا اكر جمله سي
ازلده بولنسه عالم قديم اولور زيرا اتفاقا معلولك علة تامه دن تخلفي
جائز دكلدر واكر جمله سي لا يزالده بولنسه وعلتده ممكنه حادثه در
اوده علته محتاجدر وآنكده علتي ممكن وحادثه در واوده علته محتاجدر
وهلمّ جرا امور موجودهٔ مترتبه مجتمعه يا خود متعاقبه ده تسلسل لازم
كلور تسلسل جمعا ومعاقبة باطل وعلة تك جمله سنك لا يزالده بولنمه
سيده باطل بس معلوم اولديكي برآني ازلده وبرآني لا يزالده بولنوب
هرشئي قدرتني تعليق ايله وتكويني دخي تعليق ايله واراده سيني تعليق
دن صكره ايجاد ايديسور واراده سنك وقدرتنك وتكوينك تعلقلري
موجود ايله معدوم بيننده واسطه لردر وعلة تامه يه محتاج دكللردر
محققين عندنده وحق اولان بودر وسعد الدينك اختياريدر واما
ملالك اختياري علة تامه نك جمله سي ازلده بولنمشدر لكن اراده ازليه
ازلده وجود لا يزاليه سنه تعلق ايتديكيچون وجود ازلده بولنمدي بلكه
لا يزالده بولندي زيرا قدرت ازليه ارادتك تعلق وفقي اوزره تأثير
ايدر وبو مقامده برقاچ مذاهب باطله وار در انلري بلمكله انلردن
زياده قاچينوب وخالي ذهن اولنلري قاچندرمه لي اوّلكي ثنويه
وبعض معتزله مذهبي كه نظام واتباعينك مذهبيدركه شرّي خلقه قادر
دكلدرلر وايكنجيسي معتزله دن عباد واتباعنك مذهبيدركه خلافني
بلدوكي شئي خلقه قادر دكلدر درلر واوچنجيسي معتزله دن ابو هاشم
بلخي واتباعنك مذهبيدركه عبدك مقدوري مثللو قادر دكلدر درلر
دردنجيسي معتزله دن جبائي واتباعنك مذهبيدركه مقدورنك نفسني خلقه
قادر دكلدر درلر تعالى الله عما يقول الظالمون علوا كبيرا **كما استدلّ على**
علم المؤثر من اتقان افعال ارباب ايقان يعني تسلسلي جمعا ومعاقبة
نفي ايله استدلال ايتدي متكلمين الله عظيم الشانك قدرة صاحبي اولوب
وهرشئي قدرتيله ايجاد ايتمسنه كما استدلّ استدلال ايتديكي كبي على علم المؤثر
قدرتيله مؤثر اولان الله عظيم الشانك علمي وهرشئي عالم اولديغي اوزرينه
من اتقان افعاله افعالني اتقاندن ومحكم قلمه سندن كيم استدلال
ايتدي ارباب ايقان ارباب ايقان يعني يقين اصحابي اولان تقرير بوكه

الله عظيم الشانك افعالى متقنه ومحكمه در وصنايع غريبه يى واساليب
عجيبه يى مشتمله در نتكم انفس وآفاقه نظر اولنسه وعلويات وسفلياته
ربط وحيواناته اعطا ايتدوكى اسباب وآلاته نظر اولنسه بداهة ظاهر
اولور وهر ذاتكه آنك افعالى بويله اوله او ذات البته افعالنه عالمدر
بداهة ولازم كلديكه الله عظيم الشانده افعالنه عالمدر وعلمه بالزمانيات
فالطبة لا يقتضى فيه توقيتا بالزمان وعلم دخى الله عظيم الشانك
علم وبلمه سى بالزمانيات قاطبه جميع زمانده ولايزالده واقعه اولان
حوادثلرى لا يقتضى اقتضا ايتمز فيه اللهك علمنده توقيتا بالزمان زمانلر ايله
قيدلنمكى يعنى الحق زمانده ولايزالده بيله ازلده بلميه نتكم معتزله فائللرى
اوبله زعم اتديلركه معدوم محضه علم تعلق ايتمز وجميع اشياء زمانيه لر ازلده
معدوم ايديلر وليس يخرج شئ عن ارادته لكنه قط لا يرضى بكفران
وليس يخرج دخى چيقار دكل شئ برشئ عن ارادته اللهك اراده سنده
يعنى اصلا هيچ برممكن موجود فى الخارج يعنى ممكن اولوب خارجده بولنان الله
ديلمدكجه وجوده كلمز زيرا نتكم پيغمبريمز عليه السلام بيوردى ماشاء الله
كان ومالم يشأ لم يكن يعنى اللهك ديلدكى اولور و ديلمدوكى اولمز خير اولسون
وشر اولسون ايمان وطاعت اولسون وكفر ومعاصى اولسون نتكم الله عظيم
الشان قرآنده بيوردى الله خالق كل شئ وماتشاؤن الا ان يشاء الله والله
خلقكم وماتعملون لكنه لكن الله عظيم الشان قط اصلا لا يرضى راضى اولمز
بكفران كفرانه يعنى نعمته شكر ايتميوب كفر ومعاصى وكفران نعمه ايتمكلكه
ومعلوم اولدكه ايمانك وطاعتك الله عظيم الشانه كمال نسبتى واردر
خالقى اولوب واسبابنه مهيئ اولديغيچون وبزه ده فى الجمله نسبتى واردر
اختيارات جزئيه ايله آنلرى كسب طريقيله فاعل اولديغمز ايچون وايمان
وطاعته ايكى نسبته اعتبار ايله ده راضيدر وكفرك ومعاصينك دخى الله
عظيم الشانه نسبتى واردر خالقى اولديغيچون وعباده ده نسبتى واردر
كاسبلرى اولدقلريچون وانلر الله خلق جهتيله نسبتى اولدقلريچون عباد انلره
راضى اولوب اعراض ايده مزلركه نيچون خلق ايتدك يارب ديو لكن عباده
كسب جهتيله نسبتلرى اولديغيچون عباد انلره راضيا ولميوب اعراض ايدرلر
ونيچون كسب ايتدك دينلور وكفرده ومعاصيده قضايه راضى اولوب ومقضيه
راضى اولمه نك معناسى بودر ضبط اولنه ومعتزله قائللرى اللهك ارادتى الحق

خيراته

خيراته تعلق ايدر واكر تفويضنه ايسه واقعه اولمز واكر قصديه ايسه واقعه
اولور وزعم ايدرلركه اراده امرك ورضانك تفسيدر چونكه كفره ومعاصيه
امر ورضا تعلق ايتمز واراده ده تعلق ايتمز درلر وآنلرى رد ايچون مصنف
بيورديكم ليس الارادة امرا وابتغاء بل وصف يخصص مقدورا برجحا
ليس الارادة ارادت بارى بلكه اصلا براحدك ارادتى دكلدر امرا امر بارى
بلكه اصلا براحدك امرى وابتغاء دخى ابتغاء رضاده دكلدر بل وصف
بلكه اراده بر وصفدركه يخصص تخصيص ايدر وخاص قيلار مقدورا
مقدورى يعنى قدرتينك تعلق ايده جكى شئ برجحا رجحانه يعنى بوق
ايكن وار ايتميه ياخود وار ايكن يوق ايتميه ومعلوم اولدكه نتكم برقاچ كره
كچدى اراده ايكيد ربرسى صفة دركه موجودة فى الخارج دريعنى مستقلا
عقلك وحواس عشره نك طشره سنده موجوده در وبرسى صفة اعتبارية
دركه موجود فى الخارج دكلدر مستقلا بلكه آخره تابعه در تحقيقنده وجميع
افعاله سبب قريبدر كرك بزده كسب طريقيله وكرك الله عظيم الشانده خلق
طريقيله واويله اولدغنده كنديسى برسبب آخره محتاج دكلدركه دور و
ياخود تسلسل لازم كله وبونك تحقيقى اشاغيده ان شاء الله تعالى اختيار جزئى
بحثنده كلور وترجيح بلا مرجح سؤالى كلمز زيرا فاعل مختار مختار كنديسى اختيار ايله
برشئ بلا مرجح ترجيح واختيار ايتمسى جائزدر وبوندن بكا مصنف مرحوم اشارت
ايدوب دركه يجوز ترجيح ما ينبغى ترجحه كفى اناءين من ماء لعطشان
يجوز جائز اولور ترجيح ما ينبغى ترجحه ترجيحى واحسنيتى وايلكى نفى اولنان
شئ اختيار ايتمكلك واشلمكلك اختيارى جزئى سبيله اهل سنت ومتكلمين
عندنده ومساوى اشلمكلك اختيارى جزئى سبيله طريق اولويت ايله
جائزدر زيرا متكلمين عندنده هر فعل اختيارى اشلمده او فعلى ايچون وجه ما
يعنى برشئ ايله تصور ايتميه توقف ايدر فائده ما يعنى منفعتلردن برمنفعى
تصور وتصديق ايتميه توقف ايتمز بلكه وجه ما ايله تصور ايتمكلك اشلمده
كافيدر نتكم وجدانلريمزده بوكا شاهدلردر مثالى نه نك كبى كفى انائين
ايكى جناغك ايچنده اولبجى شئ كبيدرندن من ماء صودن اويله صوكه
لعطشان صوسز آدم ايچون اولبجى يعنى برآدم صوسز اولسه واكا ايكى جناق
ايچنده صو ظاهر اولسه ايكسنده جناقده وصوده بر اولسه يا اولمسه او
آدم البته بريسنك اخراوزرينه رجحانى وايولكى تصور وتصديق ايتمكسيزين

الوب ایجر اختیار جزئیسی سببیله ودخی مثالی بودرکه مثلا بر آدم آرسلانی
کورسه واوزرینه هجوم اتسه واکاده ایکی یول ظاهر اولسه ایکی یولده بربر
لرینه مساوی اولسه لر یا اولمسه لر اول آدم البته بریسنک اخراوزرینه رجحانی
دوشنمکسزین بریسنه فرار اختیار جزئیسی سببیله وبونلر ظاهر اولدیغجه انک
وجدانده وطبیعتنده ثابت وظاهردر لکن حکما عناد ایدوب ترجیح بلا مرجح
جائز کورمدیلر وزعم ایتدیلر که هر فعلده وجه ما تصور لازم اولدیغی کبی فائده
مالی تصدیق لازمدر وبو ایکی مثالده وبو مثللو یرلرده رجحانک اولدیغی عنادا
منع ایتدیلر ومعلوم اولکه بو ترجیح بلا مرجح اختیار بلا داع ولا فائدة معناسنه
دریعنی بر فعلک فائده سی دوشنمکسزین اختیار ایله اشلمک معناسنه در
ومتکلمینه کوره جائزدر وحکمایه کوره جائز دکلدر وچوق کره ترجیح بلا
مرجح ایجاد بلا موجد معناسنده کلور یعنی فاعل اولمقسزین فعلک اولمه سی
بو اتفاق جائز دکلدر زیرا فاعلسز فعلک بولنمه سی بداهة محالدر ومعلوم اولکه
اولکی معنایه ترجیح بلا مرجح الله عظیم الشان حقنده متکلمینه وماتریدیه کوره
جائز دکلدر زیرا الله عظیم الشان فائده سز واولا فائده یی بلمکسزین
شئ خلق ایتمز وانوک ایچون محققون ماتریدیلر که افعال الله معللة بمصالح
العباددیر واشاعره لرک وحکمالر معلله دکل دیمه لری غایتده ضعیف اولدیغی
بونده دخی ظاهر اولور نتکم تامل اولنسه خفی دکلدر تکوینه ازلی لا زمانه له
لکن مکونه فی الوقت والآن تکوینه الله عظیم الشانک تکوینی یعنی ایجادینک
وخلق ایتمه سینک مبدئ وسببی اولوب الله عظیم الشان ایله قائم اولان صفت
حقیقیه ازلی ازلیدر ازلده ذاتیله قائمدر سائر صفاتلری کبی نتکم ماتریدیه
اختیار ایتدیلر لا زمانه له آنک ایچون زمانی یوقدر یعنی صکره دن اولمی دکلدر
بلکه صکره دن موادثک حدوثلری وقتنده ذاتیله قائم اولان تکوین صفتی
تعلق ایدر اشیای موجود قلمغه واول وقتده موجود اولمزدن معدوم قالور انک ایچون
مصنف درکه لکن مکونه لکن الهک مکوّنی وایجاد ایتدوکی شئ فی الوقت وقتی ایچنده
اولیجیدر والآن دخی آنک ایچنده اولوجیدر ومعلوم اولکه بزم مشایخ محققین
ماتریدیه لر دوزکه الله عظیم الشان قرآن عظیمنده کندوسنی بدیع صفاتی مشتقاتی
ضمننده اثبات ایتدکده انلره مبدأ وصفة حقیقیه لازمدر ازلده دیدیکمز کبی
کذلک تکوینده دیدیک که الله عظیم الشان ذاتنی خالق دیدی وخلق صفاتنک
دخی ظاهری بودرکه مبدئ قدرته مغایر صفة حقیقیه در قدرة دکلدر نتکم

نتکم اشاعره قدرتدر دیدیلر وتکوین ایچون خلق وایجاد دیمکدر وصفات
اعتباریه دیر دیدیلر ومعتزله طائفه سی دخی مشتقاتک مأخذ اشتقاقلری
اولان صفات اعتباریه نک ثبوتنه دالدر دیدیلر وجملسنک مبدئی
ذاتدر مثلا ذاتیله عالمدر وذاتیله حی وقادر ومرید وسمیع وبصیر و
خالقدر دیدیلر وصفات حقیقیه یی انکار ایتدیلر عنادا وجهلا وظواهر
آیات واحادیث ماتریدیلرک دیدکلرک ظاهردر وحقده بودر نتکم ادله لری
شرح مواقفده ومقاصدده تفصیل اولنمشدر وشیخ ابو الحسن الاشعری
حضرتلری ندن مشهوردرکه دیمشکه تکوین مکوّنک عینیدر نتکم مشهوردرکه
دیمشکه وجود واجبک وممکنک عینیدر وبونلرک ظاهرلری مرادی اولمدیغی
اظهر من الشمس در زیرا فعل مفعولک عینی وامر اعتباری امر حقیقینک عینی
اولمق بداهة باطلدر بس امدی علامه تفتازانی شرح عقائدده وشرح
مقاصدده تحقیق ایتمشدرکه شیخک مرادی بودرکه تکوین مکوّنک
اوزرینه زائده بر امر خارجی دکلدر وجودده واجبک وممکنک اوزرینه
بر امر خارجی دکلدر بلکه انلرک ضمننده وذاتلرنده معتبر وملحوظ بر
امر اعتباریدر وانلرسز مکوّن وواجب وممکن تصور اولنمزلر کانه
مکوّنک ووجود واجبک عینیدر وهو هو سیدر وتکوین مکوّنک اسم
فاعل اولمق اوزره عینیدر دیمدیکه سائر صفات ذاتک عینی اولمق توهم
اولنمه سن دیو وشیخ ایله جمهور ومتکلمین بیننده وجودده که نزاع نزاع
لفظی اولدی زیرا جمهور عندنده وجود واجبک وممکنک غیریدر وحکما
باطلرک عندنده وجود واجبک عینی وممکنک غیریدر وملاحده
وجودیه عندنده وجود واجب الوجوددر واللهدر وهر شیئک عینیدر
الهک غیر موجود یوقدر انوک ایچون بینلرنده مشهوردرکه حالا دیرلر
لا موجود الا الله دیو یعنی ویرورلر وحالا زمانمزده بعض ظرفاء
ملاحده دن مرکب خائنلری الله حضرت وجوددر وهر شیئک
عینیدر دیو شیخ اشعرینک ظاهری باطل اولان کلامیله استدلال
ایدوب براهین شرعیه یی وقواطع عقلیه یی واجماع اهل سنتی انکار
ایدرلر وخلوتده امة محمدی اضلاله مشغول اولورلر لعنهم الله واهلکهم الله
کلامنا صفة نفسیة فیها نمتاز عن اخرس او عجم حیوان
کلامنا بزم کلاممز صفة صفتدر نفسیة نفسیدر یعنی بزم نفس

ناطقه ایله قائمدر فیها انجق انکله ممتاز سیجلرو زعن اخرس افرسک
یعنی قوۀ ناطقه سی اولمیان آدمدن یوخسه دیلی اولمیان آدمدن دیمک
دکلدر او عجم یاخود انسانک غیری تکلمه قادر اولمیان حیواندن انوک
ایچون مصنف صفۀ موضحه ایله ایضاح ایدوب درکه او یله عجم که حیوان
یعنی انساندن غیری حیوان معلوم اولاکه کلام لغتده و عرفده اوج
معنایه کلور اولکیسی سویلمک لکن که تکلم معناسنه تکلمک اسمیدر سلام
سلیمک اسمی اولدیغی کبی و ایکنجیسی سویلنن سوز سویلمکلکدن حاصل
اولور و اوچنجیسی سویلمکلک مبدئی و سببی اولان قوۀ و صفۀ حقیقیه
درکه شو معلوم اولدیسه معلوم اولکه بزده کی کلام بعض محققین
عندنده که مصنف اختیار اتدی حقیقه صفۀ حقیقیه درلر و صفۀ حقیقیه
ایله نفسمزده دخی درلر و تکلم لسانمزه و لسانمزده لفظ و صوته مجازا
کلام درلر و بعض محققین عندنده که سعد الدین تفتازانینک مذهبیدر شرح
مقاصدده تحقیق اتدی اوچنده حقیقه عرفیدر و معلوم اولسونکه الله
عظیم الشاننه اولنان کلام صفتی علامه سعد الدین و فاضل خیالی
چلبینک اختیارلرندن ایکیدر کلام نفسی و کلام لفظی و کلام نفسی صفۀ
واحدۀ حقیقیه در قدیمدر و ازلده ذات باری ایله قیام حقیقه ایله
قائمدر مخلوق دکلدر و الله عظیم الشانه صفۀ حقیقیه سی اولان کلام
نفسی ایله ازلده و لایزالده متکلمدر و تکلم لفظیدن یعنی بزم کبی اصوات
و حروف ایله تکلمدن منزهدر و کلام لفظی خلق ایدوب و انبیانک اوزرینه
انزال اتدوکی الفاظ و اصواتدر اول الفاظ و اصوات مرتبه و هر برینک
مرتبۀ لائقه سنه وضع ایدیجی انجق الله عظیم الشاندر و فصاحتده و
بلاغتده مرتبۀ عالیه ده بولنوجیدر و عالم جمع اولسه قصه سوره سنک
فصاحتده و بلاغتده مثلنی کتورمدن عاجزلردر و کلام لفظی قارئک
لسانیله قائمدر ذات باری ایله قائم دکلدر و یجب الاشخاص متعدددر
و یجب النوع بردر و کلام لفظی قرآن و فرقان و تنزیل اسملری مشهورلردر
و بو اسملر کلام نفسیه دخی کاهیجه اطلاق اولنور و مواقف صاحبی
عضدک و شارحی محقق سید شریفک عندنده الله عظیم الشانک کلام
صفتی بردر و قدیمدر حبیبنک اوزرینه انزال اتدوکی اصوات و
حروفدن منزه اولان کلمات ازلیه در و ذات باری ایله ازلده قائمدر و الله

و الله تعالی انکله ازلده بلا صوت و لا حروف متکلمدر کیفیتی معلومز
دکلدر و بز اول کلمات ازلیه ایله لایزالده تکلم اتسک اصوات و حروفه
محتاجز بزم قرائتمز و سویلیمز الات مخرجیه ایله اولدیغندن و الله
عظیم الشان تکلمده حروفه و اصواته محتاج دکلدر و بوکا کوره قرآن
و فرقان و تنزیل قدیمدر و بزم اغزمزدن چیقان اصوات و حروفلر
حادثدر و بو قولک تأمل اولنسه سعد الدین شرح عقائدده دیدوکی کبی
معناسی صحیح اولمز الا اکر هر کلمات صوتدن و حروفدن مرکب اولمق
لازم دکلدر دیرلم و تنزیل اولنان کلمات مجردادتدر و ذات باریدن انفکاک
دخی جائزدر مثلک بقاسیله بله دیمه‌لی بولرک ایسه بطلانلری ظاهردر
و انصاف بودرکه حق سعد الدینک تحقیقیدر و حنابله عندنده اللهک کلام
صفتی لفظیدر انجق و اصوات و حروفدن مرکبدر و قدیمدر و بونک
بطلانی دخی ظاهردر زیرا اصوات و حروفک حدوثلری بدیهیدر
و فرق ضالهدن کرامیه عندنده اللهک کلام لفظیدر انجق و حادثدر
و ازلده ذاتیله قائم کلام یوقدر و الله لایزالده لفظیله متکلمدر و بونک
دخی بطلانی بیان اولنمشدر براهین مفصله ایله که خلاصه سی الله عظیم
الشان محل حوادث لازم کلور لازم باطلدر و معتزله عندنده اللهک کلام
صفتی لفظیدر انجق و حادثدر و ازلده ذاتیله قائم کلام یوقدر و الله
لایزالده کلام لفظیله متکلم دکلدر بلکه کلم الله موسی مثلک معناسی موسی ده
تکلمی و الفاظی خلق اتدی دیمکدر و بونکده بطلانی لغتده و عرفده ظاهردر
زیرا متکلم دیمک اتفاقا سویلیجی دیمکدر متکلم لفظی ظاهردن جهۀ قطعیه
اولمقسزین صرف اتمک باطلدر و الا شرایعه اعتماد قالمزایدی و هرکس
زعمی اوزرینه الخ اوید و ردلر ایدی ملاحده نک اتدکلری کبی
فلیس علما بشیء او ارادته لفرقها بافتراق عند وجدان فلیس
ای پس قچن کلام صفۀ نفسیه اولوب انکله اخرسلردن و حیوانلردن
ممتاز اولدق ایسه درو زکه کلام دکلدر علما بشیء برشیئه علم او ارادته
یاخود برشیئه ارادۀ لفرقها بو اوجک یعنی کلامک و علمک و ارادتک
بربرلردن فرق اولدقلریچون بافتراق افتراقلری و بربرلرندن ایرلملری
سببیله عند وجدان وجدانمزده عندنده زیرا وجدانمزده والحرمزده
جمله مزک تأمله اتسک تابتدرکه چوق کره خبرو بروز کلام

نفسیسی ایله و لفظیسی ایله شول شیلردنکه انلری بلمیوز و اصلا مراد
ایتمیوز بلکه خلافنی بلورز و مراد ایدرز مثلا چوق کره آدم قولنه
و توابعنه امر ایدر و مرادی ایتمدیکی شیء امتحانی عندنده یاخود عصیانی اظهار
عندنده و حق اولان بودرکه علم بلمکلک یاخود صفت حقیقیه درکه شانی
معلوماته تعلق عندنده معلوماتک انکشافیدر و اراده دیلمکلک
یاخود دیلمکلک مبدی صفت حقیقیه درکه شانی مراداته تعلق عندنده
مراداتک ایجاده یاخود اعدامه تخصیصدر و کلام ایسه بونلرک بریده
اولمدیغی ظاهردر وجداننمزده و بو بیتده مصنفک مقصودی
بعض کمسنه کلام علمک عینی و بعض کمسنه دخی کلام ارادتک
عینیدر دیو توهم ایتمشلردر آنلری رد ایچوندر لا یَقْتَضِي خلقَ نفسیٍّ
وكثرةَ خلقُ اللغاتِ كانجیلٍ وفرقانِ لا یقتضی اقتضا ایتمز
خلق نفسی لا یقتضینک مفعولیدر الله عظیم الشانک کلام نفسیسنک
مخلوق اولمقلغی و کثرة دخی کلام نفسیسنک کثرتنی و چوقلغنی
خلق اللغات لغاتلرک مخلوق اولملری لا یقتضینک فاعلیدر یاخود
کلام نفسی خلق و کلام نفسیسنک کثرتنی اقتضا ایتمز خلق اللغات لغاتلری
خلق ایتمک کانجیل و فرقان انجیل و فرقان کبی و بو بیتک ظاهری علامه
سعد الدین حضرتلرینک اختیار ایتدیکی مذهبیدرکه الله عظیم الشان ایله
قائم اولان معنی واحددرکه الله انکله کلمات نفسیه لرینی و لفظیه لرینی
ترتیب ایدر و ازلده ذاتیله قائمدر و انجیل و فرقان کلمات لفظیه لرک
اسملریدر و آنلر حادثلردر و مخلوقدر و اصوات و حروفدن مرکبدر
الله انکله متکلم دکلدر الشرعُ لیسَ بفرعٍ للكلامِ لما یكفی لاثباتهِ اعجازُ
قرآنِ الشرع شرع یعنی کتاب و سنة ایله ثابت اولان احکام شرعیه
اعتقادیه متعلقه اولسون یاخود عملیه متعلقه اولسون بو احکامی اثبات
لیس بفرع فرع دکلدر یعنی توقف ایدر دکلدر للکلام کلامه یعنی کلام
نفسینک اثباتنه توقف ایتمز احکام شرعیه نک اثبات لما یکفی کفایه ایتدوکی
ایچون لاثباته اثباتنده اعجاز قرآن قرآنک اعجازی یعنی فصاحتنده و
بلاغتنده مرتبهٔ اعلاده بولندیغی ایچون جمله فصحاء و بلغا عاجز
قالدیکی یعنی حجت اثبات شرع کلامی اثباته توقف ایتمدیسه کلام صفتنه
شرعیله ده استدلال ایدرز و دورٌ لازم کلمز زیرا قرآنک اعجازی

اعجازی ابهر معجزاتدن و اظهر دلائلدندر و قرآنک حق کلام اولدیغنه
دلالت بینه ایله دلالت ایدر و قرآنیله الله عظیم الشان کلام نفسی ایله
و کلام لفظیله متکلم اولدیغنه استدلال ایدرز و دورٌ لازم کلمز
یعنی شرعک نفسنه توقف ایتمک لازم ورؤیةُ اللهِ بالابصارِ واقعةٌ
للمؤمنینَ ولكنْ لا للعمیانِ و رؤیة الله دخی الله عظیم الشانی جنتده
کورمکلک بالابصار ابصار ایله یعنی باش کوزیله واقعه واقعه
اولنجیدر و کلجیدر اولان مقدر للمؤمنین جمیع مؤمنلر ایچون ولکن لا للعمیان
لکن عمیانلر و کوزسوزلر ایچون دکلدر سوادی کوزسزلردن کافرلردر و
فرق ضاله دن اعتقادلری کفره مؤدی اولنلردر و معلوم اولسونکه اعتقادات
اهل سنتدن بریده بودرکه الله عظیم الشانی جمیع مؤمنلر جنتده بلا کیف
ولا جهت و لا امکان کوررلر و روایتده ثابت اولدیکه هر مؤمن قوة
ایمانی و کثرت ثواب و مراتبی حسبیله کوررلر حتی انبیالر کونده ایکی کره
کوررلر یعنی اوله ایکی ساعتک اولنده و آخرنده کوررلر و اولیالر و علماء
عامللر دخی آیده برقاچ کره کوررلر و سائر ناسده عمللرینه کوره یلده
بر کره کوررلر و ادنی اولان فاسقلر و ظالملر عمرلرنده بر کره کوررلر
و رؤیة اللهک صحتنه عقلا دلیلمز بودرکه الله موجوددر و هر موجودی
کورمک جائزدر زیرا او ذاتده بر شیئی کورمک بر آنده لون و جسم و
یا عرض اولدیغی تصور ایدوب و بلمکسزین بر آنی کوررز پس معلوم
اولدیکه رؤیته مصحح انجق وجود و ذات موجود ایمش و بو تقدیر برهان
دکل ایسه ده لکن ظهورنده واقعه مطابقتنده علم ظنمز واردر و اکر محال
اولسه ایدی حضرت موسی علیه السلام الله عظیم الشاندن کورمکی طلب
ایتمزدی زیرا انبیاء عظام الله حقنده جائز و محال اولان شیئی البته بلورلر
زیرا انلر بلمز دیمک جائز دکلدر و معتزله خبرلری بلور دیمک غایتده
جهل و ضلالتدر و ممکن اولدیغی ایچون جبلک استقرارینه تعلیق ایتدی
جبلک ایسه استقراری ممکندر و ممکن نه معلقده ممکندر و جنتده
کوردکمزده نقلا آیتدن دلیلمزک بری بودرکه الله عظیم الشان سوره
وجوه یومئذ ناضرة الی ربها ناظرة یعنی چوق یوزلر قیامت کوننده تازه
و سرورلودر ربلرینه نظر ایدیجیلردر و بریده بودرکه
الله عظیم الشان کافرلری غایتده تقبیح و ذم مقامنده بیوررکه کلا انهم

عن ربهم يومئذ لمحجوبون يعنى آنلر ربلرينى كورمدنكه نعم عظيمه نك جملهسنك
اعظميدر محجوب وممنوعلريدر ومؤمنلر ممنوع دكللردر بلكه چوق كره
كوريجيلر وبريده بودركه للذين احسنوا الحسنى وزيادة ديو بيوردى
ومفسرلر دخى قول مختارلرنده بوكا ذاهب اولديلركه جمله نعم حسنىنك
اوزرينه زياده اولان نعمت رؤية الله در وحديثده دليلمز بودركه پيغمبرمز
حديث صحيحنده بيوردى كه انكم سترون ربكم كما ترون القمر ليلة البدر اى
سترون بلا شبهة كما انه بلا كيف وجهة ديمكدر ومعتزله خائنلرى عناداً
عقول بر آلوينه واوهام عرجالرينه تابعين اولوب رؤية اللهى انكار ايديلر
وبر قاچ شبهه عقليه ونقليه ديديلر واهل سنة امامليرى انلره كتب كلاميه
نك شروحلرنده جواب ويرديلر بونده ذكر ايدوب تطويلك فائدهسى
يوقدر ورؤية اللهى كورمك بعض محققين جائزدر وواقعدر ديديلر
وبعض محققين جائزدر وواقع دكلدر ديديلر زيرا اللهه جهة وكيفية
اثبات ايتمش اولور ديديلر ومختار بودركه بو بابده سداً لمه لبدر زيرا
ملاحده چوقدر وبركيمسه كيفيتدن منزه اولديغى وجهله اوزره كوردم
ديسه مانع دكلدر **يرى الهوية لا من جوهرية او كونه عرضا او**
سبق فقدان يرى الهوية مجهولدر يعنى مؤمنلك ذاتنه الله هويه ديرلر
كوريلور وجودى ديمكدر زيرا وجود معنى مصدريه اسرا اعتباريدر
وخارجده بولنمق وكورنمك محالدر لا من جوهرية سنك يا خود مؤمنك
ذاتنك جوهرا اولديغندن دكلدر او كونه عرضا يا خود عرض اولديغندن
او سبق فقدان يا خود حادث اولوب عدم ايله مسبوق اولديغندن
دكلدر بلكه موجود في الخارج اولديغندندر وموجود في الخارج ايسه
الله عظيم الشانده واردر پس امدى الله عظيم الشانيده كورمك جائزدر
وبونك تفصيلى في الجمله بو قاريده كچدى ورؤية علة صحيحه اولمده شبهه
يوقدر **حقيقة الحق لم تفضل بعالمنا لكن ترددهم في دار رضوان**
حقيقة الحق يعنى الله عظيم الشانك حقيقة خارجيهسى وذات عليهسى
لم تفضل تفضل اولنمدى وبلنمدى بعالمنا بزم عالممزده يعنى عالم دنياده
بركيمسنه الله عظيم الشانك حقيقتنى بلمدى لكن ترددهم ناسك وعلمانك
ترددلرى وشكى في دار رضوان دار رضوانده دريعنى اخرتده كوردكدنصكره
بلنور مى وبلنمز مى انده در علمانك اختلافلرى ومعلوم اوله كه الله عظيم

عظيم الشانك حقيقتنى بلمده علمالر اختلاف ايديلر حكمالر بلنمك ممتنعدر
ديديلر وغزاليده واما حرمينده وصوفيهدن بر طائفهده حكمايه تابع
اولديلر برهانلرى اولمشدر وجمهور متكلمين بلمك جائزدر ديديلر و
بوندنصكره وقوعنده اختلاف ايديلر وبعض محققين اصلا واقع اولمز ديديلر
وبعض محققين اخرتده واقع اولور دنياده واقع اولماز ديديلر وبعض
محققين معلوممز دكل ديو توقف ايديلر وحق اولان ده بودر زيرا اصلا
بر طرفه برهان يوقدر زيرا الله عظيم الشانك ايچون جائزدركه ذات عليهسى
بعض انبياسنه بلدرسه كرك دنياده كرك اخرتده نه طريق ايله اولورسه
اولسون ومصنفك قولى بودركه دنياده اولماز اخرتده اختلاف واردر
يا توقف واردر بو قاريكه قوللو شرح مقاصدده واردر مصنفك
قولى يوقدر واولكى قوله ادخال ممكندر تكلف ايله وجاهل مفرط ومتصوفه
لودنياده واقع اولدى ديو دعواى كاذب ايديلر برهان ودليل ظنيلريله
يوقدر واكثر جاهل مفرط صوفيلر محالدر بلمهسى ديو اعتقاد ايديلر
الله خالق افعال العباد وما يظن توليده من فعل انسان الله الله
عظيم الشان خالق افعال العباد جمله عبادك افعالرينى خالقدر وموجددر
يعنى عبادده بولنجى نقدر آثار خارجيه وار ايسه كرك اختياريه اولسون
اكل وشرب وقيام وقعود مثللردن حاصل اولان هيئات خارجيه كبى
اضطراريه اولسون طول وعرض وعمق ونوم واحمرار واصفرار مثللردن
حاصل اولان آثار وهيئات خارجيه لركبى زيرا معانى مصدريه معناسنه
افعال عبادده خلق تعلق ايتمز زيرا جميع معانى مصدريه امور اعتباريه
دن ومعقولات ثانيه دندر خارجده بولنمهلرى محال ذاتيدر وخلق
ايسه موجودى خارجده حال وجودنده ايجاد ايدوب اتفاقا وبداهة
زيرا محالك متعلق قدرة شاننده دكلدر اصلا وبونك ايچوندر كه اختيار
جزئى كه قلبنك توجه تاميدر قدرة حادثهسى فعلى ايقاع ايتمك توجيه ايتديركه
بو محققين عندنده موجود ايله معدوم بيننده واسطهدر ومخلوق دكلدر
وعبد آنده فقط متمكندر وما دخى شول فعلده خالقدركه يظن توليده
انك توليدى ويرفعله تبعيله حصولى توهم اولنور من فعل انسان انسانك
فعلندن مثلا حركة اليد عبدندن بالذات اختياريله صادر در والله خالقدر
وحركة المفتاح عبددن حركة يد واسطهسيله صادردر وينه آنده خالق

ابتداء الهدر ومعتزله طائفه سی توهم ایتدیلرکه عبد حرکة الید ده خالقدر
مباشرة وحرکة المفتاح ده عبددن صادر در واندہ ده خالقدر تولیدا یعنی
حرکه مفتاح واسطه سیله ومعلوم اولکه افعال عباد اختیاریه ده واختیارات
جزئیه ده مشهور ده دورت مذهب واردر اولکیسی فرق ضاله دن جبریه
طائفه سنک مذهب باطلیدرکه عبد اصلا اراده واختیار جزئی وقدره
یوقدر بلکه حرکات عباد وآنلرده بولنان آثار خارجیه حرکات جمادات
واشجار وآنلرده بولنان آثار خارجیه لرکبیدر بلا فرق وبونک بطلانی
عقلا ونقلا ثابتدر زیرا بداهة حرکه بطشیه وحرکه غیر اختیاریه بیننده فرق
ثابتدر واثباتده اولان اوامر ونواهی مأموریه لرک ومنهی عنه لرنک افعال
افعال اختیاریه اولملرینی اقتضا ایدر قطعا والله عظیم الشانک لها ما کسبت
وعلیها ما اکتسبت مثللو قوللرینی دخی قطعا افعال اختیاریه نک ثبوتنه قطعا
دلالت ایدرلر واونک ایچون مختارده جبریه طائفه سی بو قوللرنده
کافر اولدیلر نص قرآنک مدلول قطعیسنی انکار ایتدکلری ایچون وبرکوی
مرحوم طریقتنده ویجب اکفار الجبریة یعنی جبریه نک اکفاری واجبدر دیدی
وایکنجیسی فرق ضاله دن معتزله طائفه سنک مذهب باطللریدرکه درلر
عبد کندو افعال اختیاریه سنی خالق وموجده در زیرا عبد ده اولان قدرت
قبل الفعل سببیله عبد اختیاریی فعلی جانبنه توجیه ایدوب فعلنی خالقدر
درلر والله فعل عبدی دلمز مشیه قربة وخلقده اتمزدرلر وبونک
بطلانی عقلا ونقلا ثابتدر زیرا خالق ایدک شی وفعلنی تفصیلا بلملی که
حتی مرادی اوزره خلق ایده وعبد ایسه حرکات اختیاریه لرینی تفصیلا
بلمک متعذردر وعبد خالق اولسه فعلنده الله عظیم الشاندن مستغنی
اولور بو ایسه نص قرآنله باطلدرکه حق تعالی بیورر وما تشاؤن الا ان
یشاء الله والله خلقکم وما تعملون یعنی سز برشی دلمزسکز الا الله انی دلر
وقصد ایدر وسزک عمللرک یعنی سزلرده بولنان آثار خارجیه نک جمله سنی
خلق ایدیجی اولدر وبلکه هر شیئک خالقی اولدر وآیتلردن الحق الله
عظیم الشان هر شیده وافعال عباد ده خالق اولدیغی قطعا اکلندیغی ایچون مختارده
معتزله دخی بو قوللرنده کافر اولدیلر علماء ما وراء نهر اکفارلرنده مبالغه
ایدوب دیدیلرکه المجوس اسعد حالا من المعتزلة وپیغمبریمز حدیث صحیحنده
بیورر دیدیلرکه القدریة مجوس هذه الامة ان مرضوا فلا تعودوهم وان ماتوا فلا

فلا تشهدوهم واوچنجیسی اهل سنتدن اشاعره نک مذهب منهیدرکه
درلر الله عظیم الشان اختیاریمزی وقدرتمزی فعله شروع ایتدیکمزده
خلق ایدر وفعلمزده مقارن قیلار وعقیبنده فعلمزی خلق ایدر وبزم فعلمزه
مختار اولدیغمزک معناسی بودرکه اختیارلریمز فعللریمزه مقارن خلق اولنور
وفعللریمزه قادر اولدیغمزک معناسی بودرکه قدرتلریمز فعللریمزه مقارن
خلق اولنور دیمکدر والحاصل جبریه محضه کبی اختیاری وقدرتی انکار
اتمزلر ولکن افعاله تعلقلرینی دیموب بلکه ایکیسنده فعل وقتنده خلق
اولنور افعاله قرانلرینی دیدکلرندن ظاهرا جبریه دن ایرلدیلر وآیات
واحادیثک ظواهرلرینه قطعا مخالفت ایتدیلر وحقیقتده جبرا ولدیغندن انلره
جبریه متوسطه وبو سوزلرینه جبر متوسط دینلدی وتوضیحده صدر شریعه وطریقتده
برکوی مرحوم لا فرق بین الجبر المحض والمتوسط فی الحقیقة دیدیلر یعنی حقیقتده
تأمل اولنسه جبر محض ایله جبر متوسط بیننده فرق یوقدر دیدیلر واونک ایچون
صدر شریعه توضیحده عصمنا الله من اعتقاد الاشعری فی هذه المسئلة دیدی
ودردنجیسی اهل سنت محققلری اولان امام ماتریدیه لرک حق مذهبلریدرکه
درلر ذکر الله عظیم الشان بزی خلق ایتدی وبزی افعالمزی اختیارمز ایله کسب
طریقیله اشلمکه متمکن وقادر قلدی مثلا اختیار جزئی فعل جزئیه تعلق
ایدر معناسی قصد ریجه نفسک میل قوسیدر قدرت حادثه بی فعله توجیه
اتمکه درلر موجود ایله معدوم بیننده واسطه در انجق عبد آنکله متمکندر
واما خلق تعلق اتمزکه الله الخالق ایده وجبر لازم کله اشاعره نک دیدکلری کبی
یاخود عبد خالق اوله وقدرت لازم کله معتزله نک دیدکلری کبی وزیرا
خلق موجود فی الخارجه تعلق ایدر حین وجودنده وعبد اختیار ایتدکده الله
آنده برقوة وقدرت خلق ایدر وعبد او قدرتی افعالنه توجیه وایقاعنه
تعلق ایدر واراده الله تعلق ایدر آنک وجوده تخصیص ایدر وقدرة الله
دخی عقیبنده تعلق ایدر وجوده تقریب ایدر وتکوینده عقیبنده تعلق بالفعل
موجود قیلار والحاصل الهک خلق حاصل بالمصدر معناسنه افعال عباده
تعلق ایدر وعبدک کسبی معنای مصدری معناسنه افعال عباده
تعلق ایدر پس ایدی عبد کاسب والله تعالی خالق اولور وبو مذهبک
حق اولدیغی آیات واحادیثه غایتده مطابق اولمسیدر وجدان سلیمله ده
دخی ظاهردر مذاهب ثلثه باطله تصور ایتدیکنده تفکره واختیار جزئی

وافعال اختیاریه حقنده بر رساله تألیف ایتمشدر مستقلا بو مقامده
کوره غی کبی حقیقتی اکلمق مراد ایدنلر کسنه ان بولسه بك ایو اکلر والله
یهدی من یشاء الی صراط مستقیم هادٍ مضلٌ حقیقیٌ وان نسبا علی المجاز الی ولیٍ
وشیطانٍ هادی الله عظیم الشان هادیدر یعنی هدایت ایدیجیدر مضلّ مضلدر
یعنی اضلال ایدیجیدر الی ایله هاد ومضل که حقیقی حقیقی یعنی حقیقتده الحق
هادی ومضل اولدی زیرا هدایه اشعری وچوق مشایخ اشاعره عندنده اهتدایی
خلق ایتمکدر یعنی ایمانی وعمل صالحه‌یی ایجاد ایتمکدر واضلال دخی انلرك عندنده
ضلالتی خلق ایتمکدر یعنی کفری ومعاصیی ایجاد ایتمکدر وبو ایکی معنا ایسه
اهل سنت عندنده حقیقتده الله مخصصدر زیرا جمله خیرك وشرك خالقی
الحق الله عظیم الشاندر آنك ایچوندرکه وان نسبا دخی نقدر هدی وضلال
نسبتده اولوندیلر ایسه ده علی المجاز مجاز اولمق اوزره الی رسل رسللره
هدایه کوره انك لتهدی الی صراط مستقیم کبی وشیطان شیطانه اضلاله کوره
رب انهن اضللن کثیرا من الناس کبی ومعلوم اوله که هدایه لغتده وعرفده
وشرعده اهل سنت محققلری عندنده بیضاوی وملا حسن وشهاب
اهل لغتدن نقل وایاتك دلالتلری بیانی اندکلرینه بنا لطفیله دلالت و
ارشاددر یعنی برآدمه مقصودنك طریقنی لطفیله بلدرمکدر کرك کوسترمك
ایله اولسون وکرك اعلام اولسون وکرك مهدی یعنی هدایه اولنان طریقه
کرسون جمیع مؤمنلر کبی وکرمسون جمیع کافرلر کبی وکرك طریقه کیرن مهتدی
مقصودنه واصل اولسون حسن خاتمه ایله کیدن مؤمنلر کبی اللهم یسر
بحرمة الانبیاء وکرك واصل اولمسون سوء خاتمه ایله کیدنلر کبی العیاذ بالله
واضلال ده هدایتك ضدیدر وبو معنایه هدایه واضلال حقیقة اولمق اوزره
نسبت اولنمز فلریکبی المهدی غیری انسانه وشیطانه ده نسبت اولنورلر
وحق اولان ده بودر ومشهور اولمشدرکه اهل سنت عندنده الدلالة
علی ما یوصل الی المطلوب یعنی مطلوبه ایصال ایدن طریق اوزرینه دلالت وارشاد
در ومعتزله عندنده الدلالة الموصلة الی المطلوب یعنی مطلوبه ایصال ایدن
طریق اوزرینه موصله وارشاده موصلدر وبعض یعنی مطلوبه ایصال
ایدیجی یولی بولمقدر واضلال فقدان طریق یوصل الی المطلوبدر یعنی مطلوبه
ایصال ایدیجی یولی غائب ایتمکدر ومعنای هدایه واضلال لازم دردرلر
وبعض کره معتزله عندنده هدایه بیان طریق الجنة یعنی جنتك یولنی بیان ایتمك

ایتمك واضلال عدم بیان طریق الجنة معناسنه کلور الحسن والقبح شرعیان
لکنا نقول بالعقل ایضا قد یتالان الحسن حسن والقبح دخی قبح شرعیا
شرعیانلردر لکنا بز معاشر اهل سنت عقلا نقول دررز بالعقل عقل ایله
ایضا شرعیان اولدقلری کبی قد یتالان کاهیجه نائل اولنورلر یعنی ادراك
اولنورلر ومعلوم اوله که حسن وقبح هر برسی اوچ معنایه کلور اولکیسی
حسن صفة کمال وقبح صفة نقصان ایکنجیسی حسن ملائمة الطبع وقبح منافرة
الطبع واوچنجیسی حسن کون الشی متعلق المدح عاجلا والثواب اجلادر یعنی
بر شیئك دنیاده مدحه واخرتده ثوابه متعلق ومحل اولملغیدر وقبح کون
الشی متعلق الذم عاجلا والعقاب اجلادر یعنی بر شیئك دنیاده ذمه واخرتده
عقابه متعلق ومحل اولملغیدر ایکی اولکی معنالری اتفاقا عقلیدر یعنی عقل
ایله ادراك اولنور شرعه توقفلری یوقدر کرك بداهة وکرك استدلالا واوچنجی
معنالرنده ماتریدیه واشاعره ومعتزله بینلرنده اختلاف واردر ماتریدیه
عندنده مختارده حسن وقبحك جملهسی عقلیاندرلر یعنی عقل ایله بداهة یا استدلالا
ادراك اولنمق واکلمق شاننددر کرك ادراك اولنمسونلر زیرا شیئك ذاتنده
وماصفاتنده مدحه وثوابه یاخود ذمه وعقابه استحقاق اولنمق واردر بر
وامر ونهی حسن وقبح اولدیغیچوندر مثلا دررزکه حسن الشی فامر وقبح الشی
ونهی والله عظیم الشان ان الله یأمر بالعدل والاحسان وایتاء ذی القربی
وینهی عن الفحشاء والمنکر قولیده بونده ظاهرهدر وامر ونهی کلمزدن مقدم شی
حسن وقبحدن خالی دکلدر بعض ماتریدیه‌لرك عندنده بعض شیئك بداهة حسنی
وقبحی الشعور آنلر عقلیدر وبعض شیئك اکلمسی مطلوب وعقل ایله بلکه شرعیله
عقلی دکلدر شرعیدر ومصنف مرحومك سوزی ده بو بونده ظاهردر واولکنه
ارجاع ممکندر ومعتزله ده بویله درلر لکن فرقی اولدرکه بز حسن وقبح ایله
حاکم یعنی شی حسنه وجوب یا استحباب حکمنی ویروب وشی قبیحه حرمة یا کراهة
حکمنی ویرن بزه کوره شرعدر یعنی کتاب وسنتدر عقل دکلدر بلکه عقل سویدر
وانلره کوره عقلدر بلکه شرع سویدر واشاعره عندنده حسن وقبح شرعیانلردر
یعنی الحق شرعیله اثبات وادراك اولنور عقل ایله اصلا اثبات اولنمدقلری
کبی ادراکده اولنمزلر مثلا درلرکه امر الشی فحسن ونهی الشی فقبح وامر ونهی
کلمزدن مقدم شی حسن وقبیح دکل ایدی زیرا ذاتنده وصفاتنده حسنی یا قبحی
اقتضا ایدیجی شی یوقدر درلر وبونك منعی دخی کتب اصولده وکلامده بیان

اولمشدر وللعباد اختيار وهو كسبهم فيوصفون بطوع او بعصيان
وللعباد ودخى عباد ايچون حاصلدر اختيار اختيار جزئى وهو دخى
او اختيار جزئى كسبهم عبادك كسبيدر فيوصفون بس امدى عباد
وصفانلر بطوع طاعت ايله اكر اختيارلرينى خيراته صرف ايدرلر سه
او بعصيان يا خود عصيان ايله اكر اختيارلرينى شرّاته صرف ايدرلر سه
ومعلوم اوله كه اهل سنت والجماعتدن ماتريديه عندنده عباده اختيارات
جزئيه وارادت قلبيه لر واردر اما اختيار جزئينك مختارده وجدا نمزلك
شهادتيله معناسى وحقيقتى بودركه توجه القلب نحو توجه القدرة الحادثة
عند الفعل الى ايقاع الفعل الجزئى او الى الكف عن ايقاعه قلبنك يعنى قلبه
كمال قدرت واستقرارى اولان نفس ناطقه نك توجه تامى وميل قويسيدر
فعل وقتنده قدرة حادثه سنى فعل جزئى يعنى ايقاعه يعنى واقع قلمقلغه يا
خود ايقاعدن كفه وتوجيه وتعليق اندمكدر وتعليقدن صكره ايقاعى
بدء ايدوب عقبنده عقب ذاتيله الله عظيم الشان ارادتنى وقدرتنى
وتكوينى تعليق ايدور دوب ايقاعك او زرينه ترتب ايدن اثر خارجيى
الله عظيم الشان ايجاد وخلق ايدر بس امدى عبد ايقاعده فاعل كاسب
اولور والله عظيم الشان اثرده فاعل وخالق اولور وايقاع موجود ايله
معدوم بيننده واسطه اولوب معدوم اولمديغيچون جبر لازم كلميوب
وجود اولمديغيچون عذر لازم كلميوب الحق كاسب اولمق لازم كلوب
في الجمله عبد كده افعالنده بحسب جرى العادة مدخلى اولدى وعلم الله دخى
بويله تعلق ايتمكله فلان وقتده فلان قولوم اختياريله فلان فعلى
ايليجك وبنده خلق ايده جكم وبوندن ذرة ما جبر لازم كلمدى
عذر لازم كلمديكى وعبدكده فعلنده مدخل ما سى اولدى كسب طريقيله
وانك ايچون اختيارينى خيره صرف ايدرسه مدحه مستحق اولدى
في الجمله وشرّه صرف ايدرسه ذمّه مستحق اولدى في الجمله والله عظيم
الشانك مدح بليغ وذم بليغ اتديكى تفضلا وعدلا در نعم معتزله
نك عندنده مدح بليغه وذم بليغه استحقاق تامله مستحقدر زيرا
خالقدر ومستقلدر وجبريه عندنده اصلا مدحه وذمه استحقاقى
يوقدر زيرا فعلنده ذرة ما مدخلى يوقدر وايات واحاديثك ظواهرى
وبواطنى بو تحقيق اتدوكمز مذهب ماتريديه ده ظاهره درنتكم تأمل او

اولنسه ظاهر اولور وبمقام مزالق اقدام اولديغندن برقاچ مو
ضعده في الجمله تكرارا اولندى فوائددن خالى دكلدر وانصاف
اولنسه بزم تقديرمز چوق كتابدن ملخص اولمشدر ومقامك
زياده تحقيقى بزم اختيارات جزئيه رسالهمزده در لا دخل للعقل
في حكم الاله وفي تجويز تعليله في البعض قولان لا دخل اصلا
دخل ومدخل يوقدر للعقل عقل ايچون في حكم الاله الهك حكمنده و
في تجويز تعليله حال بوكه الهك حكمنك تعليلنك تجويزنده واردر
وفي البعض بعض حكمنده قولان ايكى قول برنده حكم الله معللدر
برنده معلل دكلدر ومعلوم اوله كه بو بيتك برازتفصيل الحسن والقبح
شرعيانده كجدى لكن بونده مصنفك كتورمسى افعال الله ده واحكام
الله ده عقلك حكمى وجمله سنك معلله بالمصالح اولمسنى نفى ايچوندر
ومعلوم اوله كه اهل سنتك عندنده كرك ماتريديه وكرك اشعريه
الله عظيم الشانك احكامنده عقل حاكم دكلدر يعنى افعال واحكامده ايجابه
وتحريمه واستحبابه وكراهته جزم ايدوب حاكم اولمز بلكه حاكم و
حاكم الحق الله عظيم الشاندر واوامر ونواهيله ثابتدر جمله احكام مثلا
شرع كلمسيدى عقلك حكمنه وجزمنه موافقت يا مخالفت اولنسه
ايدى احكام فرعيده او زرينه ثواب يا خود عقاب ترتب ايتمز ايدى
وبالكلية معتزله لرك عندنده عقل حاكمدر شرع عقلك حكمنى مقويدر
حتى درلركه اكر شرع كلمسيدى موافقت ومخالفت اولندقده ثوابه و
عقابه استحقاق اولوردى وبونك بطلانى ضرورة ثابتدر بيانه
حاجت يوقدر وبوندن صكره اهل سنت بيننده اختلاف اولندى اشاعره
عندنده افعال الهيه واحكام الهيه اصلا برشيء معلله بالاغراض
وبمصالح العباد دكلدر وماتريديه لرك عندنده اوچ قول واردر مختار
قولده صدر الشريعه اختيار اتدى توضيحنده مقدمات اربعه ده كه
جمله سى معلله بمصالح العباددر تفضلا منه تعالى وبعضينك قولى بودركه
بعضيسى معلله در بعضيسى معلله دكلدر مصنفك قولى بونده ظاهردر
وبعضينك قولى بودركه اصلا برى معلل دكلدر اشاعره لركبى ظواهر آيات
واحاديث صدر شريعه نك اختيار ايتديكنده ظاهردر نتكم اهل تحقيقه
مخفى دكلدر وحتى صدر الشريعه تعليلى انكار ايدنلرى غايتده تشنيع ايتمشدر

اولور عنده مع الفعل استطاعت بو ظاهر كسب اولور عصيان طاعت
درسلك تكليف قبل الفعل حاصل نيز وجه معنى درسه سائر
جواب اولدر كه حج استطاعت دستور مقصود اولور اسبابدر
بودر معنا مفسر قسنده وسه على الناس حج
مناط صحت تكليف اسنع بو معنادر حصول قدرت ايله نسيان

توضیحنده درکه وما ابعد عن الحق لمن قال انها غیر معللة بها فانه
من انکر التعلیل فقد انکر النبوة وقوله تعالی وما خلقت الجن والانس
الا لیعبدون وتلویحده دخی درکه لان انکار اللازم انکار الملزوم وبو مسائلك
تحقیق وتفصیلی توضیحده بیان اولنمقدر غیر کتابلرده انك کبی تحقیق
وتفصیل وبیان اولنمشدر **ولا یکلف العبد فوق طاقته لکنه لا لعقل**
عاجز عان ولا یکلف العبد دخی تکلیف اولنمز عبد یعنی الله تعالی تکلیف اتمز
فوق طاقته طاقتك وقوتینك فوقنده اولان شیء ایله یعنی کوجی یتشمدکی شیء ایله
تکلیف اولنمز براندهم متحرك هم ساکن اولمق کبی لکنه لکن عدم تکلیف لا لعقل
عاجز عان عاجز وعانی یعنی غوامض الامده مشقت ایله متصف اولیجی عقل عاجز
اجلی ایچون دکلدر بلکه شرع عادر تنکم الله عظیم الشان بیور ر لا یکلف الله
نفسا الا وسعها ومعلوم اوله کم تکلیف ما لا یطاق اوچدر اول کیسی محال
ذاتیدر یعنی ذات فرض ایتسك خارجده بولنمسی عقلا جائز اولمیه اجتماع
نقیضین کبیدر ودور وتسلسل کبی وایکنجیسی محال عادیدر یعنی ذات
فرض اینسك خارجده بولنمسی عادة جائز اولمیه صعود کبی واوچنجیه
محال عارضیدر یعنی ذات فرض انسك خارجده بولنمسی عروضا جائز
اولمیه یعنی علم الهیك خلافنه تعلقی عروضی واسطه سیله جائز اولمیه
شول افعال کیم علم الله خلافنه تعلق اتمش اوله ازلده وعلما اختلاف
ایدیلر ماتریدیه لرك عندنده محال ذاتیله تکلیف جائز دکلدر عقلا زیرا
عقل حقیقة تکلیفك تعلقی جائز کورمز وجائزدر محال عادیله لکن واقع
دکلدر وواقعدر محال عارضی ایله مثلا کفاره ایمانیله وطاعتیله تکلیف
اولنور تقدیر علم الله خلافنه تعلق ایدوب وعلم الهیك تعلقنه نظر ایله محالده
اولدی ایسه ده وبو ایکیسی ذاتنده جائز اولدیغیچون ماتریدیه لر مشهورده
بونلره ما یطاق درلر واشاعره عندنده اوچیله ده تکلیف جائزدر لکن اولکیسی
ایله تکلیف واقع دکلدرر اوچنجیسی ایله واقعدر ومعتزله عندنده ایکی اولکیسی ایله
جائز ده دکلدر واقع اولمدیغی کبی وادله لری کتب کلامیه ده واصولده تفصیل
اولنمشدر **لو کان اصلح فرضنا ما ابتلی احدا بالکفر والفقر والبلوی والحزن**
لو کان اصلح اگر اولیدی عباده اصلح وانفع او لان شیء فرضا فرض یعنی الله اوزرینه
لازم اولیدی برحیثیت ایله که ترکنه ممکن اولمسه نتکم معتزله خائنلری زعم ایدیلر
ما ابتلی احد ابتلی اتمزدی بر احدی بالکفر کفر ایله والفقر دخی فقر ایله والبلوی

والبلوی دخی بلوی ایله والحزن دخی حزنلر ایله زیرا بونلرکه عباده انفع اولمدیغی
بدیهیدر ومعلوم اوله کم معتزله طائفه سی زعم ایدرلرکه عباده اصلح اولان
الله اوزرینه فرضدر وواجب ولازمدر برحیثیت ایله که ترکی ممکن دکلدر ومعتزله
اختلاف ایدیلر معتزلهٔ بصری اصلحی امور دنیویه یه تخصیص ایدیلر واصلحدن
زیاده انفعی مراد ایدیلر ومعتزلهٔ بغداد اصلحی امور دنیویه ودینیه تعمیم ایدیلر
واصلحدن حکمت وتدبیر اوفقی مراد ایدیلر واهل سنت بونلری ومذهبلرینی
رد ایدیلر مصنفك دیدوکی ایله وبرده بونك ایله که اگر الله اصلح واجب اولیدی
عباد اوزرینه شکر واجب اولمزدی وبرده بونك ایله که اگر واجب اولیدی
انبیا واولیا مرشدینی آخرتده کوند روب وابلیسه وذریاتنی دنیاده باقی
قلمزدی **والرزق ما سیق للحیوان بأکله محرما او مباحا فهو ضمان**
والرزق دخی رزق ما شول شیدرکم سیق سوق اولندی یعنی الله سوق
وخلق ایتدی للحیوان حیوانه یاخود حیوان ایچون بأکله برحیوان آنی محرما
حرام قلمش اولدیغی حالده او مباحا یاخود مباح اولدیغی حالده فهو پس امدی
اول رزق ضمان ایکی قسمدر حلال وحرام ومعلوم اوله که رزق اهل سنتك
عندنده الهیك سوق ایتدوکی مأکول ومشروبك اسمیدر حلال اولسون
حرام اولسون وبعضینك عندنده حیوانك تغذی ایتدیکی شیئك اسمیدر
کذلك وبعضیك عندنده حیوانك انتفاع ایتدیکی شیئك اسمیدر کذلك اکل
ایله یا شرب ایله یا البسیله اولسون یا غیریله اولسون اعمدر وبوکا بناءً هرکس
کندی نفسنك رزقنی استیفا ایدر حلال اولسون حرام اولسون وبر حیوان کند
رزقنی وفا اتمك ویاخود اخرك رزقنی یمك متصور دکلدر وبونلرك
جمله سنه دلیل صریح وما من دابة فی الارض الا علی الله رزقها آیتیدر ومعتزله
خائنلری نك عندنده رزق مالکنك یدوکی مملوکك اسمیدر وانك ایچون
دیدیلرکه حرام رزق دکلدر وانلره لازم کلدیکی حیوانانك یدوکی رزق
اولمیه وبرکمسنه که طول عمرنده حرام یدی مرزوق اولمیه لازملر باطلدر لکن انه
ایله واتك مثلی ادلهٔ ظاهره لرکبی **ولا یقدم حیوان علی اجل وان نقطع فی**
انیاب غیلان ولا یقدم دخی تقدیم اولنمز حیوان اصلا برحیوان علی اجل
اجلك اوزرینه وان نقطع تقطع کسلور ایسه ده فی انیاب غیلان غیلانك
یعنی بیابان جنلرك آزی دیشلرینك ایچنده ومعلوم اوله که اهل سنت والجماعة
عندنده الله عظیم الشانك علمنك تعلقی وتقدیری ازلده اولدیغیچون حیوانك

ولا يرد انه الاستقدام كيف يتصور وقت مجئ الاجل فلاحاجة لاذكره ولاتقفيه لانه ليس معطوف على لايستأخرون بل على اذا جاء فيكون المعنى لايستأخرون وقت المجئ فقط

وانسانك اجلى بر در علم الهينك تعلق ايدوكى وتقديرى نه ايسه او در زياده
ونقصان اولمق احتمالى يوقدر بلكه محالدر زيرا جهلى مستلزمدر وجهل ايسه
الله حقنده محال ذاتيدر روايت كريمه ده بوكا شاهدركه حق تعالى بيورر ولكل
امة اجل واذا جاء اجلهم لايستأخرون ساعة ولا يستقدمون اى ساعة
ومقتول اجليله ميتدر وپيغمبريمز عليه الصلوة والسلامك الصدقة ترد البلاء
وتزيد العمر ديمك معنا بودركه غالب تقدير بويله اولملبدركه فلان وقتده
فلان قولوم فلان صدقه ايدوكى تقديرجه عمرى يوز اوله جق ايتمدكى تقديرجه
التى اوله جق وبويله تقدير ايتمشدر وعلم الله البته ايكى سندن بريته تعلق ايتمشدر
وصدقه ويرمسيله ظن اولنوركه غالبا صدقه ويرمكله عمرى نقصان اولا يلردندر
وواعظلرك اجل مسمى واجل معلق ديدكلرى بودركه اجل بر شيئ ايله مشروط
اولديسه اكا معلق ديرلر اولمديسه اكا مسمى ديرلر وحقيقتده ايكينك برسيدر
واقعده اجل ايكسى دكلدر وايكى سى ديمنك معناسى احد الامرين دن هر برينه
احتمالى واردر ديمكدر ومعتزله خائنلرينك عندنده اجل ايكيدر اجل مسمى واجل
قضا زعم ايدرلركه مقتول اجليله ميت دكلدر قاتل اجلنى قطع ايتدى واكر قطع ايتميدى
البته ياشاردى ومعتزله دن ابوهذيل عندنده اجل بردر زعم ايتدى كه اكر قتل
اولنمايدى البته اولوردى واهل سنت ديديلركه اكر قتل اولنمايدى اول وقتده
اولديغى مقدر اولوب اولمك معلوم واولممك معلوم وهر برينه احتمالى
وار ايدى وفلاسفه عندنده اجل ايكيدر بريسى اجل طبيعيدر رطوبة وغريزيه
نك تحللى وحرارت طبيعيه نك انطفاسيله كلور وبريسى دخى اجل اخترامى يدر كه
بحسب الافات والاسراض كلور كل العناصر والافلاك حادثة وجزؤها
جوهر فرد ببرهان كل العناصر عناصر اربعه نك جملهسى يعنى تراب ماء هواء
نار كه مركباتك اصوليدر والافلاك دخى طقوز افلاك عظام اصليه وانلرك
ضمننده بولنان فلاسفه نك اثبات ايتدكلرى افلاك صغار فرعيه ثبوتى اولدقلرى
تقديرجه وافلاكده اولان كواكبلرى حادثة ومخلوقه ومسبوقة بالعدم
ديرلر سبق زمانى وجزؤها دخى بونلرك جمله سنك هر جزئى برى جوهر فرددر
ومعلوم اولكه ممكنة موجوده جوهريه نك حقائق خارجيه سنده اختلاف
ايتديلر اهل سنت وجمهور متكلمين عندنده جوهر فرده متناهيه دريعنى بر الاى
جزلردركه اصلا تجزئ قبول ايتمزلر يعنى قطعا وكسرا ووهما وعقلا بولونمكى
قبول ايتمزلر ودليلمز بودركه اكر جسمك انقساملرى برحده وارسه كه اصلا

اصلا انقسام قبول ايتمز لازم كلوركه ذره نك امتدادى غير متناهى اوله بو ايسه
بداهة باطلدر وبر دليلمز بودركه كوره حقيقى سطح حقيقينك اوزرينه توسق مس
ايتمز الا بر جزء غير منقسم ايله مس ايدر والا كره حقيقى وسطح حقيقى اولمزلر
بو ايسه باطلدر وبر دليلمز بودركه اكر اجزاء منقسم اولسه لر ذره ايله جبل بيننده
حجمده فرق اولمق لازم كلور بو ايسه باطلدر وساير دليلرمز دخى واردر وبونلرده
شوع واهيه لر كلمدده ادله اولمدن جمهورلرينك چوق كمسنه اوبله زعم ايتديلر
وفلاسفه نك مذهبى بومسئله ده اعتقاد ايتديلر ومعتزله دن نظامدن مشهور
بودركه ديمشكه جواهر فرده غير متناهيه دن مركبدر وذى مقراطيسدن مشهور
بودركه اجسام صغار صلبيه غير متناهيه دن مركبدر وفلاسفه دن مشائيين
عندنده هيولى ايله صورتدن مركبدر وايكيسى ده قديم ديو زعم ايتديلر واشراقيين
عندنده يالكز صورة جسميه دن ومتصل واحدر بالفعل اجزا يوقدر لكن انقسام
انقسامات متناهيه يه قابلدر وبونلرك زعملرنده ادله لرى وار در كتب كلاميه ده
تفصيل اولنمشدر جوابلرايله بومقامده انلرى ذكر ايله تطويلك فائده
يوقدر للعلو بالسفل ربط لا بتعليل اذ قد يدور مدار بل مضافات
للعلو يعنى علويات اولان سموات وكواكب وحركات كواكب ايچون حاصلدر
بالسفل ربط يعنى سفليات اولان ارض ونباتات واشجار واثمار وساير
حوادث ارضيه يه ارتباطى ومناسبتى لا بتعليل تعليل ايله دكلدر يعنى علويات
سفلياته علة اولوب مؤثر اولمق طريقيله دكلدر نتكم حكمادن منجمونلر
وصابئون زعم ايتديلر بلكه اسبابك مسببات ارتباطى قبيلندندر زيرا
جمله حوادثده علة ابتدا الله عظيم الشانك ارادتينك وقدرتينك
وتكوينينك تعلقلريدر ماتريديه عندنده ايكى اولكيدر اشاعره
عندنده وعقل فعالدر حكمالرك قول مشهورلرنده وذات واحدر
قول تحقيقلرنده امكى وارايسه وجنكى تعليل دينلو حوادثك وجودا
وعدما دوارنيله استدلال ايتديلركه علويات مدار در وسفليات دائر
در ومدار ايسه جمله وقتده دائره علتدر مصنف مرحوم مدارك علتى
رده اشارت در كه اذ قد يدور مدار زيرا كاهيجه مدار دائر اولور مثلا
بعض كره نار بولنور حرارت بولنور ونار بلنمز حرارت بولنماز وبعض
كره حرارت بولنور حركات شديده سببيله ناردن بولنور وحركات
شديده سببيله حرارت بولنمز نارده واكر هر برك اجزه علتى جائز اولسه

شئ كندي نفسنه علة اولمق لازم كلور لازم باطل ملزومده باطل بل مضافات
بلكه علويات وسفليات مضافاندر يعني هر برينك تصوري اخرك تصورينه
توقف ايدر اسباب ومسببات كبي علوي وسفلي وسبب ومسبب اولدقلري
حيثيتدن بوندن ايسه علة لازم كلمز مصنف مرحوم نجي الهيانندن فارغ اولديسه
نبوته شروع ايدوب دركه الله ارسل فينا للهدى رسلا مصدقين بايات
وتبيان الله عظيم الشان ارسل ارسال اتدي وكوندردي فينا بز
معاشر ناسك ايجنده للهدى هداية وارشاد ايجون يعني مقاصد بالذات
اولان رضاء الله وجنات ونعم جنتك طريقي اولان عقايد حقه واخلاق
حميده وافعال صالحه واقوال صادقه يي بزلره تبليغ وبيان ايتمكلك ايجون
رسلا رسل وپيغمبرلركه اولي حضرت آدم واخري حضرت محمد المصطفى
در و بونلرك آراسنده چوق پيغمبرلر واركه عدده ديني تحقيقا انجق
الله تعالى بلور مصدقين انلر مصدق وتصديق اولنمشلر اولدقلري
حالده نه ايله بايات ايات ايله يعني معجزات باهره ايله وتبيان دخي
تبيان ايله يعني دلائل بينات ايله معجزاتك عطف تفسيريدر زيرا معجزات عادة
الله عظيم الشانك رسوللرينك تصديقنه علامة اولدقلري حيثيتدن ايات
تسميه اولنورلر وامر نبوتلري بيان كامل ايله بيان وايضاح ايتدكلري
حيثيتدن تبيان تسميه اولنورلر ومعجزه شرعده امر خارق للعادة يظهره
الله على يد مدعي النبوة تصديقا له في دعواه يه درلر ومعلوم اولهكه خوارق
عادة التيدر معجزه ارهاص كرامة معونة استدراج اهانة زيرا پيغمبرك
يدنده حين نبوتده دعوا نبوة ايله ظاهر اولور ايسه الا معجزه ديرلر واكر قبل
النبوة ظاهر اولور ايسه الا ارهاص درلر بزم پيغمبرمز قبل النبوة طاشلرك
واغاجلرك سلام ويرمسي كبي واكر وليدن اولور ايسه الا كرامة ديرلر واكر
عوام مسلمينك ايوجه صالح لردن ظاهر اولور ايسه انلره محن دنيويه دن تخليص
ايچون الا معونة ديرلر واكر كافرلردن ياخود عوام مسلمينك كتولرندن
وفسقالرندن صادر اولوب اني تكذيب ايدرلر ايسه الا اهانة درلر نتكم مسيلمة
كذابدن نقل اولنوركه بر اعور ايچون دعا ايتدوكي عين اعوري صحيح اوله
عين صحيحده اعور اولدي ومعلوم اولهكه پيغمبرلر حقنده برقاچ صفات
واجبه ولازمه وار در بذرايتماندر قبل النبوة وبعد النبوة وصدقدر احكامده
واحكامك غيرسنده وآماندر دنيويه ده واخرويه ده وجميع كبائردن و

وصغائر خسيه لردن اجتنابدر عمدا حال نبوتلرنده وجميع اخلاق حميده واعمال
واجبه ايله دخي اتصافدر عمدا حال نبوتلرنده وبونلرك بعض تفاصيللري
اشاغيده كلور ان شاء الله تعالى لحاجة الخلق في حكم المعقول الى متمم وكذا
في علم اديان مصنف مرحوم ارسال رسلك فوائدندن برقاچ فائدة عظيمه يه
اشارت ايدوب دركه لحاجة الخلق يعني ارسال اتدي رسللر خلقك وناسك
احتياجلري اولدقلري ايچون في حكم المعقول عقوللرك احكاملرينه الى متمم متممدن
وقصورلريني اتمام ايده جكلر دن يعني زيرا براهين ايله ثابتدركه عقوللر
البته غالبا نظرياتده خطا ايدرلر انك ايچون عقائدده وقوانين عقليه ده
بربرلرينه اختلافات عظيمه وكثيره اختلاف ايتديلر حتى فرق اسلاميه
يتمش اوچ فرقه اولوب بري اهل سنت وباقيسي فرق ضالة اولملرينه
باعث عقليانك نظرياتنده خطالك غالبا وقوعيدر وبعض كره بديهيات
خفيه ده اختلافات واقعه در اذهان قاصرة جاهليه بينلرنده وديني عقل
عندنده براهين ايله ثابتدركه انبيانك تبليغ ايتدكلري احكام الهيه ده خطا
اولمزا صلا واحكام نبويه اجتهاديه نك بعضيسنده خطا مختار اهل سنتده
اولديغي تقديرجه عقبنده تنبيه اولنورلر خطا اوزرينه سائر مجتهدلر كبي
استقرار اولنمازلر وخطاء تبليغ ايتمزلر وانلرده غالبا اولمديغي ملوك
زمان سعادتلرنده اولان امتلري جملهسي بر اعتقاد وعمل اوزرينه
اولديلر ايدي واختلافات كثيره انلردن صكره واقع اولدي بعض
بولنميان شيلري احداث ايله وبعض كتبلرنده اولان احكامي مراد اللهك
خلافنه حمل ايتمكله انك ايچون بيوردي كه وكذا في علم اديان يعني عقوللرك
احكامنده رسوللرينه وبيانلرينه محتاجلردر زيرا رسللرده قوة قدسيه
وكمال عقل وفهم اولوب وانلرده اولمدقلرندن رسللري قدر فهم
احكام ايتمدن عاجزلردر انك ايچون دركه لولاه لم ينتظم امر المعاش
ولا امر المعاد لا ابشار وعدوان لولاه اكر ارسال رسل اولميايدي
فرضا لم ينتظم منتظم ومستقيم وصحيح اولمزدي امر المعاد اخرة امري
يعني اخرته متعلق اولان اعتقادات واخلاق واعماللر زيرا عقوللك
انلري ادراكده غايتده عجزي بداهة ثابتدر زيرا عالي امور غيبيهدندر
عقوللك كسبيله اولانلردن دكلدر وتصفيه قلوب وترتيب مقدمات
ايله واصل اولاجق شيلردن دكلدر وانك ايچون كتب الهيه وانبيا بشريه لري

اولمیان حکماء اشراقیین ومشائیین آخرته متعلق اولان احکام اصلیه وفرعیه لردن
غفلت عظیم ایدوب جمله سی کفر وضلالت عقلیه وکفریات قبیحه ده قالمشلردر
افلاطون وآرسطاطالیس وبطلمیوس وجالینوس کبی حکماء عظامه لرکه عقلیاتده
اقرانلرینی فرسخ فرسخ گچمشلر ولا امرالمعاش ودخی دنیاده اسرینده منتظم
وصحیح اولمزدی یعنی دنیایه متعلق اولان احکام عملیه شرعیه نظامیه که بیوعات
وتملکات وتزوجات وقصاصات وکفارات وسائر معاملات کبی انلر دخی تملکات
کره کی کبی صحیح اولمازدی اگر ارسال رسل اولوب انلر قانون شرع اوزره
بیان اولنمیا یدی لا ینار اثنار اجلیچون یعنی هر کس نفس بشریه سی حسبیله بو
شیلری کندو نفسنه اختیار ایتمسی اجلیچون وعدوان دخی عدوان یعنی
حدی تجاوز ایدوب کوچی یتدوکنه غالب اولور انک الذن ملکنی الوب
ظلم وتعدی اندوکی جون زیرا بداهة معلومدر که زمانمزده شرایع اسلامیه
کتب شرعیمزده تفصیلا بیان اولنمش ایکن خلقک ظلمه سی حبثه لرینی وشیاطین
انس وجنلرینه کتورمیوب بلکه انلره مخالفة ایدوب یوما فیوما کندولرینه
ایواولان شیلری ایثار ایدوب وعبادالله یوما فیوما ظلم وعدوان
ایتمدن برانده خالی دکلدر واگر شرایع دنیویه اولمیایدی حال نه اولدیغی
معلوم اولوردی فاملهم الله ودمرهم الله تدمیرا واوصلهم قریبا الی جهنم
وسائت مصیرا **محمدا افضل الرسل الذی سمعوا تصدیقه من جمادات**
وذئبان چونکه عموما رسللری بیان ایتدی ایسه خصوصا بزم پیغمبریمزی بیان
ایتمکه شروع ایدوب دیدیکه محمد حضرت محمد علیه الصلوة والسلام افضل
الرسل هر بر رسلک افضلی یعنی ثوابی ومراتبی اخرویه سی زیاده اولیجیدر زیرا
براهین عقلیه وحجج قطعیه نقلیه ایله ثابتدر که بزم پیغمبریمزک معجزات عظیمه سی
قرآن عظیم واحادیث شریفه که جمله پیغمبرلرک معجزاتندن انفع للعبادر وجمله
کافه انسی وجنه مبعوثدر وخاتم الانبیادر که قیامته وارنجه انک نفعی
وعلمی جمله انبیانک نفعندن وعلماسندن اعظم واکثردر واوزرینه
احسن الکلام وابلغه نازل اولمشدر وامتی دخی سائر امملردن افضلدر
وشرایع جمله شرایعدن اسهل وانفع واحسندر وباقیه در وجمله شرایعک
بعض احکامنی ناسخدر انک ایچون پیغمبریمز بیوردیلر حدیث صحیحنده که
انا اکرم الاکرمین علی الله تعالی ولا فخر ای ولا عجب ولا کبر لی فی هذا القول
بل اظهار لفضل الله علی وشکر به حتی یقتدونی فی حکم الله ولا یخالفونی

یخالفونی فیحصلوا رضاء الله ومصنف مرحوم اوفق اولان بعض معجزاتنه
اشارت ایدوب درکه الذی اولیله محمد سمعوا حضورنده اولان اصحاب
کرام اشتدیلر تصدیقه انی تصدیق اتمکی ندن من جمادات جماداتدن وذئبان
دخی قورتلردن حتی ابن عمر رضی الله عنه حضرتلرندن روایت اولندیغی بیوردیلر بز بر سوزده
ایکن پیغمبریمزه براعرابی اقبال ایدوب کلدی قچن پیغمبریمزه تقیبن اولدیسه پیغمبریمز
بیوردیلر نریه مراد ایدرسن اعرابی دیدیکی اهلمه رجوع مراد ایده رم
پیغمبریمز بیوردیلر که هیچ سنک ایچون برخیر وارمید واعرابی دیدی ندر
اول خیر پیغمبریمز بیوردیلر که شهادة ان لا اله الا الله وحده لا شریک له وان
محمدا عبده ورسوله در واعرابی دیدی وسنک ایچونده بوسوزینه هیچ برشاهدک
وارمیدر پیغمبریمز بیوردی نعم واردر بو شجره در وپیغمبریمز اول شجر
دره نک کنارنده ایکن چاغردیلر اول شجر یری یارارا اکا کلدی وپیغمبریمز
حضورنده طوردی وحق پیغمبریمز سن دیدی وبرینه کتدی واعرابی ایمانه
کلدی واسی حضرتلری دخی بیوردیلر بز رسول الله ایله اولدوق ایدی
رسول الله برآوج اوفاق طاش الدی والنده تسبیح اتدیلر وصوت تسبیحلرینی
اشتدم صکره حضرت ابوبکر صکره حضرت عمر صکره حضرت عثمان
صکره بزالدق تسبیح اتمدی وچوق مواضعده طاشلر رسول الله سلام
ویردیلر وشاة مسمومه خبر ویردی یوم خیبرده مسمومه اولدیغی وابوسعید
خدری حضرتلری روایت اتدیکی بر راعی غنمی رعی ایدرکن برقورد برقوین
قپدی وچوبان الندن قیون ایله قوردک بیننده دوردی قورد لسانه
کلوب دیدیکی یا چوبان اللهدن قورقمزمسن بنم رزقم در الله شولن بکا سوق
اتدی سن بنم ایله رزقم بیننده مانع اولورسن دیدی وچوبان تعجبا
دیدیکی العجب من ذئب یتکلم بکلام الناس وقورت دوندی دیدیکه آگاه اولکه
بوندن اعجبنی سکا سویلیم شو ایچکرزه اولان محمد علیه السلام حق رسولدرکه
ناسه گچمش بلمدکلری خبرلری بیان ایدر وچوبان قوین آلدی رسول الله کلدی
وخبر ویردی وپیغمبریمز بیوردی صدق ان من اقتراب الساعة کلام السباع
ودخی امام مسلم روایت اتدیکه پیغمبریمز صحرایه کدرکن ارددنده برسنادی یا رسول
الله دیو ندا اتدی باقدقده اکثرینی کوردیکه برکیک براعرابی عندنده
باغلنمش دو دوردیک دیدیکه بکا یقین کل یا رسول الله سکا سویلیه جکم وار
رسول الله صلی الله علیه وسلم یندر سوزک کیک دیدیکه شو اعرابی بنی آولادی

صوردیکم

وبنم شوطاغده ایکی یاورم وار دیر بنی قوویر وارایم انلری اسزیره یم
وکلیم پیغمبریمز ایدی بوسوزیکی طوغری ایدرسن دیدکده کیك اکرانمزسم
الله تعالی کومرلجیلرین عذابی کبی عذاب استون دیدی وپیغمبرمز قویویردی وارك
سود ویردی وکلدی وینه پیغمبرمز برینه ربط ایدی واعرابی اوبایدی رسول اللهی
باشی اوجنده کوردی ودیدی سنك بومرادك وارمیدر بیوردی واردر
بوکیکی قویویرسین دیدی اعراب قویویردی وکیك کدرکن دیردی اشهد ان
لا اله الا الله وان محمدا عبده ورسوله ویرده وه پیغمبریمزك عندنده صاحبنك
سرقه‌دن بری اولدیغنی شهادة ایدی ودیدی والذی بعثك بالكرامة یارسول
الله ان هذا ما سرقنی ولا ملکنی احد سواه وجوقده وه اصحابلریدن شکوی
ایدیلر بزلره علفی آز ویرور دیو وبونلرك امثالی جمادات حیوانات پیغمبریمزك
رسولتلغنه شهادتلری جوقدر بخاری شرحنده عینیده تفصیلا بیان اولنمشدر
وسائر معجزاتلری دخی جوقدر مثلا خاتم النبوة کبی ایکی اوموزینك آراسنده
یازلمشدرکه حق پیغمبرسین واوزونك یانده اوزولك واورته یانده
اورته اولوردی احیانا وارتدنده کوروردی اوکندن کوردیغی کبی
وطوغدیغی کیجه اصنام وکناسلرك باشلری دوشدکلری کبی وبربولوت
غالبا اکا کولکه ایدیکی کبی وغزالرده بارمقلرندن صولر اقدوغی کبی حتی
بربیوك عسکر جمله‌سی وحیوانلری قاندیغی کبی وطعام قلیل ایله خلق
کثیر طویدیغی کبی بونلرك امثالی معجزاتلری کبی واسره یبرق فی حالتیه لمن کانت
له فی اعتبار الحال عیناه واسره دخی پیغمبریمزك امر عجیبی وشان غریب
یعنی نبوتنه دال اولان احوال شریفه‌سی یبرق ظاهردر فی حالتیه ایکی حالده
ده قبل النبوة وبعد النبوة لمن شول کمسه ایچون که کانت له انك ایچون فی اعتبار
الحال حال رسولی اعتبار لائق وملاحظه تامه ایله اعتبار وملاحظه ده
عیناه ایکی کوزلر یعنی بصری وبصیرتی بصیرتله کوره‌کی که ایکلدی وپیغمبریتی
تصدیق ایدی زیرا پیغمبرمز قبل النبوة قرق بیل مدتده اصلا عقلا یا عرفا
یاشرعا برامر قبیحی اشلمدی وغایت کمال صفاده وفصاحتده وبلاغتده
اولدی ونهایتدی خیرده وسماحتده وتوکلده اولدی وبعد النبوة دخی
تبلیغ رسالتده وتحمل مشاقده وصبرده اولدی وانلره اصلا فتور کلمدی
وعسکره فتحی اعداسنك اوزرینه غالب اولدیسه وحکمی معارفدن مرتبه
قصوایه بالغ اولدیسه اولکی حالندن اصلا متغیر اولوب انلره زره قدر ظلم

ظلم وتعدی ایمدی واسحی اوزرینه غایتده شفقتده وسخاوتده اولدی
دائما اصحابلرینه کمالات تعلیم ایدوب انلری کمالاته دائما ترغیب دخی ایدر دی
ومزخرفات دنیادن کندیسی غایتده احتراز ایدرکن اصحابینی دخی دائما
تنفیر ایدردی وفقرا ومساکین ایله غایتده تواضع وانبساط ایدردی
واغنیا واهل دنیا وریاست ایله غایتده ترفع وتعظم اوزرینه ایدی وجمله
اصحابدن شجیع ایدی وپهلوانلرك هجوم ایتدیکی محللره هجوم ایدردی
غزالرده وعلوم اولین واخرینك منبعی ایدی وبعض ائمه امام غزالی کبی
بومسلك ایله اثبات نبوة ایدیلر وبعض ائمه دخی امام رازی کبی اثبات
نبوة مسلك اخر دخی بولوب دیدیکی پیغمبر علیه الصلوة والسلام مفترلر
بعث اولدی شول قومه که اصلا انلرك کتابلری وحکمتلری یوق ایدی
بلکه انلر حقدن معرضین وباطل اوزرینه مصرین ایدیلر مثلا قریش کفره‌سی
ود والتبات وعبدة الاصنام یعنی اوثان اوزرینه ایدیلر وقریش کفره‌سی
قهر الامهات وتعظیم النیران ایدیلر وترك کفره‌سی ردد العباد وتخریب
البلدان ایدیلر وهند کفره‌سی عبادة البقره وتعظیم الاحجار اوزرینه
ایدیلر ویهودی کفره‌سی تزویر الاکاذب وکتم الحقوق اوزرینه ایدیلر و
نصاری کفره‌سی تثلیث الصمد المعبود واثبات الولد والصاحبه اوزرینه ایدیلر
وبونلرك جمله‌سنك اعتقادات باطله واعمال فاسده‌لرینی تضلیل ایدوب
وابطال ایدی ودولتلرینی هدم وشوکتلرینی کسر ایدی وانك اصحابلرك
غایتده انلره نسبتله قلتی اولوب وانلرك غایتده بونلره نسبتله کثرتلریله
واطرافی نور ایمان وضیاء صلاحله طولدردی وجمیع ادیان اوزرینه دینی
عالی ایدی واطرافده عقلاء کاملین بعد تأملات صادقه ایمانه کلدیلر
وبونلرك امثالی معجزات باهره‌لرك جمله‌سی دلالة بینه ایله دالدر که
البته حق پیغمبردر صلی الله تعالی علیه وسلم ویسرالله تجارتنا وشفاعته
اخباره عن غیوب کالحکایة عن بلوی تصیب بعثمان بن عفان
یعنی پیغمبریمزك معجزاتی جوقدر منها اخباره انلردن بعضیدر اخبار عن
غیوب غیوبدن یعنی مغیبلردن خبر ویرمسی مثالی نه‌نك کبی کالحکایة
ونقل بیورملری کبی عن بلوی شول بلوادنکه تصیب اصابه ایدر کلجکده
پیغمبریمز زماننده کوره بعثمان بن عفان عثمان بن عفان حضرتلری تجارتده
کلدیکی ابوموسی الاشعری حضرتلریدن روایت اولنورکه پیغمبریمز بر بستانه

کروب و بکا قپوسنی حفظ ایت دیو امر ایتدی برادم کلدی استیذان ایدوب
دیلرکه اذن ویر کیرسین ومژده ایتدیکی اهل جنتندندر اکسزین کوردمکه
ابوبکر الصدیق در صکره بر آخر دخی کلدی استیذان ایتدی وبیوردیلرکه
اذن ویر کیرسین ومژده ایلدیکی اهل جنتندندر اکسزین کوردمکه حضرت
عمردر صکره برآخر دخی کلدی استیذان ایتدی وپیغمبریمز بر آن سکوت ایتدی
وصکره اذن ویر کیرسین ومژده ایتدیکه اهل جنتندندر وکلجکده اکا بر
بلوی اصابت ایده جکدر وانک اوزرینه مرتبهٔ عالیه اولاجقدر
اکسزین کوردمکه عثمان حضرتلریدر وقصه طویلدر وشرح بخاریده
تفصیلا مذکوردر وماجری بین کسری والصحابة من انفاق کنز و
من تخریب بلدانه وماجری دخی معجزاتندندر ماجری ای حکایت وبیان ایتمک
اصحابنه نزدده ماجری بین کسری والصحابة کسری ایله اصحابی بیننده اولندر او
من انفاق کنز کنز انفاقنده اولوجی ومن تخریب بلدانه تخریبنده عدی حضرتلرندن
روایت اولندیکه پیغمبرمز بیوردیلر یاعدی اکرسنک اچون حیوة اوزانورسه
کنوز کسرای کوروررسن ومالک اولورسن صکره بر آز زماندنصکره بیور
دقلری کبی کنوز کسرایی فتح ایتدک وصحابهٔ عظام کنزی انفاق ایتدیلر بربرلرینه
وجوق بلدهلرینی خراب ایتدیلر وکسری ملک فرسه دیرلر قیصر ملک رومه
وفرعون ملک مصره ونجاشی ملک حبشه دینلور وغزوة البحر
منهم مرتین وان تکون مع اولهم بنت ملحان وغزوة البحر دخی
معجزاتندندر بحرک غزاسی حکایه منهم صحابهدن مرتین ایکی کره وان تکون
دخی معجزاتندندر اولمقلق حکایه مع اولهم اصحابک اول بحرده غزایه کیدنلری
ایله بیله کم بنت ملحان ملحانک قزی میمک کسریله انس حضرتلرندن
روایت اولندیکه رسول الله بنت ملحانک اوینه داخل اولدی وبرشئه
اتکا ایتدی بر آز زماندن صکره ضحک ایتدی بنت ملحان نیچون کولدیکز
یارسول الله دیدکده بیوردیلر بنم امتمدن برازناس بحر اخضر بنوب
ملوکلر اسره اوزرینده اولدقلری کبی فی سبیل الله ده مجاهده ایدرلر
کرکدر وبنت ملحان دیدیکه دعا ایله بنی انلردن قلسون وپیغمبریمز دخی
اویله دعا ایتدی صکره ینه برازدن زماندن صکره ضحک بیوردیلر بنت ملحان
اولکی دیدیکی کبی دیدیکده پیغمبریمز بیوردیلرکه سن اولیندن سن اخرندن
دکلسن واندن صکره عباده بن صامت حضرتلری تزویج ایتدی واولکی

اولکی غزاده اصحاب ایله غزایه کتدی وشقه قمرا والکشف اذ سئلوا
غداة معراجه عن حال رکبان وشقه قمرا دخی پیغمبریمزک معجزاتندندر قمری
شق ایتمهسی والکشف دخی کشف اعمی کیمه اذ سئلوا کفار سؤال ایتدکلری
وقتده غداة معراجه معراجک ارتهسی کونی معراجدن خبر ویردکلرنده
عن حال رکبان رکبانلرک حالندن یعنی بیت المقدسنه اولان رکبانلرک
احواللرندن وانس حضرتلری روایت ایتدیلرکه اهل مکه برکون رسول الله
دن بر معجزه ایستدیلر ومبارک شهادة برمقلرینی اشارت ایدوب
قمری ایکی شق ایتدیلر ودخی معراج کونینک صباح احوال معراجی
نقل بیوردیلر ایسه ابوجهل خبیث قوسنه دیدیکه کلک باقن محمد صلی
الله علیه وسلم نه سویلر وقومی دخی تعجب ایدوب اللرینی بربرینه اورب
استهزاء ایتدیلر وبعضیسی ابوبکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلرینه واروب خبر
ویردکلرنده ابوبکر الصدیق حضرتلری بیوردیلرکه اکر بونلری دیدی ایسه
تحقیق دوغری سویلر ودیدیلرکه ای بونیله سنیلرده تحقیق ایدرسن
بیوردیلرکه بوندن دخی اعزبی اولسه تصدیق ایدهرم وانک ایچون لقبی
ابوبکر الصدیق اولدی رضی الله عنه وبراز طائفه العیاذ بالله تعالی مرتدین اولدیلر
ودیدیلرکه اکر دیدکده صادق ایسک بزه مسجد اقصیی وانده اولان
کاربانلریمزی بزه وصف ایله والله عظیم الشان بردهٔ کشف ایدوب جمله
سنی اکا عیان کوستردی وپیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بزر بزر بیت
المقدسی واحوال رکبانلری بیان بیوردیلر حتی فلان کون طلوع شمس ایله
برجمله اورته اول کلور دیدیلر وعد دلری وبویکلری وکیفیتلری نه ایسه
تماما بیان بیوردیلر واویله چقدی وبویله ایکن ایمانه کلمدیلر والرمی
بالبدر بالحصباء اعینهم والرد فی احد عین ابن نعمان والرمی دخی دیده
معجزاتندندر بالبدر بدرده بالحصباء اوفاق طاشلری اعینهم کفارلرک
کوزلرینه والرد دخی رد ده معجزاتندندر فی احد احد غزاسنده عین
ابن نعمان ابن نعمانک کوزلرینه روایت اولنورکه ابوجهل جمله اهل مکه ایله
جقوب اون بکدن زیاده کفار ایله بدره کلوب وپیغمبریمز ایله محاربه
طلب ایدوب وپیغمبریمز دخی اوچیوز اون اوچ مقداری صحابه کوزین
ایله مدینهدن چقوب بدره واروب ایکلرنده آلات حربدن آنجق فلج
وبرقاج اوق یای وآلتی مقداری دوه اولوب وکفارک جملهسی مسلحندن

اولوب مؤمنینه فی الجمله ضعف طاری اولدقده پیغمبریمز حضرتلری مبارك
اللرینی قالدیروب دعا وتضرع ایتدکده جبریل امین کلوب بیوردیلرکه الله
عظیم الشان دیرکه یردن بر قبضه اوفاق طاشلردن ال وشاهت الوجوه
دیو کفارك یوزینه طوغری آت وپیغمبریمز دخی اتدی بر آووج اوفاق
طاشلری جمله سنك کوزینه کروب هرکس کوزینه مشغول اولدقلرنده رسول
اللهك اصحابی اوزرلرینه هجوم ایدوب صباح ایدلرنده یتمش قدرینی قتل ویتمش
قدرینی اسیر ایدوب مدینه یه کتوردیلر بعده فدا آلوب قویوردیلر ودخی
روایت اولندیکه احد غزاسنده ابن نعمانك کوزلری یرلرندن محاربه اثناسنده
چقوب یره دوشدی رسول الله علیه السلام برلرینه قویوب کالاول اولدی
وکم روو باسانیده مصححة امثال ماقد روی عنه الصحیحان وکم روو
دخی چوق روایت ایتدیلر راویلر باسانیده مصححة اسانیده مصححه لرایله
امثال ما شول احادیثلرك امثاللرینیکه قد روی تحقیق روایت ایتدی اول
احادیثلری عنه پیغمبریمزدن الصحیحان صحیحانکه بخاری ومسلمدر یعنی چوق
احادیث نقل ایتدیلر پیغمبریمز معجزات بیاننده معجزات حقنده بخاری و
مسلمده اولان احادیثلرك امثاللری قدر دلالة الصدق بین الکل مشترك
تواترت مثل معنی شعر حسان دلالة الصدق پیغمبریمز صدقنه دلالة دعواء
نبوتده بین الکل کل بیننده یعنی معجزاته داله اولان احادیث صحیحه نك جمله سنك
بیننده مشترك مشترکدر تواترت تواتر اولدی صدقه ودلالتلری حدیث
مشهور یاخود احاد ایسه ده مثل معنی شعر حسان حسانك شاعرینك
تواتر ایله ثابت اولدیغی یعنی نقدر هر بر شعرینی بیانده نقل اولنان حدیث
مشهور یاخود احاد ایسه ده واعظم الای قرآن لما عجزوا عن سورة منه
مع صرف لاذهان واعظم الآی دخی پیغمبریمزك معجزاتك جمله سنك اعظمی
قرآن قرآن عظیم الشاندر لما عجزوا جمیع فصحاء وبلغا عاجز اولدقلریچون
عن سورة منه اوقرآندن بر قصه سوره دن یعنی بر قصه سوره سنك نظیرك
کتورمدن مع صرف لاذهان اذهانلری فصحاء وبلغا نظیر کتورمکه صرف
اتملریله بیله وضیاکی چلبی دیدیکی مصنف دعواده اصابت اتدی ودلیلنده
خطا اتدی بلکه دلیل صواب اولدرکه قرآن عظیم الشان بلاغتده طبقه علیاده
بولنوب ومغیبات واقعه یی مشتمل اولوب ومعارف الهیه یی واسرار دینیه یی
وعالمی ارشاد ایدوب طول دهر معظم ومکرم اولمسیدی ومصنف دیدکده بوکا

بوکا اشارت قلمقده ممکندر ومعلوم اولهکه قرآن عظیم الشانك جهة اعجازی
وبلغاء عاجزین قلمه سنده سببی جمهور اهل سنت عندنده کمال فصاحتی وغایت
بلاغتیدر زیرا جمله سنك تکلیف ایتدی رسول الله که جمع اولسه اقصر سوره سی
مثللی بلاغتده نظیرینی کتورك وجمع اولدیلر کتوره مدیلر نتکم حق تعالی قرآنده
بیوررکه قل لئن اجتمعت الانس والجن علی ان یأتوا بمثل هذا القرآن لا یأتون
بمثله ولو کان بعضهم لبعض ظهیرا وبعض اهل سنت عندنده جهة اعجازی نظم
غریبیدرکه مطالعنده ومقاطعنده ومخاتمنده نظم عربه غاینده مخالفه
یعنی عربلر بونلردنده عاجزین اولدیلر وبعض اهل سنتك عندنده مغیبات
ماضیه ومستقبله دن خبر ویرمسیدر وبعض اهل سنت عندنده دقائق
علومی وفنون حکمیه ومصالح دینیه ودنیویه یی اشتمالیدر وبعض اهل
سنتك عندنده اختلاف تناقضدن خالی اولمسیدر وبعض معتزله و
شیعه عندنده صرف ایله در یعنی عرب عربا کتورمکه قادرلر ایدی لکن
الله عقوللرینی نظیرینی کتورمدن صرف ومنع ایتدی وبونك بطلانی عقلا
ونقلا ظاهردر نتکم تأمل اولنسه وآیات تتبع اولنسه خفی دکلدر معراجه
واقع یقظان فی بدن باینة ومشاهیر ووحدان معراجه
پیغمبریمزك معراجی واقع واقعدر یقظان اویانق اولجا اولدیغی حالده
فی بدن بدننده واقعدر یاخود بدکه بیله واقعدر باینة ایه کریمه نك دلالتی
سببیله ومشاهیر دخی احادیث مشهورلرك دلالتلری سببیله ووحدان
دخی احادیث احادلرك دلالتلری سببیله ومعلوم اولهکه جمهور اهل
سنت عندنده پیغمبریمزك معراجی حال یقظه ده جسدیله مسجد حرامدن
مسجد اقصی یه قدر آیه ایله ثابتدر واندنصکره جنتدن بکا یاخود عرشدن بکا
یاخود عالم برطرفه قدر بکا احادیث احاد ایله ثابتدر وپیغمبریمزك معراجنده
صحابه اختلاف ایتدیلر یقظه ده جسد ایله می ایدی والا منامده ایدی روح
ایله می ایدی عائشه صدیقه رضی الله عنها ومعاویه حضرتلرندن مرویدرکه
پیغمبریمز منامده روح ایله معراج ایتدیلر جسدلری غائب اولمدی حضرت
ابوبکر وحضرت عمر وسائر کبار صحابه دن مرویدرکه یقظه جسد ایله معراج
ایتدیلر وایکی کره واقع اولدی بریسی جسد ایله وبریسی روحیله ومصنف
مرحوم حضرتلری بونی بیان ایدوب درکه ووقعه کان تکرارا وقد
دفعوا به تعارض ماد الحدیثان ووقعه معراجك ووقوعی کان اولدی

تکرارا تکرار وقد دفعوا بتحقیق دفع اتدیلر بو تکرارا ولعله تعارض ما
دل الحدیثان حدیثانک دلالت اتدکلرینک تعارض ومعلوم اوله که ابن صعصعه
نک حدیثی دلالت اتدیکه معراج حطیمده ایکن اولدی شامده روحیله وابی
ذرک حدیثی دلالت اتدوکی معراج پیغمبرمزک خانه سنده اولدی یقظه جسدیله
وبعضیلر دیدیلرکه وقوعی ایکی کره اولدی جسدیله ده بریسی جسدیله مکه دن
سمایه وبریسی جسدیله مکدن بیت مقدسه صکره سمایه ومشهور بودر والله
اعلم ودیننا ناسخ الادیان اجمعها ولم یکن نسخها جهلا لدیان ودینه ج
ودیننا دخی بزم دینمز بزم کتابمز وسنتمز ایله ثابت اولان احکام شرعیه
فرعیه مزک ادله لری که کتاب وسنتدر ناسخ الادیان اجمعها جمیع ادیانه مبالغه
ناسخدر وسدنلرک انقطاعلرینی بیان ایدیجیدر یعنی بعض احکاملرینی ناسخدر
مضیقنده وبوکا مجموع من حیث المجموع منسوخدر دینلور ولم یکن نسخها
دخی بزم دینمزک سائر ادیانی نسخ اتمسی اولمدی جهلا جهرا ولمدی لدیان
دینلری مبالغه ایله وضع وبیان ایدیجی الله عظیم الشان ایچون نتکیم یهودیلر
اویله زعم اتدیلر اگر بز نسخی دیسک زیرا نسخک معناسی بزم عندمزده
منسوخک امر وقتنی بلدیروب اندنصکره حکمی قلمدیغنی بیان اتمکدر
بوکا کورا بیسه ذره ما جهل لازم کلمز وربما نص لکن سارووا حسدا
بنسخ تورات موسى بن عمران وربما نص دخی چوق کره یا موادآکره
نص وتصریح اتدی حضرت موسى لکن ساروو الکن یهودیلر روایت
ونقل اتمدیلر حسدا حسد اتدکلری ایچون نه یه نص اتمدی نسخ توراتی توراتک
نسخیله یعنی توراتک بعض احکامنی نسخ ایله کیم نص ایتدی موسى بن عمران
عمرانک اوغلی موسى وبو بیتدن مقصود یهودیلری رددر زیرا زعم ایدرلرکه
اگر بزم شرایعمز نسخ اولسیدی پیغمبرمز موسى البته بوکا نص وبیان ایدردی
چونکه ایتمدی بلدک کیم نسخده بوق ایمش وجواب اولدرکه اولا ملازمه
مسلمه دکلدر یعنی نص اتمسی لازم دکلدر زیرا فی الجمله خلق اضطرابه مؤدی اولور
وتسلیم اولندیغی تقدیرجه جائزکه نص اتسون یهودیلر حسدا بیان ونقل اتمسونلر
نتکیم پیغمبرمزک نعتنی روایت اتمدیلر الانبیاء بریئون اتفاقا عن
کفر وکذب وعن فسق باعلان الانبیاء جمیع انبیالر بریئون
بریلردر اتفاقا اتفاقا یعنی جمله اهل سنتک عندنده عن کفر کفردن العیاذ
بالله تعالى منه وکذب دخی کذبدن وعن فسق دخی فسقدن یعنی فحشیاتدن که غایتده

غایتده بین الناس مذموم در وحشنه وزنا ولواطه باعلان اعلان ایله اعلان
وزنی ایچوندر والا اعلان ایله واسرار ایله بونلر جمله سندن بریلردر
مطلقا قبل النبوة عمدا وسهوا وممکندرکه مصنفک باعلان دیمیله مراد
شیعه طائفه سی رددر زیرا زعم اتدیلرکه انبیالره کفری وفسقی اعلان
اتمک جائزدر کذولرینی تخلیص ایچون وبونک ایسه بطلانی ظاهردر
زیرا دعوای نبوتی اخفا اتمکی ایجاب ایدر بالکلیه وآنک ایچون حضرت
ابراهیم وموسى اعداء کثیره وغایت خوف عندنده ادعاء نبوة ایدوب
وانلر تضلیل اتدیلر اصلا ذره ما ضعفی اظهار اتمدیلر انلره اتباعا وعن
کبائر عمدا عند اکثرنا وصحیح مثل تطفیف باوزان وعن کبائر
یعنی دخی بو قاروده بجن کفردن وکذبدن فسقدن غیری کناه کبائرلردن
دخی بریلردر عمدا قصدا عند اکثرنا بزم علمای اهل سنتک اکثری عندنده
واما سهوا کبائرک صدوریغی قبل النبوة وبعد النبوة جائز کوردی اکثر
علمامز وبعض علمامز قبل النبوة کبائری عمدا جائز کوردیلر ومعتزله
طائفه سی کبائری اصلا قبل النبوة وبعد النبوة عمدا وسهوا جائز دکلدر
انلری هیبتلرینک ورتبه لرینک انحطاطی ایجاب ایدر وخلقک انلردن
نفرتلرینی وعدم اتباعلرینی ایجاب ایدر دیدیلر وچوق متعصب
جاهل صوفیلر بونی حق اعتقاد ایدوب وحشنه دخی صغائردن
خسته ایجاب صغیر خسیسه دنده بریلردر مثل تطفیف باوزانه وزنلرده
تطفیف ونقصان اتمک مثللو زیرا جمهور عندنده صغیره مطلقا جائزدر
والا خسته ایجاب ایدن جائز دکلدر وروافض وشیعه طائفه لری زعم
اتدیلرکه انبیالرک اوزرینه اصلا کناه کبیره اولسون وصغیره اولسون
عمدا اولسون وسهوا اولسون قبل النبوة اولسون وبعد النبوة اولسون
جائز دکلدر محالدر دیرلر وچوق جاهل صوفیلر دخی بونی حق اعتقاد
ایدوب انبیالر حقنده بوغایت تعظیمدر دیو زعم اتدیلر جمهور اهل
سنته مخالفی دکلمدیلر العیاذ بالله تعالى یؤول القصص الحاکی لذنبهم
بانه قبل وحی او بنسیان یؤول تأویل اولنور ظاهرندن صرف
اولنور القصص قصص انبیالرده اولان نصوص قرآنیه الحاکی اوله
قصص که حکایه ایدیجی ده نبی لذنبهم انبیانک ذنبینی نه ایله تأویل اولنور
بانه بونک ایله که تحقیق او ذنب قبل وحی وحیدن اول او بنسیان یاخود

اونمق ایلدر زیرا جمهور اهل سنت عندنده قبل النبوة عمدا ذنب مطلقا
جائزدر وکذلك بعد النبوة سهوا ذنب جائزدر بو قاریده کچن مستنادیه
ماعدا ومعلوم اولکه انبیا حقنده ایاتده واحادیث صحیحه‌ده ذنب
تصریح ایدراتة وصدیث اولسه درو زکه سهوا دیر یاخود قبل النبوتدر
یاخود انبیایه ذنب اطلاقی ترهیبا ایچوندر زیرا انلری تنزیه لازمدر انلره
لایق اولمیانلردن یاخود کلامده حذف مضاف واردر مثلا ما تقدم
من ذنبك ای من ذنب امتك کبی وبونلو مسللو اجوبة صحیحه لوکبی و
للنبیین رجحان علی ملك تعلیم علم وتکریم بدلان وللنبیین
دخی جمله انبیالر ایچون حاصلدر رجحان یعنی فضل عظیم وثواب کثیر علی
ملك ملك اوزرینه یعنی ملائکه لرك جمله سنك افضللری اولان ملائکه اربعه
جبرائل ومیکائل وعزرائیل واسرافیل درانلرا اوزرینه وبافلرینه بالطریق
الاولی تعلیم علم علم تعلیم وتکریم یعنی الله عظیم الشانك آدمه و بلکه جمله انبیا
جمله ناسك ایچنده تکریم وتعظیم ایتمه سی بدلان دلالة ایدرلر انبیانك
ملائکه لر اوزرینه رجحانلرینه زیرا عالم ایله غیر عالم ومکرم ایله غیر مکرم
دکلدر وانبیانك افضلیتنه برده دلیل بودر که انبیاء بشر اولدقلرندن
انلرده عباداتدن عواطف طبیعیة زیاده ایکن وحاجات دینیه ودنیویه وافره
ایکن بوقدر عبادات کامله ومتقربات الهیه یه کمال سعی ایتدیلر کانهم ملائکه کبی
بلا شهوة وغضب وحرص عباداته چالشدیلر وعبادك انلره ملائکه یه نسبة
ایله اشق اولدیغی اشقلغی ایسه ثوابی چوقدر وصاحبی عند الله افضلدر
زیرا پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام افضل العبادة احمزها بیورمشدر واکثر
معتزله زعم ایتدیلرکه ملائکه مقربین بلکه ملائکه علویه سماویه انبیادن افضلدر
وثوابلری اکثردر برات شبهات باطله ایله ومعلوم اولکه مؤمنلرك خواصلری
ملائکه نك خواصلرندن افضلدر وعواملری عواملرندن افضلدر اختیارات
جزئیه لری سببیله ایمانده مضعف اولدقلرندن ایچون زیرا ملائکه سفلیه
حیوانلرکبی ثوابلری وعقللری بوقدر انجق تدبیرات امور ارضیه ایچون
مؤکللردر غیر عبادات ایچون علویات کبی خلق اولنمامشلردر نتکم احادیثده
بیان اولنمشدر وللولی کرامات کما نقلت عن اصف وابی الدرداء
وسلمان وللولی دخی ولی ایچون حاصلدر کرامات کرامتلر کما نقلت
نقل اولنان کرامة کبی عن اصف آصف حضرتلرندن که بلقیسك کوشکی اوج

اوج آیلق فدریردن کوز آچوب یومنجه کتوردی وابی الدرداء و
سلمان دخی ابی درداء ایله سلماندن نقل اولنان کرامة کبی نقل اولنورکه
برکون ابی الدرداء ایله سلمان طعام یرکن اوکلرنده قصعه تسبیح ایتدی
انلره اکراما وپیغمبریمزه نقل بیوردقلرنده دیدیلرکه الله عظیم الشانك
بویله ایتمسی سزلره کمال اکرام وتعظیمدر وکرامتده بویله شیلره دیرلر
ومعلوم اولکه بومقامده براز تفصیل لابد اولاشیلر دندر زیرا شمدی
زمانمزده چوق مذهبی قاچوق آدملر هر بری دجالی کوردکده اکا ولیدر
دیو اعتقادات باطله سی واعمال فاسده سی تحسین ایدرلر پس امدی
معلوم اولکه ولی لغتده محب وصادق وقریب معناسنه کلور غالبا
وشرعده هو العارف بالله وصفاته وسائر العقاید حسب الامکان المواظب
علی الطاعات المجتنب عن السیئات المعرض عن الانهماك فی اللذات والشهوات
المباحة وولینك اهل سنت عندنده درت شرطی واردر اولکی عقاید اهل
سنتی تفصیلا عالم اوله ایکنجیسی احکام شرعیة لازمی دخی تفصیلا عالم اوله
اوچنجیسی اخلاق حمیده نك جمله سی له مهما امکن متصف اوله دردنجیسی
اخلاق ذمیمه نك جمله سندن مهما امکن متبعد اوله پس امدی برکسنه ده
درتك برسی بولنمسه ولی اولماز شمدیکی زمانك ولیلری هنوز دخی
برکلی رساله سنی اوقیوب ایمانی تصحیح ایتممشدر قاتلهم الله وقاتل
من اجبهم واکرمهم فانهم مستهزؤن لدین الله وکرامة دخی امر خارق
للعادة غیر مقرون بدعوی النبوة ولا مقدم علیه یظهر علی ید الولی
دیرلر کرامتك تعریفنده معجزه چقدی زیرا معجزه امر خارق للعادة
مقرون بدعوی النبوة علی ید النبی یه دیرلر وارهاص چقدی زیرا ارهاص
امر خارق للعادة ومقدم علی النبوة یظهر علی ید من یکون نبیا اولانه دیرلر
ومعونده چقدی زیرا معونة امر خارق للعادة غیر مقرون بدعوی النبوة
یظهر علی ید بعض صلحاء العوام تخلیصا له عن المحن والمکاره دیرلر واستدراج ده
چقدی زیرا استدراج امر خارق للعادة علی ید العاصی والکافر زیادة وسندراجا
فی غیه وضلاله یه دیرلر واهانتده چقدی زیرا اهانة امر خارق للعادة علی
ید الکاذب تأکیدا واظهارا لکذبه یه دیرلر پس امدی خوارق اولدی وبعضلر
عندنده سحرده خوارقدندر زیرا سحر امر خارق للعادة من النفوس
الخبیثة یحصل بالتقرب الی الشیطان وبالاهانة لما یجب تعظیمه فی الشرع

بو دیرلر امّا ایجون اتفاق ایتدیلرکه سحر تعلیمی جائزدر وعملی کفردر زیرا
حق تعالی قرآننده بیوردی ولکن الشیاطین کفروا مفسّرین بیضاوی
وراغب وامام رازی دیدیلرکه باستعمالهم السحر وتوکاکوره خوارق یدی
اولدی بس امدی هر الده خارق عادی ظهور ایدن کمسه‌نک ولی اولمقلغی
لازم کلمز اتفاقا جهلا اشه بونی بلمزلر و بر کمسه‌نک الده بر خارق عادة
ظاهر اولسه و بلکه هیچ خارق عادة ظاهر بله اولمسه‌ز بر دجال کندوسی تبدیل اشکال
ایدوب براز اسکی بوسکی عادات ناسه مخالف اولان اثوابلر کیسه
یاخود مصر اولیالری کبی ادبسز جیلاق اولسه وشرایع محمدیه‌یه ده مخالفه
ایسه مذهبی چورک عواملر ان فی الا ولی اعتقاد ایدوب اندن دعا التماس
ایدرلر هیچ بلمزلرکه ولی اولان کمسه انلر کبی اهل دنیا واهل فسق واهل ظلم
یانینده اشه ندر وانلره کیتمز وانلردن جرارلق ایتمز زیرا حق تعالی کلام قدیمنده
بیورر ولا ترکنوا الی الذین ظلموا فتمسکم النار یعنی سز ایها المؤمنون ظالملره
میل ایتمک وانلره کیتمک زیرا سزه نار جهنم یاپشور سزک انلره میلکز دیمکدر
و بوندن ظاهر اولدیکه ظالمه نه مرتبه ده خبث ویرامز ادملر ایمش که انلره میل
ایدن جهنم نارینه یانمغه مستحق اولور وصدّ ساریةَ الفاروقُ عن جبلٍ و
البعدُ بینهما فی القدر شهران وصد ساریة دخی ساریه حضرتلرینی
صد ومنع کیدر کرامة اولیا کیما صدّی ومنعی الفاروق حضرت فاروق
حضرتلرینک نذا صدی عن جبل جبلدن جبلک خلفندن اولان اعدادن
والبعد بینهما حال بوکه ایکیسنک بیننده که بعد فی القدر مقدارده شهران
ایکی آی ایدی روایت صحیحه ایله روایت اولنورکه حضرت عمرک خلیفه لکی
زماننده ساریه حضرتلری سرعسکر ایدوب بر قاچ یوز آدم ایله دیار بکر
جانبینه کوندردی ایدیلر براز زمان کچدی بر خبر کلمدی وحضرت عمر
بر کون خطبه اوقورکن مدینه‌ده دیار بکر طرفنده مکاشفه طریقیله کوردیکه
ساریة حضرتلری اصحابلریله بیله طاغک دیبنده اوتورمشلر طاغک اردینده
دشمان طاغه چیقیورلرکه اوزرلرینه هجوم ایدوب غالب اولەلر حضرت
عمر خطبه‌ده اوچ کره یا ساریةَ الجبل دیدی وساریه حضرتلری دخی حضرت
عمری کوردی مکاشفه طریقیله وسوزینی اشتدی واصحابینی الدی سریعا
اعدادن مقدم طاغه چقدیلر اعدانک اوزرینه غالب اولدیلر رضی الله
عنها وعنهم اجمعین وحشرنا الله معهم الجنة فضل النبی جلیّ بل نبوته فاقٌ

فاقٌ ولایتَه فی قول اخوان فضل النبی برزم معهود پیغمبرمزک
فضلی جمیع انبیا اوزرینه جلیّ ظاهردر نتکم کچدیکه ثقلینه مبعوثدر
وخاتم الانبیاء والرسل ومعجزء باهره‌سی قیامته دکین باقیدر وشرعی
جمله شرایعی ناسخدر وشهادتی یوم قیامتده جمله اوزرینه قائمه‌در
وشفاعتی جملیه عامّه‌در وبونلر مثللی خواصلری لا یعد ولا یحصی‌در
بل نبوة بلکه نبوتی فاقٌ ولایته اندە اولان ولایتک اوزرینه فائقه
وعالیه اولدی فی قول اخوان اخوا ایتمز اولان اهل سنت قوللرینده
ومعلوم اولاکه نبیده اولان نبوت وصفی ولیده اولان وصفندن
افضل واحسن اولمسنده اهل سنتک اتفاقی واردر اصلا بر احدک
اختلافی یوقدر ومتصوفه ملاحده دیرلر ولایة نبوتدن افضلدر و
انک ایچون امام اکهزا ولان دیرکه انا لبنة ذهب ومحمد لبنة فضة انا خاتم
الاولیاء ومحمد خاتم الانبیاء والولایة افضل من النبوة وجمهور
اهل سنت دخی دیرلرکه نبیده اولان وصف نبوة نبیده اولان
وصف ولایتدن افضلدر فکیف که ولیده اولان ولایتدن زیرا
نبوة وصفی بر وصفدرکه جمیع کمالات اعتقادیه وخلقیه وعملیه
نک افضلی واعلاسیدر وبلکه مبدئی وضابطی‌در وبلکه جمیع کمالات
کاسله‌نک غایتیدر بر شیئی اکسک اولسه اولمز وبعض جاهل عارف صوفیلر دیرلرکه
نبیده اولان ولایت نبیده اولان نبوتدن افضلدر ومصنف مرحوم بو
انکسنی رد ایچون بیوردیلرکه بل نبوته فاقٌ ولایته فی قول اخوان فکیف
ولایة ولیّ لا یکون نبیا فانه لا شک فی افضلیة نبوته لها وافضل الناس بعد
الانبیاء ابوبکرٍ لتصدیقه من قبل اقران وافضل الناس دخی جمیع ناسک
افضلی وثوابی اکثر بعد الانبیاء جمیع انبیادن صکره یعنی جمیع انبیادن ماعدا
ابوبکر ابوبکر حضرتلریدر لتصدیقه ابوبکر پیغمبرمزی تصدیق ایتدیکیچون
من قبل اقران جمیع اقرانلردن مقدم ومعلوم اولاکه جمیع اهل سنت عندنده
ابوبکر حضرتلری انبیادن ماعدا هر ناسدن افضلدر آیة ایله وحدیث
ایله واما راه ایله اما آیة ایله بوکه حق تعالی بیورر وسیجنبها الاتقی الذی
یؤتی ماله یتزکی وما لاحد عنده من نعمة تجزی وشیء مطلق ذکر اولنسه
کماله صرف اولنور واما سنده بوکه پیغمبرمز بیورر آنی مدح حقنده که والله
ما طلعت الشمس ولا غربت بعد النبیین والمرسلین علی احد افضل من ابی بکر

اما اثرده بوکه ابن عمر حضرتلری بیوردیلرکه کنا نقول ورسول الله حی
افضل امة النبی ابو بکر ثم عمر ثم عثمان ثم علی وحضرت علی دخی بیوردیلرکه
خیر الناس بعد النبی ابو بکر ثم عمر ثم عثمان ثم الله اعلم واما امارتده بوکه
تواتر ایله ثابت اولدیکه ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلرینک خلافتلری
وقتنده چوق تألف قلوب وتتابع فتوح واهل ردتی قهر وجزیره
شرکدن تطهیر ورمز شامدن اجلا وفرس حدود سوادن طرد وبونلرکه
زیاده شوکتلری وغایت سخا واموال کثیرلری اولمغله ومصنف مرحوم
افضلیتده پیغمبرمزی جمله ناسدن یاخود جمله مکلفدن اول تصدیق ایتمسیله
استدلال ایتدی وانکچون صدیق دینلدی وپیغمبرمز دخی بیوردیلرکه
این مثل ابی بکر کذبنی الناس وصدقنی وزوجنی ابنته واعاننی بماله
وبنفسه وجاهد معی ساعة الخوف وچونکه اسلام ایله مشرف
اولدی دعایه وتضرعه مشغول اولوب وانک برکتلریله بر محترم
شیخ اولدیغندن چوق کمسنه اسلام ایله مشرف اولدیلر وپیغمبرمزی
دخی جملهدن زیاده سوردی واصلا ذره مخالفت ایتمزدی وغالبا
صحبتلریندن مفارقت ایتمزلردی رضی الله عنه وارضاه وبعده عمر الفاروق
اذ هو فی اظهار دین رسول خیر معوان وبعده دخی ابو بکردنصکره
ناسک افضلی عمر الفاروقدر عمر فاروقدر اذ هو زیرا او عمر فاروق
فی اظهار دین رسول رسولک دینی اظهارده خیر معوان خیرلو معیندر
ومعلوم اولکه جمیع اهل سنت حضرت عمرک دخی افضلیتنه استدلال
ایتدیلر حدیث ایله واثر ایله وامارات ایله اما حدیث بوکه پیغمبرمز بیوردی
خیر امتی ابو بکر ثم عمر واثرده تفضیل ابو بکرده کچدی واما امارات بوکه
تواتر ایله ثابت اولدیکه حضرت عمر رضی الله عنه ابو بکردنصکره دینه زیاده
یاردم ایتدی زیرا بلاد مشارق فتح واکاسره قهر وقیاصرهدن اخذ خراج
ودولتلرینی هدم واموالرینی غارات واولادلرینی اسارت واسور
مسلمین حسن ترتیب وفقرا ومساکین اوزرینه غایتده مرحمت ومزخرفات
دنیویهدن غایت احتراز ورفعده اولوب فتح خلیفهلکی وقتنده کیدوک
کوملک یاقسنده یقین یرده اوچ یاما وار ایدی وکوملکده بر ایدی وغایتده
دینه تشجیع ایدی وامر معروف ونهی منکرده نهایتده متین ومستحکم
ایدی واوامره اتباع ایتمیلره ونواهیدن اجتناب ایتمیلر غایتده جزای

جزای ایدردی وبونلرک امثالی فضائل وفواضللری غایتده چوق
ایدی رضی الله عنه وارضاه ابدا وبعد ذلک قد اتفق مشایخنا ان
لا تردد فی تفضیل عثمان وبعد ذلک دخی حضرت عمردنصکره افضل ناس
قد اتفق مشایخنا تحقیق مشایخمز واتمهلریمز فتوی ویردیکی ان لا تردد
تحقیقا شک وتردد یوقدر فی تفضیل عثمان حضرت عثمان تفضیلده و
معلوم اولکه اهل سنتدن چوق وجمهور ذاهب اولدیلرکه حضرت عمردن
صکره افضل حضرت عثماندر وبونده ده اثرده واماراتده تمسک ایتدیلر
اما اثر ابن عمردن کچدی واما امارات اولدرکه بونه تواتر ایله ثابت اولدیکی
حضرت عمردنصکره حضرت عثمانک خلافتی زماننده چوق بلاد فتح
اولدی وجیوش مسلمینی تجهیز ایتدی ومصحف شریفی اهتمامیله چوق
یازدی واطرافه شایع قلدی واستحیاده غایت قصوی یه بالغ اولدی وپیغمبرمز
حقنده بیوردیکه الا استحیی ممن یستحیی منه ملائکة السماء وبعض مشایخ
علی افضلدر دیدیلر ومصنف بونی رد ایچون ان لا تردد دیدی وفضائل
کثیرهسی دخی چوقدر رضی الله عنه وارضاه وبعد ذلک علی وهو اقربهم
الی النبی واحظی بین اقتان وبعد ذلک حضرت عثماندنصکره افضل
ناس علی حضرت علیدر وهو اقربهم حال بوکه او علی جملهسنک اقربیدر
الی النبی نبیدن یکا زیرا عمیسی اوغلیدر واحظی بین اقتان واقتانلرک
بیننده عثماندن غیری حظی ومرتبهسی زیادهدر پیغمبرمز عندنده زیرا
پیغمبرمزک سوکلو قزی حضرت فاطمهیی اکا ویرمشدر وانکده
فضائل علمیهسی چوقدر رضی الله عنه وارضاه والحاصل جملهمزه واجبدر
اهل سنت والجماعتک ائمهلرینک اکلدقلرینی حق اعتقاد ایدوب
اصحاب کرامک حقنده افراط وتفریط ایتمیهلم رضی الله عنهم اجمعین الحشر
والبدء امکانا وتمییزا ونفی مدخل الاوقات سوبادن الحشر حشر
یعنی هر انساندن وحیواندن اولدکدنصکره اجزاء متفرقهسی یوم قیامتده
الله عظیم الشان جمع ایدوب وروحلرینی ادخال ایدوب قبورلرنده
قالدرسی والبدء دخی بدأ یعنی بدا یعنی ابتداء عدمدن خلق ایتمسی
وروح اعطا ایتمهسی امکانا امکان جهتندن ظاهر بوکه بو ایکیسنک قدیدر
وتمییزا دخی تمییز جهتندن وظاهر بوکه بوده مشترک قدیدر ونفی
مدخل او قات اوقاتک مدخلنی نفی جهتندن یاخود اوقاتک مدخلنی

نفی ایله بیله سویانلر برابرلر در بلکه حشر بدندن اسهلدر ظاهرا
والله عظیم الشان بوندن بکا اشارت بیوردکه من یحیی العظام وهی رمیم
قل یحییها الذی انشاها اول مرة وهو بکل خلق علیم ومعلوم اولکه
حشرده متکلمون وحکما اختلاف اتدیلر جمهور متکلمین دیدیلرکه حشر
اجزاء متفرقه جمع وار دخی تکرار اعاده ایله اولور زیرا روح بدندن
جموب هر روح اکا لائق اولان مقام علیلرده یا سافللرده اولور
فنایه کیتمزلر ویوم قیامتده بدنلرینه اعاده اولنور یا ایتها النفس
المطمئنة ارجعی الی ربك راضیة مرضیة فادخلی فی عبادی وادخلی جنتی
وبوکا اعادهٔ جسمانیه دینلور وبعضیلر هم جسمانی هم روحانی دیدیلر
وبعض محققین حشر اجزاء متفرقه یاخود اجزاء معدومه جمع وارواحلرین
اعاده ایله اولور ظاهرده بودر زیرا بویله واقع اولمق ایکیسندن
اظهردر روایات واحادیثه موافقدر وکمال قدرتینه الیقدر نتکم محققینه
خفی دکلدر وبعض متکلمین دخی زعم اتدیلرکه حشر جسمانی ثابتدر وحشر
روحانی یوقدر وحکما کفره سنك زعمنده حشر روحانی ثابتدر
وحشر جسمانی ممتنعدر زیرا دیدیلرکه اعادة المعدوم بعینه ممتنعدر
زیرا دیدیلرکه اگر اعادة المعدوم بعینه یعنی بجمیع عوارضه المشخصه جائز
اولسه ووقتده جمله مشخصاتدر معدوم اولکی وقتده اعاده اولنمق
لازم کلور بو ایسه محالدر زیرا وقت سابقك تدارکی ممکن دکلدر واگر
اولسه اول مبدا اولمق لازم کلور وجواب بوکه زمان امر اعتباریدر
مشخصاتدن دکلدر والا شخص واحد اشخاص متعدده اولمق لازم کلور
ازمنه کثیره ده لازم بالبداهه باطلدر وملزومده باطلدر وبونك امثالی
باطله سبیله برهان عقوله وایات عظام مخالفه دکل الا الله عظیم الشانك
خذلانی عظیمدر خذلهم الله ومصنف مرحوم اولکی قولی اختیار ایدوب
بیوردلرکه بل لا احتیاج الی قول بصحة ان یعاد ما عدمت فی حشر
ابدان بل لا احتیاج بلکه احتیاج یوقدر الی قول قولدن یکانی قول بصحة
ان یعاد اعاده اولنمق لغت صحتنی ما عدمت معدومه اولان اجزانك
ندهٔ حشر ابدان ابدانلر حشرده وجمیعده زیرا مختار بودرکه اجزاء
متفرقه بی جمع ایله وروحی اعاده ایله اولورسه اجزاء معدومه اعاده
وجمع وروحی اعاده ایله اولمازکه حتی اعاده معدوم بعینه لازم کله

کله ومعلوم اولکه معدوم بعینه جمهور عندنده اجزاء معدومه اعاده
وجمع وروحی اعاده ایله اولور وبعضنك عندنده اجزاء متفرقه جمع
ایدوب کالاول جمیع عوارض ایله روحی اعاده ایله اعاده تمیه دیرلر واعاده
معدوم بوا ولدیغی تسلیم بیله اولنسه بیله اعاده معدوم دیمیوز زیرا جائزدرکه
الله عظیم الشان اجزاء متفرقه جمع ایتسون لکن عوارض اعاده ایتمسون وبلکه
بعض اجزاء عوارضنی دخی زیاده ایتسون وروحی اعاده ایتسون نتکم احدیثده
بوکا موافق شیلر وار داولدیلر واسام حرمین دخی بو احتمالی جائز کوردی
اجزاء اصلیة کلا وان اکلت فتلك لم تك اجزاء لجسمان معلوم اولکه
حشر منکر اولانلر زعم اتدیلرکه براسان براسانی یسه وماکول آکلك
اجزاء اولسه ماکوله آکلك بدننده اعاده اولنورسه انسان ماکول اعاده
اولنمق لازم کلور ومصنف مرحوم حضرتلری بوکا جوابه اشارت
ایدوب دیرکه اجزاء اصلیة کلا ای حال کونها جمیعا وان اکلت ای اکلها
انسان یعنی تقدیر انساندر ایسه فتلك الاجزاء الماکول لم تك اولمز اجزاء
لجسمان اصلا بر جسم اجزاء اصلیه اولمز الله عظیم الشان حفظ ایدر اجزاء
اصلیه اولمدن وبلکه اولمق بیله متصور دکلدر عادة زیرا اصلیه انسان
آنه سندن دوغدقده اولان اجزادر اوانیسه الی آخر العمر باقیدر عدمه
کیدوب یوق اولمسی یاخود آخرك اجزاء اصلیه سی اولمسی دلیله محتاجدر
وحین مصنف مرحوم حشرك امکانی بیانندن فارغ اولدیسه وقوعنك
بیاننه وآنده دخی امور عظاملك وقوعنك بیاننه شروع ایدوب دیرکه
وواقع کل ما نص الصدوق به من ممکن کصراط ومیزان وواقع
دخی واقعدر کلجکده وثابتدر کل ما هو شیکه نص الصدوق تصریح اتدی
مبالغه ایله صادق اولان ذاتکه الله عظیم الشان ورسولدر به انکه من ممکن
ممکندن اولوجی اولدیغی حالده زیرا محال ایله تصریح اتمك لازم کلسه
مؤولدر ظاهری مراد دکلدر زیرا محالك وقوعیده محالدر کصراط صراط
کبی ومیزان دخی میزان کبی ومعلوم اولکه حشرك وقوعی انبیادن تواتر
ایله وقرآن عظیم الشانده ایات محکماتده دلالت قطعیه ایله بیان اولنمشدرکه
اصلا بر وجهله تأویل قابل دکلدر نتکم الله عظیم الشان قرآنده بیوردر
ثم انکم یوم القیمة تبعثون قل یحییها الذی انشاها اول مرة وهو بکل
خلق علیم فاذاهم من الاجداث الی ربهم ینسلون ایحسب الانسان الن نجمع

عظامه بلى قادرين على ان نسوى بنانه فسيقولون من يعيدنا قل الذى
فطركم اول مرة يوم تشقق الارض عنهم سراعا ذلك حشر علينا يسير ونحو
ذلك كالايات الدالة على ثبوت الجنة والنار وما فيها ومن يدخلها وصراط
دخى صراط جهنم اوزرینه مداولنان بركوپریدركه روایة صحیحه ده قلدن انجه
وقلجدن كسكندر وبعض روایتده وارد اولمشدركه اوچ بیك ییللق مسافه
در اوستی بیك ییل یوقوش وبیك ییل دوز وبیك ییل اینشدر وجمله اولین
وآخرین اوزرلرنده كچه جكلر در انبیالر برق خاطف كبی وصلحا افراس
جوادلر كبی وبعضلر یایان وبعضلر امكلیه رك بحسب اعمالهم كچرلر وكچركن
اللهم سلم سلم دیرلر وكفار وچوق عصاة مؤمنین یاغوركبی دوكلسه
كركدر ومحدثیندن بعض كمسنه نك عندنده قلدن انجه وقلجدن كسكن
دوشنلركوره در وكچنلره طریق مستقیم اولور دیمشلر هدایة مریده ده
یازدی شراح بخاری دخی دیمشدركه صراط انلید روایتی یولی واردر
بوینه اهل سعادت سلوك ایدر وبرینه اهل شقاوت سلوك ایدر وآنده
یدی طاقات واردر هربری چقمك برطاقتنه كیدر ومعتزله خائنلری
صراط انكار ایدوب صراط حقنده اولان ایتی تأویل ایدرلر زیرا زعم
ایدیلركه قلدن انجه وقلجدن كسكن اولان صراط اوزرینه كچمك ممتنعدر
وممكن اولدیغی تقدیرجه كچنلره تعذیبدر دیدیلر واهل سنت ایكسندن منع
ایدیلر بلكه ابطال ایدیلر ومعلوم اولكه میزان قول مختارده بردر ودنیاده كی
میزان كبیدر وبعض قولده برقجدر حتی هرمكلفك برمیزانی واردر دیدیلر
وحقیقة وزن اعمال اولنا جقدر نتكم حق تعالی بیوردر والوزن یومئذ الحق
فمن ثقلت موازینه فاولئك هم المفلحون ومن خفت موازینه فاولئك الذین
خسروا انفسهم بما كانوا بایاتنا یظلمون وچوق احادیثده دخی بویله كلمشدر
وكیفیت وزنده دخی اختلاف ایدیلر اهل سنتك قول مختارده صحائف اعمال
وزن اولنور یاخود اعمال صالحه صورت حسنه ده اولوب اعمال سیئه صورت
قبیحه ده اولوب وزن اولنورلر وبعض معتزله دخی وزنی ومیزانی انكار
ایدیلر وایتلری تأویل ایدیلر ضرورت اولمقسزین زیرا زعم ایدیلركه اعمال اعراضدن
واعراض وزن محالدر اگر ممكن اولسه وزنی عبثدر اهل سنت دخی ایكسندن
اولا منع وثانیا ابطال ایدیلر زیرا ظاهر بودركه ممكندر وفائده سی دخی
بودركه اهل كمالك سرائری اهل محشره ظاهر اولسون واهل فضایحك مناز

منازللری دخی ظاهر اولسون واولكیلره دخی زیاده مسرت وایكنجیلره
زیاده ملالت كلسون وحسناته ترغیب وسیئاتدن تنفیردر وكالحساب
واهوال القیمة والحوض سیدنا فیها وكیزان وكالحساب دخی حساب
كبی الله وپیغمبر خبر ویردیلر الله عظیم الشانه بیوردیكه ان الله سریع الحساب
وپیغمبرمز دخی بیوردیكی حاسبوا انفسكم قبل ان تحاسبوا وبر حدیث صحیحده
دخی بیوردیلركه لا تزول قدما عبد یوم القیمة حتی یسأل عن اربع عن عمره
فیما افناه وعن جسده فیما ابلاه وعن علمه ما عمل به وعن ماله من این اكتسبه
وفیما انفقه واهوال القیمة ودخی قیامتك شدائدلری كی غایتده چوقدر
جملدن بریسی هول الوقوفدركه دیمشلركه بیك ییل دورولور ودیمشلر
اللی بیك ییل دورولور وكنش باشلرینه برمیل قدر یقین كلوب وقفوهم
انهم مسئولون ایتی بعض مفسرلر دخی بوكا حمل ایتمشلردر وبریسی هول
شهادة الالسنة والایدی والارجل در والسمع والبصر والجلوددر
حق تعالی بیورر یوم تشهد علیهم السنتهم وایدیهم وارجلهم بما كانوا یعملون
وبیوردركه شهد علیهم سمعهم وابصارهم وجلودهم وبیورركه وجاءت كل
نفس معها سائق وشهید وشهادة الیوم واللیل كه پیغمبرمز بیورر یوم ولیله
یأتی علی ابن ادم الا قال انا یوم جدید وانا لیل جدید وانا فیما تفعل فی شهید
والحوض سیدنا یاخود برقوسیدمزاولان پیغمبرمز حوض كه فیها آنده حاصلدر
كیزان كوزه لر وپیغمبرمز بیوردیلركه حوضی مسیرة شهر زوایاه سواء
ماؤه ابیض من اللبن وریحه اطیب من ریح المسك وكیزانه اكثر من نجوم السماء
من شرب منه فلا یظمأ ابدا اللهم یسره لنا ومن حیوة قبور ما یذاق به
لذات نعماء او آلام دیدان ومن حیوة قبور دخی قبور اهلنك حیوتندن
اولوجیدن ما تنول نوع حیوه دركه یذاق ذوق اولنور به اول نوع حیوة
سببیله لذات نعماء لذات نعمتلرینك لذتی مؤمنین صالحینه قبورلرنده او آلام
دیدان یاخود قورتلرك الامی وعذابلری كفاره وموٴمنین فسقه بینه
قبورلرنده زیرا پیغمبرمز بیوردیلر القبر روضة من ریاض الجنة او حفرة
من حفر النیران ونیه بیوردیلركه استنزهوا من البول فان عذاب القبر منه
ونیه پیغمبرمز ایكی كمسنه قبورلرینك یانندن كچركن بیوردیلركه انهما لیعذبان
وما یعذبان فی كبیرة بل لان احدهما كان لا یستنزه من البول والاخر كان
یمشی بالنمیمة والحاصل قبرده اهل طاعة تنعیم واهل معصیة تعذیب حقنده

اولقدر احادیث صحیحه واقع اولمشدرکه قدر مشترکلری حد تواتره بالغ
اولمشدر انکاره مجال یوقدر وفرق ضالهنك شبهه باطلهلری کتب کلامیهٔ
مبسوطهده تفصیل اولنمشدر اجوبهلریله بیله بونده بیانك چوق فائدهسی
یوقدر عقوبة الذنب عدل غیر واجبة كذا المثوبة من احسان منان ومعلوم
اولهکه اهل سنت عندنده الله عظیم الشان آخرتده مطیعه ثواب ویرمسی فضل
وعاصیه عقاب ایتمسی عدلدر اوزرینه ثواب وعقاب واجب دکلدر ومعتزله
خائنلری عندنده واجبدر درلر بوکلامی رد ایچون مصنف درکه عقوبة الذنب
کناهك عقوبتی یعنی کناه اهلنه الله عظیم الشانك عقاب ایتمسی عدل عدلدر
زیرا کندی ملکنده تصرف قدر و فعلنده حکیم مطلقدر غیر واجبة واجب دکلدر
الله اوزرینه برحیثیتیله که ترکنه ممکن اولمیه البته اشلیه مضطر کبی تعالی عن ذلك
كذا المثوبة ثوابده عقوبت کبیدر یعنی واجب دکلدر اولیله مثوبة کم من احسان
منان مبالغه ایله منت واحسان ایدیجی الله احساننده وفضلنده اولوجه
ولکن بزدرز که نقدر واجب اولمدیسه ده مقتضا وعد و وعیدنه کوره
البته اشلر زیرا حق اولان بودرکه الله عظیم الشان وعد ووعیدنده خلف
ایتمز زیرا قرآن عظیم الشاننده ما یبدل القول لدی وما انا بظلام للعبید بیوردی
واکرخلف اولسه هم تبدیل قول وهم کذب لازم کلور لازم باطل ووعد و
وعیدنده خلف باطل وكيف تلزمه طاعاتنا عوضا ونعمة الوقع تربوا
كل شكران وکیف تلزمه نیجه لازم کلور الله طاعاتنا بزم عبادهمز عوضا
عوض اولدیغی حالده آخرتده بزه ویرلان جزا ینتکم معتزله اوله زعم ایدوب
ووجوبی دیدیلر ونعمة الوقع حال بوکه بروقتك نعمتی تربوا زیاده اولور
كل شكران جمله بزم شکرمزك اوزرینه فکیف که آخرتده بزه احسان اولنان
نعم عظام وکثیرهنك عوضی اوله بزم طاعاتمز زیرا طاعتی خلف ایدوب و
معتبرهده قلان الحق اودر اکر بزم طاعاتمزه اعتبار ایتمسیدی اصلا
برفائدهسی اولمازدی بلکه لطف وکرمندن بزم طاعاتمزه فی الجمله اعتبار
ایدوب وبزه آخرتده احسان ایدهجکی نعم عظیمه وکثیرهیه سبب عادی
قلمشدر وتأمل اولنسه واقع بو اولدیغی ظاهردر دلیله حاجت قلمز وانك
ایچون بعض محققین دیمشلردرکه ظن اولنورکه الله عظیم الشانك احکامی
مشروعه وتکالیف شاقه ایله نفوسه تکلیف ایتمهسنك حکمتی بو اولکه اولا
انقیاده ابتلیه واطاعنده خارجه اولان نفوسی تطویع وثانیا ظلمات هیو

هیولانیهدن وشهوات جسمانیهدن تجریددر تاکه اولا صور قدسیه
علمیه ومعارف ربانیه یقینیه ایده منتقش اولان وثانیا تجلیات
حقانیه واقتباسات سبحانیه ایله منوره اولدی حتی انلرك کسبلرینك
وایولرینك وکوتولرینك بربرلوندن امتیاز تامده فی الجمله مدخللری اولوب
لذات نعمانیهده کمال تلذذ ایدهلر بالکلیه عاریه طریقیله نعمانه تأمل اولمیهلر و
تأمل اولنسه کوزل سوزدر نتکم عاقل متأمل مخفی دکلدر في العقل غفران
كفر جائز لكن الاله نص تخليد بنيران في العقل عقلده غفران کفر کفری
یارلغمق جائز جائزدر زیرا الله عظیم الشان مشیده فاعل مختاردر وجمیع
ثواب وعقاب کندی ملکیدر کمسهنك اصلا علاقه تصرف یوقدر نیسی
امدی بویله اولدی ایسه نص حقنده مثلا کفر اوزرینه عقاب ایتمدن عفو
وعقابه اسقاط جائزدر عقلده ادله نقلیه قطعیه دن نظری قطع ایله انك
ایچوندرکه لکن الاله لکن کفر ایچون کلدی نص تخلید نصی یعنی اهل کفرك
مخلد ومؤبد اولمسنه دلیل قطعی کلدی ایدن وحدیثنده نره ده مخلد
بنیران نارلرده وجهنملرده زیرا الله عظیم الشان کتاب حضنده چوق موضعده
خالدون فیها بیوردی وبیوردیکه کلما نضجت جلودهم بدلناهم جلودا غيرها
ليذوقوا العذاب واحادیثده لا ابد ولا یحصی تخلید نص وارداولمشدر
وبعض متکلمین عقلا دخی غفران جائز دکلدر دیدیلر زیرا غایت محسن
ایله وغایت مسی بینی عدم تفرقه حکمته مخالفدر وغایتده ذاتنه مخالف
عفو کمال حکمته مخالفدر وبونلرك صنعی ظاهردر زیرا جوازدن وقوع
لازم کلمز وجواز عقلیه منافی دکلدر ابد الآباد ومخلد قلمق اهل کفری
نتکم تأمل اولنسه اهل تخفیفه خفی دکلدر اعدت الجنة استدعى تكوها
ونفل آدم منها بعد اسكان معلومدر ولکن بزم ایله جمهور معتزله عندنده
اختلاف واردر جنت ونارده بزدرز جنت وجهنم الآن موجودلردر
ومخلوقلردر جمهور معتزله درلرکه الآن موجوده ومخلوقه دکللردر
بلکه یوم قیامتده خلق اولنور وبعض رئیس معتزله ابو علی جبائی وابو الحسین
البصری کبی بزم کبی دیدیلر مصنف حضرتلری اهل سنتك قولنك حق
اولوب ومعتزلهنك قولنك باطل اولدیغنه اشارت ایدوب درکه اعدت
الجنة یعنی الله عظیم الشانك جنت حقنده اعدت للمتقين دیوب صیغهٔ ماضی
ایله تعبیر ایتمسی استدعى اقتضا ایتدی قطعا لفظ خاص اولدیغی ایچون تکونها

جنتك تكوننى زمان ماضيده قطعا موجود اولمسنى وخارجده بولنمسنى
وكذلك الله عظيم الشان جهنم حقنده دخى اعدت للكافرين ديوب
صيغهٔ ماضيه ايله تعبيرا تمسى دخى جهنك زمان ماضيده قطعا موجود اولمسنى
اقتضا ايدر هر لفظ خاص اولديغى جهتندن مدلولنى قطعا افاده ايدر يعنى
دليلدن ناشى مثلا قنه احتمالى يوقدر نقدر غيرى احتمالى بيله وار ايسه ده
ونقل آدم منها بعد اسكان ودخى آدم عليه السلامڭ نقل ايتمك جنتده
اسكاندن صكره زمان ماضيده جنتك تكويننه دلالت قطعيه ايله دلالت
ايدر ومعتزله وكشاف تفسيرنده اعدت للمتقين واعدت للكافرين مثللو
ايتلرى مستقبله حمل ايدى وماضى ايله تعبير تحقق وقوعنه بناءدر ديدى
صارف ثابت يوق ايكن فكيفكه صارف قطع بولنه وآدم عليه السلامڭ
نقل اولنديغى بربستان عظيم ايدى ديدى الهدن ميا ايموب بلا صارف
اصلا نص قرانى بكه محكم فرقانى تأويل ايدى مجرد باطل اعتقادنه ايو در
معلق ايچون وانك ايچون سعد الدين شرح مقاصدده دركه وهذا يجرى
منهم مجرى التلاعب بالدين والمراغمة لاجماع المسلمين والى الله المشتكى من
بحث الزمخشرى مع تلاعبه فى القرآن بالدين فى امثال هذا اكثر من ان يحصى و
يفضله على البيضاوى بيض الله وجهه وشكر الله سعيه ومعتزله لرك بعض
شبهه لرى وار در محلنده حل اولنمشدر لكن بيوك شبهه لرى بودركه موتها
قرآنده بيورر تلك الدار الآخرة نجعلها للذين لا يريدون علوا فى الارض و
لا فسادا وجواب صوابده بودركه نجعلها الذين ديمك سعنا سى نجعلها ملكا بالفعل
ومسكنا بالفعل للذين الخ ديمكدر ومعنا بو اولديغى دخى ظاهر در نعيمها ابدى
لا زوال له واكلها دائم لانه فان نعيمها جنتك نعمتلرى ابدى ابديدر
بحسب النوع آخرى يوقدر لا زوال له نعيم ايچون زوال يوقدر بحسب النوع ديمكه
ابدينك عطف تفسيريدر بحسب النوع ديمكله بحسب الشخص دن احترازا ايتدك زيرا
بحسب الشخص هر شخصك آخرى واردر واشخاص موجوده فى الخارج تماما و
جميعا متناهيه در غير متناهيه اولمق يوقدر زيرا نعم غير متناهيه ديمك اشخاص
برحده دورمار ديمكدر يعنى اشخاص نعم جنة بالتمام تناول اولنسه يرلرينه امثاللرى
خلق اولنور وهلم جرا ديمكدر والا مكانك نفوس ناطقه ده ديدكلرينك دكلدر
واكلها دخى جنتك ايچنده اولان انواع ماكولات دائم دائمدر لا دكلدر كه
انه تخفيفا اهل جنت فان اى نافذ وبالغ الى مدة لا يوجد بعده مصنفك و

والهادائم لا لانه فان ديمسى تخصيص بعد التعميمدر ووزن ايچوندر وماكولات
جنتى بياننده توهم دفع ايچوندر والا نعيمها ابدى ديمكله اكلندى ابدى ونعم جهنده
ابدى لا زوال لهادر وبو بيتده جهميه كفره سى وبعض متفلسفينى رده اشارت
واردركه زعم ايتديلركه نعم جنت فانيه در ومنقطعدر وعذاب نار دخى فانيه در
ومنقطعه در بولرك بو قوللرى قطعا وجزما باطلدر كتاب وسنت واجماع امته
مخالف اولديغى ايچون وبونلرك قوللرينه ذره ما شبهه ضعيفه لرى بيله يوقدر
فضلا كه دليللرى اوله وبونده دخى اشارت واردركه مصنف جنتى ايه هلاكدن
تخصيص ايتدى يا هود هلاكى فانك غيرينه حمل ايتدى اهل الكبائر غير التائبين
لهم رجاء عفو برغم الحاسد الشان اهل الكبائر كبائر اهلى يعنى بيوك گناهلرى
ارتكاب ايدنلر حقوق الله اولسون ترك الصلوة عمدا وترك الزكوة عمدا وترك
الصوم عمدا كبى وريا وكبر وعجب وحقد كبى وكرك حقوق عباد اولسون قتل
بغير حق وزنا وظلم عباد وعقوق الوالدين المسلمين كبى وكرك حقوقدن
مركب اولسون زنا امرأة لها زوج واللواطة وغصب كبى غير التائبين تائب اولمديلرك
غيرى زيرا شرعه موافق تائب اولنلر ايچون البته عفو واردر اتفاقا نتكم الله عظيم
الشان بيورر ان الله يقبل التوبة عن عباده ويعفو عن السيئات وبيغمبر
دخى بيورركه التائب من الذنب كمن لا ذنب له لهم انلر ايچون حاصلدر رجاء
عفو عفو ومغفرت رجاسنه نتكم الله عظيم الشان بيورر ان الله لا يغفر
ان يشرك به ويغفر ما دون ذلك لمن يشاء ومفسر اهل سنت دخى ايتى عموم
اوزره حمل ايتديلر اصلا بر گناهى تخصيص ايتمديلر حتى ديديلركه صغيره كانت
او كبيرة حق الله او حق العباد برغم الحاسد حاسدك رغمى ايله بيله يعنى اهل
سنتك حاسدى اولان معتزله نك بورننى طپراغه سورتمكله بيله رجاء عفو
واردر اوبله حاسدكه الشان الباغض يعنى اهل سنته بغض ايديجى ومعلوم
اولكه اهل سنت عندنده توبه سز كبائردن عفو جائز اولديغى كبى وصغائر
اوزرينه دخى عقاب جائزدر ومعتزله عندنده توبه سز كبائر صاحبى اولسون
مخلد فى النار در كفارلر كبى وصغائر اوزرينه عقاب جائز دكلدر زيرا اجتناب
الكبائردن معفودر ديرلر ومتصوفه مبتدعه ومرجئه ضاله زعم ايتديلركه
عقاب وعذاب ايجق كافرلره در مرتكب كبيره يه عقاب فكيفكه مرتكب
صغيره يه اوله انك ايچون تكيه لرنده كبائرلرى ارتكاب ايدرلر لواطه وشرب
خمر كبى قاتلهم الله وائمهٔ اهل سنتك سوزلرينى دكلميوب ومفسرين عظامك

ديديلر انلره باقيوب بعض ايه كريمه لرك في الجمله ظاهر يله مذهب باطللرينه
استشهاد اتديلر جمله دن بريسي بودركه الله عظيم الشان بيورر فانذرتكم
نارا تلظى لا يصليها الا الاشقى الذى كذب وتولى وبونك جوابي بودركه
ناردن مراد نار مخصوصه قوية الحرارة درتنكير صيغه تفصيل الا دلالت ايدر
يا خود نفيدن مراد تابيدي نفيدر وتابيد طريقيله ناره كيرسك كفاره مخصوص
وبوكلامك زياده تفصيلي كتب كلاميه ده مسطوردر وجمله سنك خلاصه سي
بودر اذ لا عقوبة تقضى عنده معها ولم تقيد بمها ايات غفران مصنفك
بو بيتي اولكي بيته دليلدر مثلا درودكه اهل كبائر غير تائبين ايجون رجاء عفو
حاصلدر اذ لا عقوبة زيرا اصلا بر عقوبت دكل تقضى قضا اولنور يعني عاصيه
اجرا اولنور دكلدر عنده حاسد شانه عند نده معها توبه ايله بيله يعني چونكه
معتزله الله عظيم الشان عفودر ديديلر وصغائرا وزرينه عقابه جائز كورمديلر
وتوبه ايله عفوده وجه قلمدى ايسه زيرا عفو ذنبي بغشلمق درعذابه استحقاق
ايله بيله انلر ايسه بوني جائز كورمديلر الا مرتكب كبيره اولوب تائب اولمياندن
جائز كوردبلر بس امدى لازم كلديكه عفو اولميه الا كبائردن ولم تقيد دخى
قيدلنمدى اذ لا عقوبة اوزرينه معطوفدر وايكنجى دليله اشارتدر يعني دخى
درودكه اهل كبائر غير التائبين ايجون رجاء عفو حاصلدر زيرا لم يقيد قيدلنمدى
بمها توبه ايله ايات غفران غفران ايتلرى نتكم الله عظيم الشان بيورر ان الله
لذو مغفرة للناس على ظلمهم ودخى بيوركه ان الله يغفر الذنوب جميعا ودخى
بيوركه ان الله لا يغفر ان يشرك به ويغفر ما دون ذلك لمن يشاء فجى بوله
اولدبسه بو ايتلرى اطلاقلرى وعمو ملرى اوزرينه اجرا ايتمه ليدر اكر صارف
قطعى بو غنسه بونلرده صارف قطعى اولمديغى ظاهر درانك ايجون ظاهرلرى
اوزره حمل ايتديك وبلكه توبه ايله قيدلمق ان الله لا يغفران يشرك به ويغفر
ما دون ذلك لمن يشاء ده صحيح اولمز زيرا شركدن توبه اولنسه مغفرة اولنور
ولا يخص احاديث الشفاعة ما ليست تعم لا وقات واعيان ولا يخص
خاص ايتمز احاديث الشفاعة شفاعة حديثلرى يعني شفاعة حقنده واقع
اولوب مرتكب كبيره دن عفوك جوازينه دلالت ايدن احاديث شفاعتى
لاهل الكبائر من امتى كبي مطيعه خاص ايتمز ما شول ايتلركه ليست اول ايتلر دكل
تعم عامه وشامله اولور لاوقات جميع اوقاته واعيان دخى جميع اشخاصه
مثلا الله عظيم الشان بيوم لا تجزى نفس عن نفس شيئا ولا يقبل منها عدل

عدل ولا هم ينصرون قولى جميع وقتده وجميع جزاء ويرمز وشفاعة
قبول اولنمز ديمكه دلالت صريحه سى بوقدركه تا كه تخصيص ايده شفاعة
حديثلرينى والله عظيم الشانك من قبل ان يأتى يوم لا بيع فيه ولا خلة ولا شفاعة
قولى جميع وقتده وجميع اشخاصه شفاعة بوقدر ديمكه دلالت صريحه سى بوقدركه
تا كه تخصيص اولنه وشفاعت ايتلرى وحديثلرى رفع درجات ايجوندر دينله
نتكم معتزله بويله زعم اتديلر والرسول بل الاخيار كلهم شفاعة لعصاة
عند الرحمن وللرسول دخى معهود رسولمز يا خود جمله رسوللر ايجون حاصلدر
بل الاخيار بلكه جمله ايو ادملر ايجون حاصلدر كلهم كلسى ايجون شفاعة شفاعت
لعصاة عاصيلر ايجون عند رحمان رحمان اولان الله عظيم الشانك حضور
معنويسنده ومعلوم اولكه انبيالر واوليالر وعلماء عامللر ايجون وجمله ايو
ادملر ايجون بلكه جمله عباد ايجون عصاة يوم قيمة ده شفاعة وارددر عذابلرينى
اسقاط ايجون وبعض كره درجاتلرينى رفع ايجوندر اولور ومعتزله عندنده
رفع الدرجات ايجوندر اسقاط عذاب ايجون يوقدر درلر وللدعاء للاموات
والاحياء منافع شوهدت في بعض احيان وللدعاء دخى دعاء بالخير ايجون
حاصلدر للاموات اولولر ايجون مؤمنه اولورسه والاحياء دخى ديريلر ايجون
منافع منفعتلر اويله منفعتلركه شوهدت مشاهده اولنذى في بعض احيان
بعض وقتده ومعلوم اولكه اهل سنتك عند نده اولولر ايجون عذابلرى
رفعه دعاء اولنسه رفع اولنور نتكم بعض اولياء الله مشاهده ايتمشلر وبونده
مرتكب الكبيره دن عفوك جوازينه دلالت ايدر وديريلر ايجون دخى دعا اولنسه
بلالرينى دفع وبأساء وضرالرينى كشف ايجون چوق منفعتلرى واردر
وچوق كمسنه دخى بونك ثبوتنه معترفلردر ودعا حقنده واقع اولان
احاديث صحاح فى چوقدر جمله دن بريسى تواتر طريقيله ثابتدركه الصدقة
ترد البلاء وتزيد العمر ودعانك قبولنده شرط محققينه كوره الحق خلوص ايله
دعاء ايتمكدر غيرى شرطى يوقدر انك ايجون پيغمبرمز بيورديلركه ان الله
لا يقبل الدعاء من قلب لاه اى غافل وپيغمبرمز دخى بيورديلركه ادعوا الله
وانتم موقنون بالاجابة ومختارده كافرلرك بيله دعاسى مقبولدر بعض
وقتده انك ايجون پيغمبرمز بيورديلركه اتقوا دعوة المظلوم وان كان
كافرا ومعتزله عند نده دعانك فائده سى يوقدر درلر زيرا اعتبار تقديره
در درلر وجواب بودركه دعا دخى مقدر اتدندر وقت كلدكده اولور

ونحمد بر الله دن بو شی خارج دکلدر انک ایچون پیغمبر علیه السلام بیوردیلرکه
من آمن بالقدر امن من الکدر ولیس یدخل فی الایمان اعمال بل لیس ذا غیر
تصدیق واذعان ولیس یدخل دخی داخل اولور دکل فی الایمان ایمانده اعمال
اعمال صالحه فرض واجب سنت بل لیس ذا بلکه شو ایمان دکلدر غیر تصدیق و
اذعان تصدیق واذعانک غیری دکلدر ومعلوم اولکه اهل سنتک جمهوری
عندنده ایمان لغتده مطلق تصدیقدر و شرعده پیغمبر من الله عظیم الشأن
عندندن کتوردوکی جمیع احکام اصلیه و فرعیه‌یی تصدیق ودل ایله اقراردر
وبعض محققین عندنده وماتریدی وابو الحسن الاشعری دن دخی
منقولدر ایمان الحق قلب ایله تصدیق واذعان ایمه‌نک آدیدر واقرار دخی
احکام دنیویه‌یی اجرانک شرطیدر ایمانک شرطی دکلدر وبو ایکی قوله کوره
اعمال صالحه ایمانده خارجدر حقیقتنده داخل دکلدر وبو ایکی قوله کوره
ایمان بحسب الکم آرتمز واکسلمز لکن بحسب الکیف قوة وضعف قبول ایدر زیرا
صدیقک ایمانیله سائر خواصک وعوام ناسک ایمانلری قوة وضعفده برابر دکلدیکی
ظاهردر انک ایچون پیغمبر حدیث صحیحنده بیورمشلردرکه لو وزن ایمان
ابی بکر مع جمیع الناس لرجح ایمانه علی ایمانهم وبعض سلف عندنده یعنی امام
مالکدن وشافعیدن مرویدرکه ایمان قلبیله تصدیق ودل ایله اقرار وارکان
ایله عملدر ومعتزله دن بویله مرویدر وخوارجدن دخی بویله منقولدر و
سلف اهل سنت ایله بو ایکی فرقه ضاله‌نک فرقلری بو که سلف عندنده اعمالک
وجودندن اجزاء اعتباریه سکمله اولدیغندن ایمانک کمالی لازم کلور انتفاسندن
کمال منتفی اولور اصل ایمانه ضرر کلمز زیدک اعضاء مکمله سی کبی ال ایاق قاش
کوز کبی ومعتزله عندنده اعمالک وجودندن اجزاء اصلیه اولدیغندن ایمانک
وجودی لازم کلور بتمامه واعمالک انتفاسنده ایمانک انتفاسی لازم کلمز
بلکه بو جزئی کیدوب ایکی جزئی قالور وایمان ایله کفر بیننده واسط اولور
وخوارج عندنده وجودندن وجود انتفاسنده لازم کلور دردلر انک
ایچون مرتکب کبیره‌یه وبلکه مرتکب صغیره‌یه کافر دیرلر وکرامیه عندنده
ایمان کلمتین شهادتی تکلمدر فقط وبعضیلر دیدیلرکه جمیع ماجاء به النبی
تصدیق ایله بیله دیمکدر یعنی تصدیق شرطدر دیرلر ومعلوم اولکه ایمانده
تصدیقده مراد نفسک بلا اختیار اذعان وقبولک ادیدن مجرد معرفتک
آدی دکلدر والا کفارک چوغی مؤمن اولمق لازم کلور ولکن دینلور ایسه که

که ایمان تصدیق معناسنه چونکه اختیاری اولمدی بونکله مکلف اولمه‌نک
معناسی نه‌در جواب بودرکه تصدیق نقدرکه نه اختیاری دکل ایسه ده اسبابنه سعی
وترتیب مقدمات وتوجیه الذهن الی التأملات جمله‌سی اختیاریدر زیرا مأمور بهک
اختیاری اولمه‌سنک معناسی مقوله فعل اولمق لازم کلدی بلکه بر شیدن
اولسونکه قدرة واختیار ایله حصولی ممکن اولسون کرک مقوله فعل اولسون
وکرک مقوله کیف یا انفعال اولسون وجمله‌یه کوره ایمانک دوامنک شرطی
بر امارة کذبه مقارن اولمقدر مثلا اختیار ایله شایقه کبی ضرورة اولمیان
یرده ایمانه اعتبار یوقدر عدم منزله‌ده‌در انک ایچون مصنف درکه والشرع
قد عد شد المرء زنارا دلیل جحد کتعظیم لاوثان والشرع دخی شرع
قد عد عد ایتدی شد المرء آدمک ومؤمنک شد ایدوب وقوشانماسی
زنارا زنار یعنی کفره‌یه مخصوص اولان سیاه قوشاغی وبالجمله برشی استعمال
ایتسه که کفره‌یه مختصدر زنار کبی وشبقه کبی دلیل جحد انکاره دلیلی یعنی
اللهی وپیغمبری کتوردوکی احکامی انکار ایتمه‌سی کبی اولور دیدی یا حقیقة
یا حکما کتعظیم لاوثان اوثانه یعنی اصنامه یعنی بوتلره تعظیم کبی جحده وانکاره
دلیل عد ایتدی شرع زیرا اوثانه تعظیم جحده دلیل اولمسی اظهردر وبالجمله دینده
تحقیری لازم اولان شیئک بریسنه تعظیم ودینده تعظیمی واجب اولان شیئک
بریسنه تحقیر ایتسه ایمان حقیقیسنه اعتبار یوقدر شرعده عند الله وعند
رسول الله کافردر مخلد فی النار در وبونده بر سؤال مقدر ده جوابه اشارت
وارددرکه دینلورکه اکر ایمانی یالکز تصدیقک آدی اولایدی قلبیله مصدق
زنار قوشانمغله واکابکرز شیلر ایله کافر اولمزدی جواب بوکه چونکه شرع بونک
امثالی شیلری امارة تکذیبدن عد ایتدی ایمانک حقیقة لغویه وعرفیه‌سنه
شرع اعتبار ایتمدی بونده کلمات کفریه‌نک صدوری عندنده اعتبار ایتمدیکی
ولا یتغایر ایمان واسلام ولم یکن لهما فی الشرع حکمان ولا یتغایر دخی
مغایر اولمز ایمان ایمان واسلام دخی اسلام یعنی بربرلرندن منفک اولمزلر
متساویین اولدقلری ایچون متزاد فین اولدقلری ایچون ولم یکن لهما دخی بونلر ایچون
اولمدی فی الشرع شرعده حکمان ایکی حکم یعنی ایمانک حکمی باشقه اولوب و
اسلامک دخی باشقه حکمی اولمدی بلکه هر ایمانک حکمی اسلامک حکمیدر صحة الایمان
ودخول الجنة واستحقاق رضاء الله وبالعکس ومعلوم اولکه ایمان لغتده
مطلق تصدیق واذعان واسلام لغتده مطلق تسلیم وانقیاددر وشرعده

ايمانك معنالرى كچدى واسلامده بعضنك عندنده ايمان معناسنه در ايمانله
اسلام مترادفلردر وبعضنك عندنده اسلام احكام الهيه قلبله اذعان
ايدوب اوزرينه قبيله بتوتى وانقيادى قصددر وايمانك لازم مساويسيدر
وبعضنك عندنده اسلام احكام شرعيه يه اشلمكدر وصحتلرينى اعتقاد ايله بيله
وبو معناده ايمانك لازم مساويسيدر **والمقلد ايمان يثاب به و**
آثم بكونه عاصيا في ترك ايقان والمقلد دخى مقلد ايچون حاصلدر يعنى
سئول ادم بركمسنه نك بلا دليل قولنى اخذ ايدوب كنديسنك عندنده ١٥كا بردليل
اولمقسزين ايمانى ايمان زيرا ايمان تصديق واقرارك ياخود يالكز تصديقك
ياخود تصديق واقرارك وعملك آديدر وبونده ايسه دليل شرط دكلدر
يثاب به اوبله ايمانك انكله ثوابلنور دخول جنت كبى وان يكن نقدر مقلد اولور
سه ده عاصيا عاصى وكناهكار في ترك ايقان يعنى تركده يعنى دليل وبرهان ايله
ايماني وايمانه متعلق اولان مسائل اعتقاديه ضروريه يقين طريقيله بلمكى
ترك ايدوب مزخرفات دنيويه ده وشهوات حماريه ده ضايع ايتديكى ايچون
ومعلوم اولكه مقلدك ايماننده اختلاف ايتديلر جمهور اهل سنت مختارده
وجميع اهل سنتك بعضنك قولنده ايمانك صحتنه واوزرينه احكام دارينك
ترتبنه ذاهب اولديلر زيرا ايمانده وصحتنده برهان شرط دكلدر ديديلر و
بنه جمهور ذاهب اولديلركه هر مسئله اعتقاديه ضروريه ده دليل ترك ايتديكى
ايچون آثمدر عذابه مستحقدر ومصنف قولنده بونده ظاهردر وبعض اهل
سنت عندنده واشعريدن دخى بر روايتده ثابتدركه مقلد ايمانى صحيح دكلدر
زيرا ايمان تصديقك آديدر وتصديق علمك بر قسميدر وعلم تقليده منافيدر
زيرا تقليدك قسميدر زيرا علمده يقين لازمدر وتقليدده ايسه يقين يوقدر
جواب بودركه تصديق علمدن اعمدر نتكم محلنده تحقيق اولندى وايمانده
معتبر اعم معناسيدر تصديقك والا عوامك چوغى مؤمن اولمق لازم كلور
وسعد الدين شرح مقاصدده بر قولنده دار اسلامده بولنور اذان واقامت
وشرايع اسلاميه حاضر اولان كمسنه لرده مقلد يوقدر زيرا جمله سى محققدر
وهر كسك بر دليلى واردر ولو اجمالا اولسون زيرا ترتيب مقدمات لازم
دكلدر هر مسئله اعتقاديه ضروريه ده والا ناسك اكثرى اولمق لازم كلور
ولازم ايسه باطلدر وبلكه مقلد شاهق جبلده قالوب وصيت اسلامى
اشتميوب براحدك سوزايله ايمانه كلندر ديدى ومعتزله عندنده مقلدك

مقلدك ايمانى اصلا صحيح دكلدر وبلكه صحت ايماننده بر مسئله اعتقاديه ضروريه
ده دليل تفصيلى وترتيب مقدماته ومجادلة الخصم ودفع الشبه قادر اولمليدر
ديرلر وبوكاكوره معتزله نك اكثرى كافر اولمق لازم كلور نتكم خفى دكلدر
وحق اولان جمهورك مذهبيدر زيرا انصافله وطول عمرلرنده تحصيل دنيايه
اشتغال نام اشونلر مسائل اعتقاديه ضروريه لرنده تعليم ادله ايتمسونلرده
وتعليم ايدنلركبى عاصى اولميوب اخرتده عذاب كورمسونلر هل يستوى
الذين يعلمون والذين لا يعلمون **لا عذر من عاقل في جهل خالقه ان**
نال مدة فكر عند نعمان لا عذر اصلا عذر يوقدر من عاقل هيچ بر عاقلك
في جهل خالقه خالقنى جهلنده ان نال اكر نائل اولسه مدة فكر فكر مدتنه وترتيب
مقدمات ايده جك وقتده عند نعمان نعمان حضرتلرى اولان امام اعظم
عندنده ومعلوم اولكه جاهل معاند ومقصر اولان كمسنه لر صيت
اسلامى اشدوب ومدة فكرده نائل اولوب آفاقه وانفسه باقوب بذل مجهود
ايدوب وترتيب مقدمات ايله صانع تعالى يه انتقال ايتمزلر ايسه كافر اولورلر
معذور اولمزلر واكر بذل مجهود ايدوب خلافنه ايدوب ايدرلر ايسه ينه كافر
اولورلر ولمزلر اما امام اعظم عندنده زيرا الله عظيم الشانك ان في خلق السموات
والارض واختلاف الليل والنهار لايات لاولى الالباب قولى بو معناده
ظاهردر وعذر يوقدركه معذور قلنه واما شاهق جبلده اولسه بر آدم
وصيت اسلامى اشتمسه اكر ايمان وكفر ايتمز ايسه معذوردر وحكم مؤمنندر
واهل جنتدر واكر ايمان ايدر ايسه حقيقة مؤمندر واهل جنتدر واكر كفر
ايدر ايسه حقيقة كافردر واهل ناردندر زيرا كفرى سببيله معذور قلنمز
ومعرفة اهليه تامه سى اولديغى ظاهر اولوب واكثر محققين امام اعظمك
مرادى بو تقريردر ديديلر وبعض محققين امام اعظم شاهق جبلده
كبى معاند ومقصر كبى قلدى ديديلر وجمهور معتزله دخى ديديلر وجمهور
اشاعره كفر ايله سويلر ايسه شاهق جبل معذوردر ديديلر واهل جنتدر
والله عظيم الشانك وما كنا معذبين حتى نبعث رسولا آيتنى دليل كتوردبلر
وامام اعظم جواب ويردبكه احكام شرعيه ده در ايمانده دكلدر بو
ذكر اولنانلر عاقل اولنلرده در واما عاقل مميز اولميان صبيانلرده
اختلاف واردر بعض اهل سنتك عندنده بابالرى حكمنده در وبعض
اهل سنت وجمهور معتزله عندنده خدام اهل جنتدر وبعض اهل سنت

عندنده توقف واردر وبعض اهل سنت عندنده شول صبیانکه بالغ اولدیغی
تقدیرجه ایمانه کلمجك ایدی علم الله ده انلر اهل جنتدر وشول صبیانکم بالغ
اولدیغی تقدیرجه کفر ایده جك ایدی اهل ناردر والله اعلم بالصواب
ولیس مرتبة للعبد مسقطة تکلیفه کمجانین وصبیان ولیس
مرتبه دخی اصلا بر مرتبه یوقدر للعبد عبد ایچون ولو نبیا اولسون یا خود
ولی اولسون اویله مرتبه که مسقطة اسقاط ایدیجی تکلیفه الا تکلیفی
یعنی اوامر ونواهی کمجانین مجانین مجانین ده اولان مرتبه جنون کبی وصبیان
دخی صبیانده اولان مرتبه صباوة کبی ومعلوم اولکه بو بیت متصوفه ملاحده
دن بر طائفه یه ردا ایچوندر دیرلر که قچن بر کیمسه ده شیخی سلوکده اعمال اتسه
وجذ ووصوله دالسه ونکبه سنده کمال وجدنده وغایت انجذابنده اولدقده
اندن کمال محبتدن امر ونهی وتکالیفی قالدیرر واو شخصده نکبه ده شراب
ایچسه ویا ضد ده لری یفعله سه الا بیله ذره ما عتاب یوقدر وبونك
بطلانی کتاب وسنتده ظاهر وباهردر ذره قدر ایمانی اولان کمسه یه بطلانی
خفی دکلدر زیرا عمومات ایات واحادیث جمیع اوقاته واحواله شاملدر اصلا
بر وقت ایله وقت اخر وبر حال ایله حال اخر بیننده تفریقه اولنمشدر بل
واکمل ناس واحب انبیاء ذی شان ایکن انلردن اصلا بر تکلیف ساقط اولمدی
بلکه تکلیف اوزرلرنده تشدید اولندی زیرا ادنی بر زله ایله عتاب اولنور
لر ایدی وبوندن دخی ظاهر اولدی بعض کمسنه نك قولنك بطلانی که زعم ایدر
ولی کاهیجه کمال انجذاب مرتبه سنه وارر وملاحظه ایدرك غایت استغراق
درجه سنه وارر وبر حیثیتله که عباداته تکالیفه خلل ویرردی وکناهکار دخی
اولمز وبو حالك دواسی استتر زیرا کرك ایدیکه او حالده اصلا کندویه بلمیه
فکیف که کندودن غیری او حالده اوحالی بلدی وکندو سنك عباداته خلل ویر
مسی الکدی ووندی دواسی استدی قاتله الله والحاصل بو شللوا احتمال
باطللری یازمق الحاد قوسنی اجوب اسلامك هدسنی استمکدر خذلهم الله
ولعنهم قد یخطی المرء فی فتواه مجتهدا کحکم داود مع فتیا سلیمان قد یخطی
المرء کاهیجه ادم یعنی مجتهد خطا ایدر فی فتواه فتواسنده مجتهدا مجتهد
اولدیغی حالده کحکم داود داود علیه السلامك حکمی کبی مع فتیا سلیمان سلیمان
علیه السلامك فتواسیله بیله فتیا فانك ضمیله فتوانك اسمیدر ومعلوم
اولکه مجتهد کرك پیغمبر اولسون وکرك پیغمبرك غیری اولسون اهل سنت

سنت عندنده غالبا اصابت ایدر وبعض کره ده خطا ایدر لکن شو قدر
وارکه اکر مجتهد پیغمبر ایسه خطا اوزرینه تقریر اولنماز بلکه الله عظیم الشان
علی الفور خطاسنی بلدورر یا جبریل یا الهام ایله وسائر مجتهدلر تقریر اولنور
غالبا وکاهیجه انلرده دخی الهام ایله تنبیه اولنور وبزم بو کا دلیلمز حضرت
داود ایله حضرت سلیمانك قصه سیدر حضرت داود حکمنده خطا اتدی
وحضرت سلیمان اصابت اتدی انك ایچون الله عظیم الشان بیوردیکه ففهمناها سلیمان
وپیغمبرمز بدر غزاسنده اساری کفارده اصحابیله مشاوره ایدوب حضرت
عمر قتل ایده لم فدیه المیه لم دیو وحضرت ابو بکر قوسك دیو پیغمبرمزه دیوب
فدایی اختیار ایدی اساری قویو وجه سنده خطا ایدوب الله عظیم الشانك
تنبیه ایتمشیدرکه ما کان لنبی ان یکون له اسری الایة ومعتزله عندنده
واشعریدن بر قولده هر مجتهد مصیبدر خطا ایتمزلر بلکه مجتهد نه اجتهاد
ایدرسه حق اودر درلر وبو اختلافك اصل منشاء بودرکه بزدن وزکه
حق بردر ایکی اولمز زیرا بداهة واقعه ضدین مطابق اولمزلر ومعتزله
عندنده حق متعدددر درلر ودعوی بداهته انکار ایدرلر وبرده منشاء
بودرکه بزدن وزکه الله عظیم الشانك هر حادثه ده بر حکم معینی واردر
مجتهد بلورسه اصابت ایدر بولمزسه خطا ایدر وانلر درلرکه هر حادثه
ده بر حکم معینی یوقدر بلکه حکم مجتهدك راینك وار دیغیدر وبونك
دخی بطلانی ظاهردر زیرا مجتهد دیدوکی اولسه حقه اصابتیله مجتهد
امر اولنمادی وپیغمبرمز دخی احدیثده دیمزایدیکه ان اصاب فله اجران
وان اخطاء فله اجر لا ینبغی الشك فی الایمان من احد وان نوی
منجیا فی یوم هجران لا ینبغی الشك لایق دکلدر یعنی بر کمسنه یه مؤمن
مسین دینلدکده حقا مؤمنم دیمه لی ان شاء الله دیمه سی لایق دکلدر زیرا
شکده ظاهردر وشکی غالبا ایهام ایدر وشك دیمه دن مصنفك مرادی
بودر والا ایمانده شك جائز دکلدر اصلا زیرا کفردر مسئلرمزد جمهور
عندنده فی الایمان ایمانده من احد اصلا بر احددن وان نوی نفدر ان شاء
الله دیمسیله نیت بیله ایدرسه منجیا یعنی ایمان منجی که خاتمه یه مقروندر زیرا
انده جمله نك شکی واردر مادامکه سنته ایله مبشر دکلدر فی یوم هجران
هجران کوننده یعنی دنیایه ترك ایدوب اخرته کتدوکی کونده اولوجی
ایمان منجی ایچون لا ینبغی دیدی لا یجوز دیمدی زیرا شك طریقیله درسه

وسبحى بيله مراد اتمزسه نفقدجائز انسه ده لايق دكلدر زيرا شكى ايهام
ايدر وبو بيت بعض نسخلرده واقع اولمشدر وخيالى چلبى دخى بيان اتمشدر
ولاعقاب بترك اللعن من احد فى حق ابليس فهو الكافر الجان
ولاعقاب دخى عقاب بوقدر بترك اللعن لعنى ترك اتمكله من احد
احدلردن براحددن فى حق ابليس ابليسك حقنده فهو الكافر الجان
اواشته كافردر وجنايت ايدجيدر يعنى برآدم ابليسه ملعون ايكن واشد
كفرايله متصف ايكن لعنت اتمسه اكا ذره مقدارى عذاب وعقاب اولمزكه
نيچون لعنت وسبحى ترك ديو وبو بيت مابعدنه مبسط مقدمدر فلن يزيد
يزيد منه مفسدة فاسكت ولاترض لوما باسم لعان فلن يزيد يعنى
نحن ابليسك كافر وعالمه جانى اولديغى بلدك ايسه بلكه لن يزيد البتة زياده
اتمدى يزيد يزيد بن معاويه منه ابليسدن مفسدة فسادى زياده يزيد
رياست دنيويه ميل ايدوب حضرت حسينى رضى الله عنه شهيد ايتدردى
كربلاده واولاد رسوله فى الجملة اهانت ايتدى قاتله الله واعوانه وشيطانه
انسه اولقدر فساد اتديكى بوكا نسبة بيله اولمزكى بويله اولديسه
فاسكت سكوت ايت ايها الغافل ولاترض دخى راضى اولمه لوما لومه باسم
لعان لعان اسمى ايله ومعلوم اولكه حضرت معاويه اوغلى يزيده اختلاف
ايتديلر كيملر اولاد رسوله اهانت اتمكله وقتل ايتدرمكله مجرد رياست
دنيويه لك ايچون كافر اولدى ولعنت ايدرز ديديلر وسعد الدينك دخى
مختارى بودر وكيملر دخى قتل صحابه ايله آدم كافر اولمز مادامكه حلال
ديمه يه ياخود تحقيرى قصد اتمدوكجه وبويله اولديغى تقديرجه يزيدك اوزرنده
توقف ايدوب لعنت اتمدى وبعضلر دخى كافر ديمش ايكن بيله لعنت اتمدى
زيرا اوزريمزه واجب اولان شيدن دكلدر ديديلر ولايق اولان لعنت
چوق اتمليدركه آغز اليشور آدمه خلق لعان درلر ومصنفك ديدوكى بودر
والعلم عند الله نصب الامام علينا واجب سمعا لدفع مظنون اضرار وطغيان
نصب الامام جمله جمع اولوب بر پادشاهه بيعت ايدوب ونصب اتمك علينا
بزم اوزريمزه واجب سمعا سمعا واجبدر زيرا پيغمبريمز بيوردكه من مات
ولم يعرف امام زمانه مات ميتة جاهلية واجماع دخى اولديكه پيغمبريمزدن
صكره حضرت ابوبكرى خليفه اتمك اوزرينه جمله اسندن اول لدفع
مظنون اضرار وطغيان ظن اولنان اضرار وطغيان دفع اجليچون ومعلوم

ومعلوم اولكه نصب امامده اختلافات كثيره وار در اهل سنتك جمهورى
عندنده جمله مزك اوزرينه امامى نصب شرعا واجبدر واكثر معتزله
وبعض شيعه عندنده عقلا واجبدر وبعضنك عندنده عقلا وسمعا
واجبدر وخوارج عندنده نصب امام واجب دكلدر بلكه جائزدر وبعضيلر
ديمشلردركه فتنه دن خوف عندنده عقلا واجبدر واكثر شيعه وبعض
معتزله عندنده الله اوزرينه واجبدر عقلا بويله اختلافلى مسئله اولديغندن
ذكرايتدى وعقائدده بلدوردكه زياده اهتماما ولنه اثلره مخالفتده
امامنا باشارات الرسول ابوبكر كما اجمع القاضى مع الداني امامنا بزم
امامز وپادشاهمز باشارات الرسول رسول اكرمك اشاراتى سببيله
ابوبكر ابوبكر الصديق حضرتلريدر كما نتكم اجمع اجماع اتدى واشارتى
بودركه پيغمبرمز بيوردى اقتدوا باللذين بعدى ابى بكر وعمر وپيغمبرمز عليه السلام
وفاتندن مقدم امامته كچوردى واخرعمرنده امير حاج ايتدى القاضى اوزاقده
اولان اصحاب مع الدانى يقينده اولان اصحاب ايله بيله زيرا بنى ساعده نك
سقيفه سنده جمع اولديلر جمله سى ابى بكرى تقديم ايدوب اكا بيعت اتديلر
ومعلوم پيغمبرمز عليه السلام حضرتلرى ابوبكر حضرتلرينه خصوصنه تصريح
اتمديكى اختلاف اتديلر جمهور اشاعره وبعض معتزله وخوارج تصريح نفى
اتديلر اشارتيله خليفه اتدى ديديلر حسن بصرى حضرتلرى بيورديلركه پيغمبر
نص خفى ايله نص اتدى حتى نمازه تقديم ايتدى اولمزده اول برقج كون و
آردنده نماز قلدى وبعض محدثين ديديلركه نص جلى اتدى اولمزدن برقج كون
مقدم بيورديلركه ائتونى بدواة وقرطاس لاكتب لابى بكر كتابا لا يختلف فيه
اثنان وشيعه طائفه سى نص واشارتى انكار اتديلر وحضرت على حقنده بر
قج حديث موضوع نقل اتديلركه خليفه او ايدى وبونك دخى بطلانى ظاهردر
زيرا بوقدر صحابه رسول الله عليه السلام خلاف شرع اوزرينه اتفاق اتملرى
محالدر زيرا انلره حديث بلمدى ديمك كفره قريب بلكه كفردر وبعده نص
ابوبكر لفاروق وبعده صار شورى بين اركان وبعده دخى
ابوبكر دنصكره قد نص تحقيق نص تصريح اتدى امام لق ايله ابوبكر ابوبكر
حضرتلرى حال سوتلرنده لفاروق حضرت عمر فاروق ايچون وبعده دخى
حضرت عمردنصكره صار امر خلافت اولدى شورى يعنى مشاوره اولنجق
شئ اولدى بين اركان برقاچ اركان عظيمه اولان صحابه كبار بيننده و

معلوم اولکه ابوبکر حضرتلری اخرة انتقال بیوردقلرندن مقدمجه
عثمان بن عفان حضرتلرینی چغردی واسراندیکه هذا ما عهد ابوبکر
بن ابی قحافة اخر عهده من الدنیا واول عهده بالعقبی یبرّ فیها الفاجر
ویؤمن فیها الکافر انی استخلفت عمر بن الخطاب فان احسن السیرة
فذلک ظنی به والخیر الذی اردته والا فسیعلم الذین ظلموا ای منقلب
ینقلبون ودخی اولکه حضرت عمر حضرتلری شهید اولدقده عثمان ابن عفان
علی عبد الرحمن بن عوف طلحه زبیر سعد بن ابی وقاص بو التی ارکان جمع اولدیلر
وبونلر جملهسی اسری عبد الرحمن بن عوف حضرتلرینه تفویض ایتدیلر وانک
اختیارینه راضی اولدیلر واوده حضرت عثمانی اختیار ایتدی وجملهسی
الا بیعت ایتدیلر وبوندن یکا اشارت ایدوب درکه **فسلمت خمسة منهم**
لسادسهم فبایعوه بطوع بین اعیان فسلمت تسلیم ایتدی خمسة منهم او
ارکاندن بشی لسادسهم التیجیلرینه فبایعوه بطوع جمله بیعت ایتدیلر حضرت
عثمانه رضالریله بین اعیان جمله اصحابک بیننده **وذاک عثمان ثم القوم**
جلتهم قد بایعوا علیا عقد رضوان وذاک دخی انلر بیعت ایتدکلری
عثمان حضرت عثماندر ثم القوم ایتدکره قوم یعنی جمله اصحاب جلتهم کلیسی
قد بایعوا تحقیق بیعت ایتدیلر علیا حضرت علی یه عقد رضوان عقد رضوان
ایله یعنی جمله سنک رضاسیله اولان عقد ایله عقد ایتدیلر **لا نص فیه جلیا**
بل قد اجتهدوا لکن معاویة المخطی کمروان لا نص اصلا نص وتصریح
بوقدر بیغمبردن فیه حضرت علینک خلافتی حقنده نتکم شیعه لر زعم ایتدیلر
جمله اصحابه مخالف قاتلهم الله جلیا جلی بل قد اجتهدوا بلکه تحقیق جمله اصحاب
اجتهاد ایتدیلر لکن معاویة لکن معاویة حضرتلری المخطی دعواء خلافتده
مخطیدر اکثر اصحابه مخالف اولدیغیچون کمروان مروان کبی **واذکر اصحاب**
الرسول فاطبة بالخیر والبر واهجر طعن مطعان واذکر دخی سن ذکر
ایت اصحاب الرسول رسولک اصحابنی فاطبة جمیعا بالخیر خیر ایله والبر دخی
بر ایله واهجر دخی منع ایت طعن مطعان طعن ایدیجینک طعننی زیرا بیغمبر
بیوردیکه لا تسبوا اصحابی فلو ان احدکم انفق مثل احد ذهبا ما بلغ مد احدهم
ولا نصیفه وینه بیوردیلرکه اکرموا اصحابی فانهم خیارکم وینه بیوردیکه الله
الله فی اصحابی لا تتخذوهم غرضا من بعدی فمن احبهم فبحبی احبهم ومن ابغضهم
فببغضی ابغضهم ومن اذاهم فقد اذانی ومن اذانی فقد اذی الله ومن اذی الله

والنسخة الصحیحة بعلی بالباء کما یشهد الوزن

الله یوشک ان یؤخذه وینه بیوردیکه اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم **و**
کلهم بذلوا الدین مهجتهم وللشریعة کانوا خیر معوان وکلهم دخی
اول خیر اصحابک جملهسی بذلوا بذل ایتدیلر للدین دین ایچون مهجتهم مهجه لرینی
وللشریعة دخی شریعت ایچون کانوا اولدیلر خیر معوان اعانت ایدیجینک
خیرلولری اللهم اجعلنا من الذین سلکوا طریقهم واتبعوا سیرتهم **یا رب**
لا تسلبنی حبهم ابدا من قال امین یأمن سلب ایمان یا رب لا تسلبنی
سلب ایتمه بندن حبهم انلرک حبلرینی ابدا دائما من قال کمکه دیرسه امین
امین یأمن امین اولسون سلب ایمان ایمانک سلبندن امین **ودام نصرة**
من بالخیر یذکرنی ما اخضر وجه الربی من قطر نیسان ودام دخی
دائم اولسون نصرة من شول کمسنه نک نارلکه بالخیر خیر ایله یذکرنی
ذکر ایدر بنی ما اخضر سیلا اولدیغی مدتجه وجه الربی یرین یوزی
من قطر نیسان نیسان یغمورک قطرسندن والله اعلم بالصواب
فالحمد لله علی الختام والصلوة والسلام علی رسولنا محمد علیه السلام
وعلی اله العظام واصحابه الکرام وقد فرغت من تألیفه من ذی القعدة
لسنة ستة وستین ومائتین والف من هجرة من له العز والمجد
والشرف اللهم تقبل منی باحسن القبول واختمنی
بالایمان والاسلام بحرمة سید الانام
تمت الکتاب بعون الله الملک الوهاب
علی ید محمود الصبری غفر الله له
ولوالدیه واحسن الیهما
والیه
م

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى هدانا للاسلام وجعلنا من امة محمد عليه الصلوة والسلام و
على اله العظام واصحابه الكرام بوندنصكره معلوم اوله كه بن فقير الحاج داود
بن محمد القارصى الحنفى ديرمكه عقايد اهل سنت والجماعت عنده ضروريات
دينيه والكاملحق اولنلر جمله مكلفينه مسلمين ومسلماته بلملرى فرض عين
و واجب اولوب وآمنت بالله حديث شريفى جمله سى اجمالا جامع اولديغندن
فى الجمله تفصيلى وماتريديه قولى اوزره تنقيحى مراد ايدوب ديرمكه امنت بالله
ايمان كتوردم الله كه موجوددر وكمال صفاتلرى ايله متصفدر ونقصانات
صفتلرندن منزهدر اوّلا معلوم اولكه الله عظيم الشان حقنده هر مكلفه وماتريديه
دن اولان مسلم ومسلميه فرض عيندركه يكرمى ايكى صفتى بلسون بركيسى صفة نفسيه دركه
وجود يعنى الله عظيم الشان ازلده وجود صفتى ايله متصفدر ووجود مقتضاء
ذاتيدر وذاتنده وجودك برآنده انفكاكى وايلسى جائز دكلدر زيرا
واجب الوجوددر وكيشى دخى صفات سلبيه دركه قدم بقا قيام بنفسه
وحدة مخالفة للحوادثدر يعنى قدم ايله متصف ديمك اولى يوقدر واصلا وزرينه
عدم ويوقلق سبقت اتممشدر وبقا ايله متصف ديمك اخرى يوقدر واصلا
اوزرينه عدم ويوقلق لاحق اولمزديمكدر وقيام بنفسه ايله متصف ديمك كندى
ذاتيله قائمدر واصلا برمكان ايله قائم وبرمكانه محتاج دكلدر ديمكدر ووحدة
ايله متصف ديمك ذاتنده وصفاتنده وافعالنده اصلا شريكى ونظيرى يوقدر
ديمكدر ومخالفة للحوادث ايله متصفدر ديمك مخلوقاتنده اصلا بر نسنه يه
بر وجهله بكزمز ديمكدر وسكزده صفات ذاتيه دركه حيوة علم سمع
بصر ارادة قدرة كلام تكوين در وبونلره صفات ثبوتيه ومعانيه
وحقيقيه دخى ديلر يعنى حيوة ايله متصف ديمك صفة حقيقيه موجوده
اولان حيوة ايله حيدر ديمكدر ذاتيله حى در ديمك دكلدر نتكم معتزله
وحكما اويله زعم ايتديلر وحيوة صفتى برشيئه تعلق اتمز وعلم ايله متصف
ديمك صفت حقيقيه موجوده اولان علم ايله عليمدر ديمكدر ذاتيله عليم ديمك
دكلدر نتكم معتزله وحكما اويله زعم ايتديلر وعلم صفتى جميع موجوداته ومعدوماته
تعلق ايدر وازلده جمليه تعلق ايتدى ولايزالده دخى بونلره ينه بولند قلرى
وقتلرده تعلق ايدر ولايزالده هرشيئى ازلده بلدكى كبى اولور خلاف اولمق اجماعا

اجماعا محالدر زيرا جهل مستلزمدر وسمع ايله متصف ديمك صفت حقيقيه
موجوده اولان سمع ايله سميعدر ديمكدر ذاتيله سميع ديمك دكلدر وسمع
صفتى لايزالده اصواته تعلق ايدر وباقيلرنده بونلره قياس ايله لكن بصر
صفتى لايزالده الوانه واصواته واشكاله تعلق ايدر وارادة صفتى لايزالده
معدومى وجوده ياخود موجودى عدمه تخصيص وترجيح اتمكه تعلق
ايدر وقدرة صفتى لايزالده ارادتك تعلقنك وفقى اوزره وجوده يا
عدمه تقريبه تعلق ايدر وتكوينده لايزالده ارادة وقدرتك وفقى اوزره
معدومى وجود ايله ياخود موجودى عدم ايله اتصافه تعلق ايدر ومعدوماته
موجوده وموجوداته دخى سمعدن قلار والحاصل ارادة تعلق ايدر وجوده
ياخود عدمه تخصيص ايدر قدرة تعلق ايدر وجوده ياخود عدمه تقريب ايدر
وتكوين تعلق ايدر بالفعل موجوده ياخود معدوم ايدر وكلامده لايزالده
الفاظ قران معانى قران وفقى اوزره ترتيبه تعلق ايدر وسكزده صفات
معنويه دركه سكز صفات ذاتيه لره لازمه كلورلر حيودر يعنى ديرى اولمقلقدركه
صفتى ذاتيه اولان حيوته لازمدر وعليمدر يعنى بلمك لكدركه صفتى ذاتيه اولان
علمه لازمدر وسميعدر يعنى اشتمك لكدركه صفتى ذاتيه اولان سمعه لازمدر و
باقى سنده بوكا قياس ايله ومعلوم اوله كه صفتى ذاتيه اولان تكوينه لازم اولان
خلق وايجاد اتمك لكه وانواعنه انشاء احياء اماته ترزيق توسيع تقتير كبى
لره صفات فعليه دخى ديرلر وصفتى ذاتيه اولان كلام نفسيه يه لازم
اولان كلام لفظى مختارده كه سعد الدين وفضلاء جلبى اختيار ايتديلر اصوات
وحروف قديمه سركبدر ومخلوقدر وذاتيله قائم اولان كلام نفسى اصوات
وحروفدن مركب دكلدر بوذكرا ولنان تفصيل امام ابو منصور ماتريدى
نك وماتريديه لرينك اختيار ايتديكدر واشاعره نك جمهورى تكوين وتكوينه
لازم كلن خلق اتمك لكى قدرتنده ادخال ايتديلر وانلره كوره صفات يكرمى
اولدى وشيخلرى اولان شيخ ابو الحسن الاشعرى حضرتلرى دخى سمع ايله
بصرى وسمعه وبصره لازم اولان اشتمك لك وكورمك لك علمده
ادخال ايتدى واكا كوره صفات اون التى اولدى وبو صفاتلرى بو يله
بلمك جمله نك اوزرينه فرض عيندر زيراكه اعتقادلرى اهل سنت اماملرينك
ديدكلرينه تطبيق ايدوب معتزله وفرق ضاله دن تمييز اولنه وصحيح سؤالده
جوابه وتفصيله قادر اولوب تقليد دن وعصياندن خلاص اوله و

ضروریات دینیه ده شك ایتمكه والا شك ایدرسه ویوقف ایدوب
فی الحال برعالمه سؤال ایتمزایسه امام اعظم حضرتلرینك فقه اكبرنده
امرنه یقین بیوردیغنه بناء كافر اولور وملائكته دخی ایمان كتوردم
الله عظیم الشاننك ملائكه لرینه موجوده لردر وانلره لائق اولان
صفاتلری ایله متصفه لردر ومعلوم اولكه ملائكه لر حقنده دخی
جمهور اهل سنت عندنده اوچ صفات بلمك واجبدر اوّلكیسی ایمانده مقربین
ایسه ایمان تفصیلی مقربین دكل ایسه ایمان اجمالی وایكنجیسی اوامره دائما
اتباع ونواهیدن اجتنابدر واوچنجیسی لوازم بشردن تنزهدر مثلا یمدن
واچمدن وارككلكدن ودیشیلكدن وطوغمدن وطوغورمدن والمدن
وكدردن وسائر خواص بشردن منزهدرلر ومعلوم اولكه اهل سنت
عندنده مؤمنك خواصی ملائكه نك خواصندن افضلدر ومؤمنك عواملرینك
صلحالری ملائكه لرك عواملرندن افضلدر وبو ذكر اولنان جمهور اهل
سنت مذهبیدر وبوكا كوره شیطان ملائكدن دكلدر لكن سلطان المفسرین
اولان ابن عباس حضرتلرینك ومحقق مفسرین اولان بیضاوی حضرتلرینك
عندنده بو تفصیل ملائكه نك غالبنده در زیرا ملائكه دن برطائفه یه
برصنفه جن دیرلر وشیطان اول طائفه دندر واول طائفه یولو واجرلر
وطوغرلر وطوغوررلر واول طائفه عصیان دخی ایدرلر بیضاوی حضرتلری
بونی فسجدوا الا ابلیس آیه كریمه نك تفسیرنده ابن عباسدن نقل ایتدی
وابو منصور ماتریدی حضرتلرینك اختیار ایده بودر وكتبه دخی ایمان
كتوردم الله عظیم الشانك كتابلرینه كه انلرده موجوده لردر ورسللره
نازله لردر وانلره لائق اولان صفتلر ایله متصفه لردر ومعلوم اولكه
كتابلر حقنده دخی اهل سنت عندنده اوچ صفات بلمك واجبدر اوّلكیسی
جمله سی صادقدر وایكنجیسی مختارده اصوات وحروفدن مركبدر وحادثه
ومخلوقه در نتكیم سعدالدین شرح مقاصدده وشرح عقائدده وخیالی
چلبی حاشیه سنده اختیار ایتدیلر واوچنجیسی ترتیبی ونظمی الحق الله عظیم
الشانك ترتیب ونظمی ایله در تبرك ترتیب ونظمی ایله دكلدر ومعلوم اولكه
كتابلرك عددی بعض روایتده كلمشدركه یوز دورتدر دوردی
معدوددر توریة حضرت موسی علیه السلامه نازل اولمشدر وزبور حضرت
داود علیه السلامه نازل اولمشدر وانجیل حضرت عیسی علیه السلامه نازل

نازل اولمشدر وقرآن بزم پیغمبرمز حضرت محمد المصطفی علیه الصلوة
والسلامه نازل اولمشدر وبونلری بو ایله بلمك دخی جمله یه فرض عیندر
زیرا ضروریات دینیه دندر وبونلرده دخی صحائفدر اولی حضرت آدم
علیه السلامه اینمشدر واكثریسی حضرت شیث علیه السلامه اینمشدر
واوتوزی حضرت ادریس علیه السلامه اینمشدر واونی حضرت
ابراهیم علیه السلامه اینمشدر ورسلنه دخی ایمان كتوردم الله عظیم
الشانك انبیاسنه وپیغمبرلرینه كه انلرده موجودینلردر وانلره لائق
اولان صفتلری ایله متصفینلردر ومعلوم اولكه جمله پیغمبرلر حقنده
اهل سنت عندنده التی صفتی دخی بلمك جمله یه فرض عیندر ایمان تفصیلی
امانة صداقة عدالة عصمة امن العزل یعنی ایمان تفصیلی ایله متصف
دیمك جمله ایمانی لازم اولان شیلری تفصیلا بیله واذعان وقبول ایده وانبیالرك
جمله سی حال صباوتده ایمان خلقی وحال تمیزده ایمان كسبی ایله متصفینلردر
وانلر حقنده اصلا كفر جائز دكلدر وامانة ایله متصف دیمك الله عظیم الشانك
الا تبلیغ ایت دیدیكی احكامك جمله سی بعث اولندیغی قوملرینه تبلیغ ایده
ذره ما حاشا خیانت ایتمیه وصداقت ایله متصف دیمك جمله كلامنده صادق
اوله اصلا بر وجهله كذب صادر اولمیه وعدالت ایله متصف دیمك غایتده
تقوی ومروة صاحبی اوله وعصمت ایله متصف دیمك جمله كبائردن وصغائر
خسیسه دن قبل النبوة وبعد النبوة معصوم ومحفوظ اوله اصلا برینی صادر
اولمیه وامن العزل ایله متصف دیمك ابدی نبوة ایله متصف اولوب منصب
نبوتدن عزلدن امین اوله وینه معلوم اولكه جمله پیغمبرلرك اولی حضرت
آدم واخری حضرت محمد المصطفی در ودخی ایكیسنك اراسنده قاچ
بیك پیغمبر كلدیكی مختارده الحق الله عظیم الشانك بیلور وبر روایة ضعیفه ده
یوز یكرمی دورت بیك وبر روایة ضعیفه ده دخی ایكیوز یكرمی دورت
بیك دیو وارد اولمشدر وبزم پیغمبرمز جمله سنك افضلی وخاتمیدر
وانلرك شریعتلرینك بعض احكامنی كتوردكی شریعتله نسخ ایتمشدر
وبزم شریعتمز قیامته دكین باقیه در ودخی معلوم اولكه الله عظیم
الشانك اولیا قوللری واردر وانلر حقنده دخی دورت صفات بلمك
واجبدر ایمان تفصیلی واخلاق حمیده ایله مهما امكن اتصاف واخلاق
ذمیمه دن مهما امكن اجتناب وشهوات مباحیه انهماكدن احتراز وبو دورت

صفات ایله برکیمسه متصف اولدقده شکره بز اکا ولی دیرز و کرامت
اولان خارق عاده اولان صادر اولسون اولمسون و بو دردلک
بری بولنمسه اکا ولی دیمیوز استدراجا خارق عاده ایله صادر اولسه
دجالده اولدیغی گبی معلوم اوله و لکن جمله اولیالرک افضلی حضرت
ابوبکر الصدیقدر صکره حضرت عمر الفاروقدر صکره حضرت عثمان
ذو النورین در و صکره حضرت علی المرتضی در رضوان الله تعالی علیهم
اجمعین والیوم الآخر و دخی ایمان کتوردم یوم آخرته یعنی قیامت
کوننه البته حقدر و جمله حیوانات و انسانلر و ملائکه و جنیلر اول کونده
بیندریلوب انبیا و اولیا و علما عاملین و صلحا اولانلر کیمسنه لر براقلرینه
بنوب و حله لر گیوب و عرش عظیم کولکه سنه واروب جنته گیره نقدر
ذوق و صفالر ایتسه لر گرکدر و جمله کافرلر و چوق سوسز اولان
عاصیلر عصیانلری سببیله عریان حشر اولوب و محشر یرینه واروب
گناهلری مقداری اهوال و شدائد قاسق گوروب و بعده عفو الجنتلری
جنته گیروب گناهلری مقداری یانوب کافرلر کفرلری سببیله ابد الآباد
معذب قالوب مؤمن عاصیلری جنته گیرگدر و بالقدر خیره و شره من
الله تعالی و دخی ایمان کتوردم الله عظیم الشاننده اولدیغی قدره خیرینه
و شرینه یعنی الله عظیم الشانک ازلده هر خیری و شری تقدیر ایتدیکنه ایمان
کتوردم و معلوم اوله و لکن الله عظیم الشان ازلده هر شیئی بیلدی و اول
چقلرک جمله سنی تقدیر ایتدی و افعال عباد اختیاریه ده شویله بیلدی
و تقدیر ایتدیکی کله جکده فلان و فلانلرده قوللرمدن چوق کیمسنه لر اختیارات
جزئیه لرینی و اراده قلبیه لرینی خیراته و طاعته صرف ایده جکلردر
و بن دخی خیراتی و طاعاتی خلق ایده جکم و عرضی بقلمیان اهل سعادتدن
اوله جقلردر اللهم یسر لنا مع احبابنا و چوق طائفه لردخی اختیارات
جزئیه لرینی و اراده قلبیه لرینی شراته و معاصیه صرف ایده جکلردر
و بن دخی شراتی و معاصیی دخی خلق ایده جکم و عرضی بقلان اهل
شقاوتدن اوله جقلردر و بویله اولدیغی تقدیرجه اصلا جبر لازم
گلمز و امام اعظم حضرتلرینک فقه اکبرنده کتبه بالوصف لا بالحکم
دیدیکنک معناسی ده بودر و انک ایچون پیغمبرمز علیه السلام حضرتلری
بخاری و مسلم حدیثنده بیوردیلرکه ما منکم من احد الا و قد کتب مقعده من

خیراتی و طاعاتی بیان

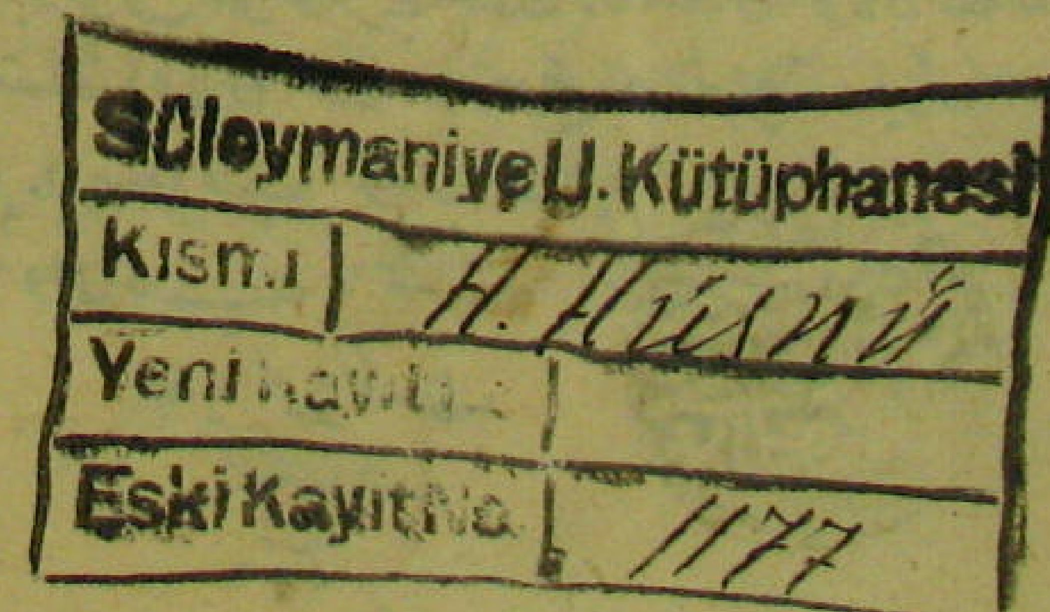
45

من النار و مقعده من الجنة فقالوا یا رسول الله افلا نتکل علی کتابنا و ندع
العمل قال اعملوا فکل میسر لما خلق له اما من کان من اهل السعادة فسییسر
لعمل اهل السعادة و اما من کان من اهل الشقاوة فسییسر لعمل اهل الشقاوة
ثم قرأ فاما من اعطی و اتقی و صدق بالحسنی فسنیسره للیسری الآیة
و بونده معلوم اوله که ایمان و اسلام ماتریدیه و شیخ ابو الحسن الاشعری
عندنده ایکیسی ده بردر پیغمبرمز الله عندندن کتوردیکی جمله احکام اعتقادیه
یی تصدیق ایتمکدر یعنی قلب ایله اذعان و قبول ایدوب قطعا اینانمقدر و جمهور
اهل سنت عندنده و ائمه اربعه دن دخی منقولدر و برکوی مرحوم دخی
طریقتنده اختیار ایتدی ایمان و اسلام ایکیسی ده بردر پیغمبرمز الله عظیم الشان
عندندن کتوردیکی جمله احکامی قلب ایله تصدیق ایدوب و دلیله دخی اقرار
ایتمکدر و بو ذکر اولنان التی شیئه و بونلره ملحق اولانلره مؤمن به دیرلر
لکن ایمانک شروطی بیلمک صحیح دکلدر نتکیم جهله بیننده مشهوردر ایمان و اسلامک
علامة عظیمه سی و ثمره کبیره سی بشدر صوم صلوة حج زکوة کلمه شهادة
زیرا مطلق علامتی و ثمره سی چوق قدر یتمشدن زیاده در نتکیم پیغمبرمز
علیه السلام بخاری و مسلم حدیثنده بیوردیلرکه الایمان ای علامة الایمان
و ثمرته بضع و سبعون شعبة اعلاها لا اله الا الله و ادناها اماطة الاذی
عن الطریق نتکیم سعد الدین شرح عقائدده بویله تصریح ایلدی و بونلره
و بونلره شرط دیمک صحیح دکلدر احتمالدرکه ایمانک فتحی شرطدن غلطدر
علامة معناسنه و اشتراط ساعتده بونلردر و لکن ایمان و اسلامک
وجودینک شرطی صدر الشریعه نک توضیحنده بیان ایتدوکنه بنا ماتریدیه
لره گوره عقل تمیزدر و اشاعره لره گوره عقل و بلوغدر و کمالینک
شرطی جمله فرائض و واجبات و سنن اداء و کبائر ترک ایتمکدر و معلوم اوله که
دین و ملة و شرع و شریعة بعض محققین عندنده خیالی چلبی گبی دور
دیده بالذات بردر پیغمبرمزک الله عظیم الشان عندندن کتوردیکی احکامک
جمله سنه دیرلر اعتقاده متعلقه اولسون یاخود عمله متعلقه اولسون
و بعض محققین عندنده برکوی مرحوم گبی اعتقاده متعلق اولان احکامه
دین و ملت دیرلر و عمله متعلقه اولان احکامه شرع و شریعة دیرلر
والله اعلم بالصواب و الیه المرجع
و المآب تمت

... بن محمود ...
الطربوزی
سنه ٢٦٦

الايمان لا يزيد ولا ينقص عند ابي ح رحمه الله واصحابه وقال الشافعي يزيد وينقص
وحجته ليزدادوا ايمانا مع وكذلك قوله تعالى انما المؤمنون الذين اذا ذكر الله وجلت قلوبهم
واذا تليت عليهم اياته زادتهم ايمانا وعلى ربهم يتوكلون وكذلك روي عن النبي عليه السلام
انه قال لو وزن ايمان ابي بكر مع ايمان امتي لترجح ايمان ابي بكر وكذلك روي عن ابي
هريرة وانس بن مالك وابي سعيد الخدري وعبد الله بن عباس رضوان الله عليهم
اجمعين انهم رووا عن النبي عليه السلام انه قال يخرج من النار من كان في قلبه مثل
شعيرة من الايمان ويروى مثل ذرة من الايمان وهذا يدل على ان الايمان يزيد
وينقص وحجتنا ان الايمان عبارة عن التصديق لما ذكرنا من الدليل وانه لا يقبل
الزيادة والنقصان واما قوله تعالى ليزدادوا ايمانا مع ايمانهم قلنا ذلك في حق
الصحابة رضوان الله عليهم اجمعين لان القران كان ينزل في كل وقت فيؤمنون به
فكون تصديقهم الثاني زيادة على الاول واما في حقنا فلا لانه انقطع الوحي واما قوله
تعالى انما المؤمنون الذين اذا ذكر الله وجلت قلوبهم قلنا ذلك صفة المؤمنون
والمؤمنون في الطاعة منفا وتون اما في الايمان فلا واما قوله تعالى زادتهم
ايمانا المراد به اليقين لا نفس الايمان واما حديث ابي بكر رضي الله عنه قلت ذلك ترجيحا
للثواب لانه سابق في الايمان وقد قال رسول الله عليه السلام الدال على الخير كفاعله
واما قوله عليه السلام يخرج من النار من كان في قلبه شعيرة من الايمان قلنا روي
في بعض الرواية يخرج من النار من كان في قلبه الايمان فيجب حمله على هذا عملا بما ذكرنا
من الدلائل

الأثر) هو اللازم المعلول بشيء

الخلق) ما يخصه ويميزه عن جميع ما عداه

وقيل ذلك الشيء نفسه وعينه

وهو لا يخلو عن العرضية

الموجود) هو مبدأ الآثار ومظهر الأحكام

في الخارج

اللازم) ما يمتنع انفكاكه عن الشيء

اشياده سببيت دوام و لزومی

موجود در

منشأ آثار علة و سبب دواعيه

معلوم [illegible] احكام

مبدئی و خارجده احکامه مظهریت

بر